

ΕΝΟΤΗΤΑ 18

ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΖΩΗ

ΤΑΞΗ Β΄

ΓΕΩΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

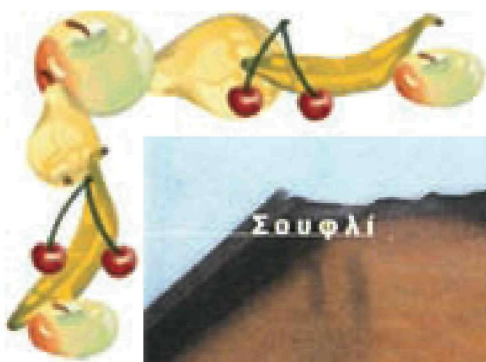
Στο δρόμο του μεταξιού

Στην πιο μακρινή γωνιά της Ελλάδας, μόλις ενάμισι χιλιόμετρο από τα υδάτινα σύνορα του Εβρου, το Σουφλί, σκαρφαλωμένο στο λοφο του Αϊ-Λιά, απενίζει την Ανατολή. Κάτω από τις κεραμιδοσκεπές και μέσα στα πλακόστρωτα σοκάκια του ξειλιγείται η ιστορία του μεταξιού.

Σουφλί ζωσμένη από τους θρύλους και τις παραδόσεις που ξεκινούν από την τρίτη χιλιετία προ Χριστού στην Αίη Ανατολή, περνούν από το Βυζάντιο και αναβιώνουν ως τις μέρες μας. Οι Σουφλιώτισσες εμπίπτει εξακολουθούν να υφαίνουν την ιστορία της πόλης, με πρώτα υφή την τέχνη τους, το μεράκι και φυσικά το μεταξί.

Κείμενο: Φαν. Τίνα Κοντογιαννοπούλου

70 | *Ελλάδα*

Σουφλί

Στο εγκαταλειμμένο εργοστάσιο Τζίβρε μόλις ξεκίνησαν οι εργασίες για το νέο πολιτιστικό - βιομηχανικό μουσείο

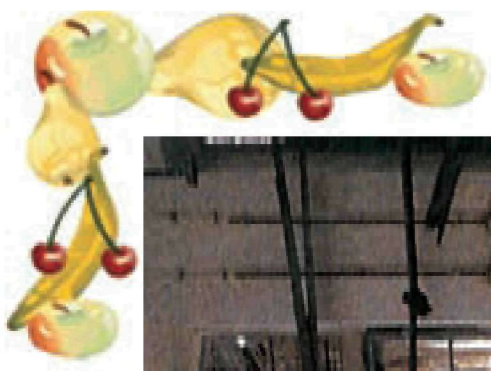

Το ανακαινισμένο κουκουλούσπιτο Μπρίκα περιμένει να στεγάσει το νέο λαογραφικό μουσείο της πόλης

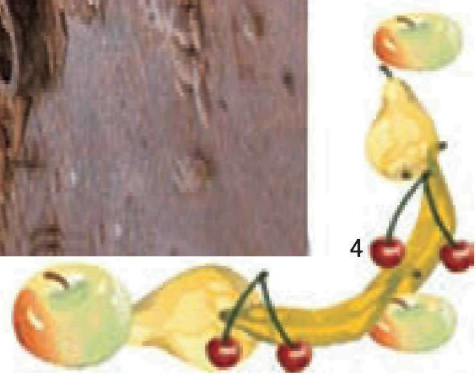

Οι ποικιλίες χρωμάτων και υφασμάτων στα καταστήματα μεταξιού είναι εντυπωσιακές και προσφέρονται για όλα τα γούστα και όλα τα βαλάντια

Στροβιγμένα σικάλι με ακατέργαστο μετόξι στο παλιό εργοστάσιο των Αδελφών Τζήρε

ΣΟΥΦΛΙ

Το Σουφλί είναι γνωστό σ' όλη την Ελλάδα για τα μεταξωτά του. Το φυσικό μετάξι, όμως, δε βγαίνει από κάποιο φυτό, όπως νομίζει πολύς κόσμος. Είναι η κλωστή που βγάζει από το στόμα του ένα ασημαντό, κι όχι ιδιαίτερα συμπαθητικό σκουλήκι, καθώς φπάχνει το κουκούλι του – τη φωλιά του δηλαδή – για να μεταμορφωθεί εκεί μέσα σε πεταλούδα. Οι κάτοικοι του Σουφλίου ασχολήθηκαν από το 18ο αιώνα ενοσηματικά με τη ΣΗΡΟΤΡΟΦΙΑ, όπως λέγεται η εκτροφή των μεταξοσκωλήκων. Στις αυλές των σπιτιών φύτευαν πολλές γουριές, γιατί από τα φύλλα τους τρέφονταν οι μεταξοσκώληκες. Αλλά και τα σπίτια τους, τα γνωστά ΚΟΥΚΟΥΛΟΣΠΙΤΑ, ήταν φτιαγμένα με τέτοιο τρόπο ώστε να εξυπηρετούν το μέγαλωμα των σκουληκιών και το τυλίγμα της μεταξωτής κλωστής.

«Ελληνικό Πανόραμα» Ευγενία Φακίνου

ΞΑΝΘΗ

Το 1829, το μεγαλύτερο μέρος της πόλης καταστράφηκε από δύο μεγάλους σεισμούς. Πλούσιοι οι κάτοικοι της Ξάνθης, κυρίως από το εμπόριο καπνού, κάλεσαν Ηπειρώτες μαστόρους και έχτισαν αρχοντόσπιτα, σχολεία και τα πολλά χάνια (πανδοχεία) στο εμπορικό κέντρο. Η Ξάνθη, μια πόλη με μοναδική ποικιλία στην αρχιτεκτονική των σπιτιών της, μας θυμίζει με τα μουσουλμανικά τζαμιά αλλά και τις χριστιανικές εκκλησίες, τα καφασωτά παράθυρα αλλά και τα νεοκλασικά μπαλκόνια, ότι εδώ συνυπάρχουν δύο πολιτισμοί.

Μεταζωτά Σουφλίου

Δημιουργίες στο Μετάξι Creation of Silk ΜΠΟΥΡΟΥΛΙΤΗ

Ο νομός Έβρου βρίσκεται... Όχι, κανένας τόπος δεν μαθαίνεται μέσα απ' τις εγκυκλοπαιδείες και τους χάρτες. Χρειάζονται ανάσες, μυρωδιές, ακούσματα. Οι πατρίδες ζωγραφίζονται κυρίως στις καρδιές μας. Κόπιασε να γνωρίσεις την δική μας γη. Απ' το κουκούλι της ιστορίας παίρνουν μετάξι οι υφάντρες μας και ζωντανεύουν στα κεντίδια μύθους, θρύλους, παραδόσεις. Μια μοναδική μυστηριακή ομορφιά.

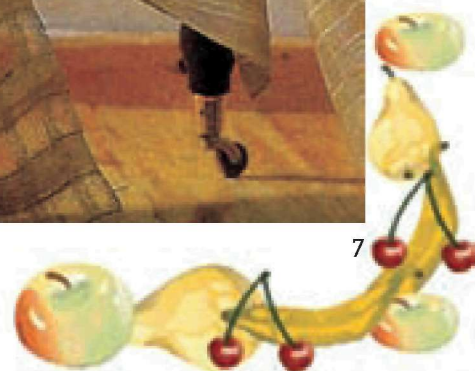

διαφάνειες,
σέρινα, μεταξωτά,
σαντούκ, με κρόσια
υφάσματα που δίνουν
μια αίσθηση εξωτική.

Κατάλληλα για κουρτίνες,
τραπεζομάντηλα,
διακοσμητικά μαξιλάρια
ή ριχτέρια, και για τους τολμηρούς
ακόμη και για ρούχα

Υφάσματα 100% μεταξωτά
σε φάρδος 140 cm
έως 200 cm

explore the possibilities of silk fabrics.

Σελίδα **2**

ΣΕΤ ΧΕΙΡΟΣ ΟΛΟΜΕΤΑΞΑ (4 ΤΕΜΑΧΙΟΝ)

ΚΑΡΕ 1,10X1,10 - ΣΕΜΕΝ 0,55X1,25 -

2 ΠΕΤΣΕΤΑΚΙΑ 0,55X0,55

Ύφασμα οργάντζα, κρεπ-ντεσίν, ατλάζι, σαντούκ,
κέντημα χειροποίητο, δαντέλα χειροποίητη.

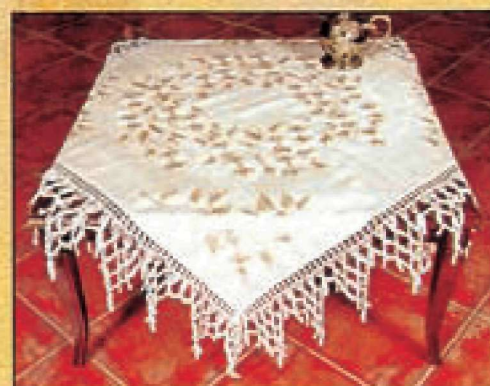
No 1

No 2

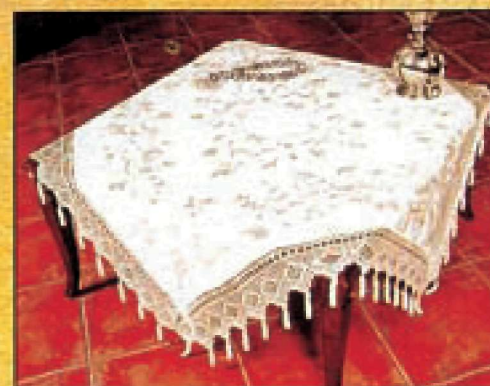
No 3

No 4

No 5

No 6

Τα σχέδια είναι ενδεικτικά και ανατέλλονται συνεχώς. Συνοδεύονται με πρωτοπονητικό γυναιόπτηας.

ΑΞΕΣΟΥΑΡ ΚΑΙ ΕΙΔΗ ΕΝΔΥΣΗΣ

ΦΟΥΛΑΡ, ΜΑΝΔΗΛΕΣ, ΕΞΑΡΠΕΣ, ΓΡΑΒΑΤΕΣ, ΠΟΥΚΑΜΙΣΑ, ΠΥΖΑΜΕΣ, ΡΟΜΠΕΣ, ΦΟΡΕΜΑΤΑΚΙΑ, ΤΟΠ, ΜΠΕΪΜΠΙ ΝΤΟΛ
Υφάσματα ολομέταξα σε μεγάλη ποικιλία σχεδίων, χρωμάτων και διαστάσεων.

Σελίδα **21**

No 1

No 2

No 3

Τα σχέδια είναι ενδεικτικά και ανανεώνονται συνεχώς. Συνοδεύονται με πιστοποιητικό γνησιότητας.

ΜΑΝΔΗΛΙΑ-ΦΟΥΛΑΡΙΑ-ΓΡΑΒΑΤΕΣ-ΕΞΩΡΟΥΧΑ

Στο δρόμο του μεταξιού

1. Διαβάστε το κείμενο από το περιοδικό ΓΕΩ της εφημερίδας Ελευθεροτυπία και τις λεζάντες στις αντίστοιχες φωτογραφίες και διαλέξτε τη σωστότερη απάντηση.

Το Σουφλί

- α. είναι κοντά στον Έβρο
- β. απέχει αρκετά χιλιόμετρα από τον Έβρο
- γ. βρίσκεται μακριά από τα σύνορα με την Τουρκία

Η ιστορία του μεταξιού ξεκινάει

- α. από το Σουφλί και τα πλακόστρωτα σοκάκια του
- β. από τη βυζαντινή περίοδο
- γ. το 3000 π.Χ. από την Άπω Ανατολή

Οι υφάντρες υφαίνουν μεταξωτά υφάσματα χρησιμοποιώντας

- α. την τέχνη τους
- β. το μεράκι τους
- γ. τέχνη, μεράκι αλλά και μετάξι

Το εργοστάσιο των αδελφών Τζίβρε

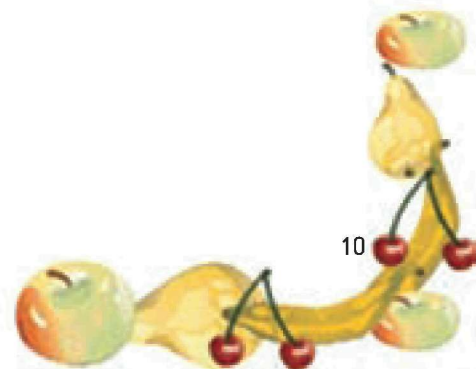
- α. είναι γεμάτο ακριβά μεταξωτά υφάσματα
- β. θα γίνει σύντομα πολιτιστικό-βιομηχανικό μουσείο
- γ. είναι εγκαταλειμμένο και άδειο

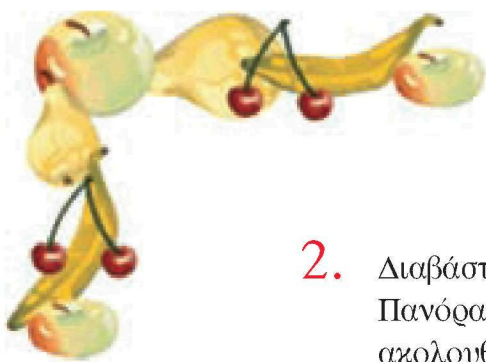
Το κουκουλόσπιτο Μπρίκα

- α. είναι σήμερα σαν καινούργιο
- β. είναι σήμερα λαογραφικό μουσείο
- γ. είναι παλιό αλλά σύντομα θα το ανακαινίσουν

Στα μαγαζιά μεταξιού βρίσκει κανείς

- α. υφάσματα “για κάθε τσέπη” και για όλα τα γούστα
- β. πολύχρωμα και πανάκριβα υφάσματα
- γ. πάμφθηνα μεταξωτά υφάσματα

2. Διαβάστε επίσης το κείμενο για το Σουφλί από το “Ελληνικό Πανόραμα” της Ευγενίας Φακίνου και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

- α. Από πού βγαίνει το φυσικό μετάξι;
- β. Τι είναι το κουκούλι;
- γ. Τι ήταν τα κουκουλόσπιτα;
- δ. Τι είναι η σηροτροφία;
- ε. Από πότε ασχολούνται με τη σηροτροφία οι Σουφλιώτες;

3. Στη συνέχεια υποθέστε ότι επισκέπτεστε ένα από τα μαγαζιά μεταξιού στο Σουφλί, το κατάστημα μεταξωτών Μπουρουλίτη. Ξεφυλλίστε το διαφημιστικό φυλλάδιο που σας δίνουν και απαντήστε γραπτά στις ερωτήσεις ενός γνωστού σας που θα ήθελε να ψωνίσει κάτι από εκεί.

- α. Πουλάει μόνο είδη σπιτιού ή και ρούχα;
- β. Συγκεκριμένα, ποια είδη σπιτιού πουλάει; Ποια είδη ρούχων;
- γ. Βρίσκει κανείς υφάσματα σε διάφορα μεγέθη, σχέδια και χρώματα;
- δ. Πώς θα ξέρει κάποιος ότι τα υφάσματα είναι από αληθινό μετάξι;

4. Λειτουργεί κάποια αντίστοιχη βιοτεχνία στην περιοχή σας; Τι παράγει; Τι πουλάει; Ποιο είναι το όνομά της (η φίρμα της);

Θέλετε να ετοιμάσετε μια διαφήμιση για να διαφημίσετε τα προϊόντα της;

Θα μπορούσατε:

- α. να ετοιμάσετε ένα σύντομο κείμενο για την ιστορία της
- β. να βρείτε ή να τραβήξετε μερικές φωτογραφίες του κτιρίου και των προϊόντων που παράγει και να τις συνοδεύσετε με σχόλια

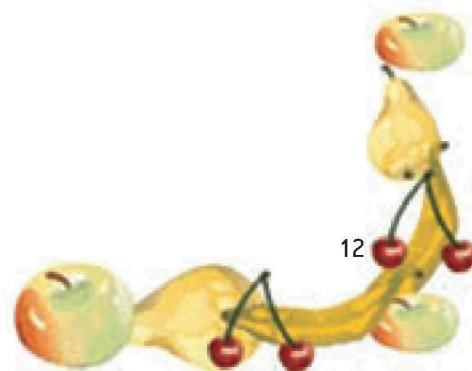

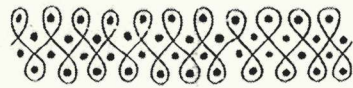
5. Στο διαφημιστικό φυλλάδιο του καταστήματος Μπουρουλίτη διαβάζουμε: *Ο νομός Έβρου **βρίσκεται**... Όχι, κανένας τόπος δε **μαθαίνεται** μέσα από τις εγκυκλοπαίδειες και τους χάρτες.* Τα δύο αυτά ρήματα έχουν τον ίδιο ήχο με τα ρήματα: **βρίσκετε** και **μαθαίνετε** αλλά γράφονται διαφορετικά. Μπορείτε να δώσετε δύο παραδείγματα με το **βρίσκετε** και **μαθαίνετε**; Τι παρατηρείτε;

6. Η λέξη **κεραμιδοσκεπή** που βλέπουμε στο κείμενο είναι σύνθετη, με πρώτο συνθετικό όνομα (κεραμίδι + σκεπή). Μπορείτε να βρείτε μέσα στα κείμενα κι άλλες σύνθετες λέξεις με α' συνθετικό όνομα (ουσιαστικό ή αριθμητικό) και να τις "σπάσετε" στα δύο συνθετικά τους;
7. Στο κείμενο για το Σουφλί της Ευγενίας Φακίνου βλέπουμε με κεφαλαία γράμματα δύο σύνθετες λέξεις. Κρατήστε σταθερό το δεύτερο συνθετικό τους και γράψτε όσο περισσότερες νέες σύνθετες λέξεις μπορείτε.

Οι δώδεκα μήνες

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν μια χήρα* γυναίκα που είχε πέντε παιδιά και ήταν πολύ φτωχιά. Δεν έβρισκε δουλειά πουθενά και μόνο μια φορά την εβδομάδα πήγαινε σε μια πλούσια γειτόνισσα*, της ζύμωνε* το ψωμί και έπαιρνε πολύ λίγα λεφτά. Όταν το ψωμί ήταν έτοιμο, γύριζε αμέσως στο σπίτι της και με το ζυμάρι* που είχε μείνει στα χέρια της ετοίμαζε φαγητό για τα παιδιά της. Αυτό το φαγητό έτρωγαν όλη την εβδομάδα μέχρι να ξαναπάει η φτωχιά γυναίκα στην πλούσια γειτόνισσα για να ζυμώσει ψωμί.

└ Τα παιδιά της πλούσιας γυναίκας ήταν πάντα άρρωστα και γκρινιάρικα* αν και είχαν πολλά και καλά φαγητά. Τα παιδιά όμως της φτωχιάς ήταν πάντα υγιή* και χαρούμενα. Η πλούσια το έβλεπε αυτό και απορούσε*. Ρώτησε τις φίλες της κι αυτές της είπαν πως η φτωχιά γυναίκα έπαιρνε μαζί με το ζυμάρι και την καλή τύχη* των παιδιών της.

Το πίστεψε η πλούσια και όταν ήρθε η φτωχιά για να ζυμώσει, της ζήτησε να πλύνει καλά καλά τα χέρια της πριν φύγει. ┘

Έτσι η φτωχιά γύρισε στο σπίτι της κλαίγοντας*. Όταν την είδαν τα παιδιά της, άρχισαν κι αυτά να κλαί-

νε και η μητέρα απελπισμένη* έφυγε για να τους βρει φαγητό.

Περπάτησε πολλές ώρες κι έφτασε σ' ένα βουνό*. Ξαφνικά μέσα στο σκοτάδι* είδε ένα φως* κι όταν πήγε πιο κοντά, κατάλαβε πως ήταν ένα σπίτι. Μπήκε μέσα κι είδε δώδεκα παλικάρια*. Τρία από αυτά κρατούσαν στα χέρια τους μαργαρίτες, παπαρούνες* και τριαντάφυλλα*. Δίπλα τους ήταν άλλα τρία που κρατούσαν κίτρινα στάχυα* και φρούτα. Απέναντι κάθονταν τρία παλικάρια που κρατούσαν στα χέρια τους σταφύλια. Παρακάτω ήταν άλλα τρία ντυμένα με ζεστά ρούχα. Μόλις τα παλικάρια είδαν τη γυναίκα της είπαν: “Καλώς όρισες! Κάθισε μαζί μας.”

Όταν κάθισε, την ρώτησαν γιατί πήγε στο βουνό μέσα στη νύχτα. Εκείνη τους είπε την ιστορία της, τα παλικάρια κατάλαβαν πως πεινούσε κι ένας από αυτούς με τα ζεστά ρούχα, της έβαλε φαγητό.

Έφαγε η γυναίκα κι ύστερα τα παλικάρια την ρώτησαν πώς είναι η ζωή στην πόλη. Κι αυτοί που κρατούσαν λουλούδια στα χέρια είπαν:

“Πώς τα περνάτε με τους μήνες του χρόνου; Σας αρέσουν ο Μάρτης, ο Απρίλης και ο Μάης;”

└ “Καλά περνάμε, παιδιά μου”, απάντησε η γυναίκα, “όταν έρθουν αυτοί οι μήνες, όλη η γη* γεμίζει λουλούδια κι αρώματα. Αρχίζουν να κεληδούν* τα πουλιά*. Βλέπουν οι γεωργοί* τα χωράφια* τους πράσινα, ετοιμάζουν τις αποθήκες τους και χαίρεται η καρδιά* τους. Είναι όμορφη η άνοιξη!” ┘

Ύστερα της είπαν τα άλλα τρία παλικάρια με τα στάχυα και τα φρούτα:

“Πώς σας φαίνονται ο Ιούνιος, ο Ιούλιος και ο Αύγουστος;”

Τότε η φτωχιά απάντησε:

“Κι αυτοί οι μήνες μας αρέσουν, γιατί με τη ζέστη που κάνουν ωρμαίνουν* τα φρούτα, μεγαλώνουν τα ζώα και οι γεωργοί θερίζουν* το σιτάρι*. Ακόμα και οι φτωχοί χαίρονται γιατί το καλοκαίρι δεν χρειάζονται πολλά κι ακριβά ρούχα.”

Ύστερα την ρώτησαν τα άλλα τρία παλικάρια που κρατούσαν τα σταφύλια:

“Πώς περνάτε με τους μήνες Σεπτέμβρη, Οκτώβρη και Νοέμβρη;”

“Ωραία περνάμε αυτούς τους μήνες”, απάντησε η γυναίκα. “Το φθινόπωρο μαζεύουν* οι άνθρωποι τα σταφύλια και τα κάνουν κρασί. Σπέρνουν* τα χωράφια τους κι ετοιμάζουν τα ξύλα* και τα ρούχα για το χειμώνα που έρχεται.”

Ύστερα την ρώτησαν και τα παλικάρια που φρούσαν τα ζεστά ρούχα:

“Με τους μήνες Δεκέμβρη, Γενάρη και Φλεβάρη πώς περνάτε;”

“Α! αυτοί οι μήνες πολύ μας αγαπάνε”, είπε η φτωχιά, “κι εμείς πολύ τους αγαπάμε. Ξέρετε γιατί; Οι άνθρωποι, φυσικά, θέλουν να δουλεύουν όλο το χρόνο για να κερδίζουν* πολλά λεφτά. Έρχεται όμως ο χειμώνας με το κρύο, μας βάζει μέσα στα σπίτια μας και

μας ξεκουράζει από τις δουλειές του καλοκαιριού. Ακόμη οι άνθρωποι τους αγαπάνε γιατί οι βροχές και τα χιόνια κάνουν καλό στα χωράφια. Έτσι, παιδιά μου, όλοι οι μήνες είναι καλοί. Εμείς οι άνθρωποι δεν είμαστε καλοί”.

Τα παλικάρια χάρηκαν με τα καλά λόγια της γυναίκας κι ένα από αυτά έφερε μια κλειστή κανάτα* και της είπε:

“Σου δίνουμε αυτήν την κανάτα. Όταν πας στο σπίτι σου, να την ανοίξεις. Πάχ’ την και πήγαινε στο καλό!”

“Ευχαριστώ, παιδιά μου”, είπε η γυναίκα. Πήρε την κανάτα κι έφυγε.

Όταν έφτασε στο σπίτι της, βρήκε τα παιδιά της να κοιμούνται. Άνοιξε την κανάτα κι όταν είδε πως ήταν γεμάτη λίρες*, χάριξε πολύ. Μόλις ξημέρωσε*, πήγε στο φούρνο κι αγόρασε ψωμί και τυρί και γύρισε στο σπίτι της για να ετοιμάσει πρωινό για τα παιδιά της. Στο δρόμο την είδε η πλούσια γειτόνισσα και την ρώτησε πού βρήκε τα λεφτά κι αγόρασε τα φαγητά. Η φτωχιά είπε όλη την αλήθεια* και η πλούσια ζήλεψε* κι αποφάσισε* να πάει κι εκείνη να βρει τα παλικάρια.

Τη νύχτα λοιπόν, όταν κοιμήθηκαν ο άντρας της και τα παιδιά της, έφυγε και πήγε στο βουνό. Βρήκε το σπίτι που ήταν τα δώδεκα παλικάρια, μπήκε μέσα κι αυτά μόλις την είδαν, της είπαν:

“Καλώς την κυρά! Τι θέλεις εδώ μέσα στη νύχτα;”

“Είμαι φτωχιά”, απάντησε, “κι ήρθα να με βοηθήσετε*.”

“Πολύ καλά”, είπαν. “Πεινάς; Θέλεις να φας;”

“Όχι, ευχαριστώ, δεν πεινάω”, απάντησε.

“Πολύ καλά”, είπαν τα παλικάρια. “Πώς περνάτε στην πόλη;”

“Πολύ άσχημα. Πιο άσχημα δεν γίνεται!”

“Και πώς περνάτε με τους μήνες;”

“Πώς να περνάμε; Ο ένας μήνας είναι χειρότερος από τον άλλο. Μόλις συνηθίσουμε* με τη ζέστη του Αυγούστου, έρχονται ο Σεπτέμβρης, ο Οκτώβρης και ο Νοέμβρης και μας κρυώνουν. Ύστερα μπαίνουν οι χειμωνιάτικοι μήνες, Δεκέμβρης, Γενάρης και Φλεβάρης, μας παγώνουν* και με τα χιόνια κλείνουν τους δρόμους και δεν μπορούμε να βγούμε έξω. Όσο γι’ αυτούς τους τρελλούς μήνες, το Μάρτη, τον Απρίλη και το Μάη, δεν καταλαβαίνουν πως είναι ανοιξιάτικοι, κάνουν κρύο κι έτσι έχουμε εννέα μήνες χειμώνα. Ύστερα έρχονται ο Ιούνιος, ο Ιούλιος* και ο Αυγούστος και μας τρελλαίνουν* με τη ζέστη τους. Τι να σας πω, παλικάρια μου, μόνο κακό φέρνουν αυτοί οι μήνες.”

Δεν είπαν τίποτα τα παλικάρια, αλλά ένα σηκώθηκε κι έδωσε στη γυναίκα μια κλειστή κανάτα και της είπε:

“Πάρε αυτήν την κανάτα κι όταν φτάσεις στο σπίτι σου, να κλειστείς σ’ ένα δωμάτιο μόνη και τότε να την ανοίξεις”.

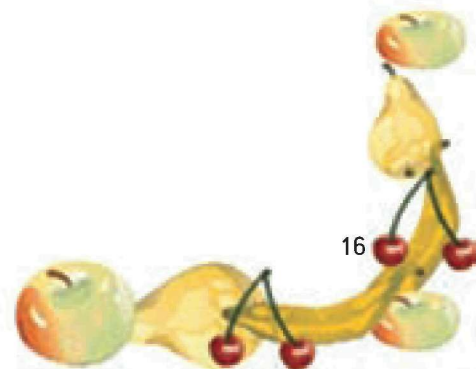
“Εντάξει”, είπε η γυναίκα, πήρε την κανάτα και γύρισε στο σπίτι της χαρούμενη. Κλείστηκε σ’ ένα δωμάτιο μόνη, άνοιξε την κανάτα και τι να δει! Όλο φίδια*! Μέσα στον πανικό της έφυγε τρέχοντας* και κανένας δεν την ξαναείδε ποτέ!

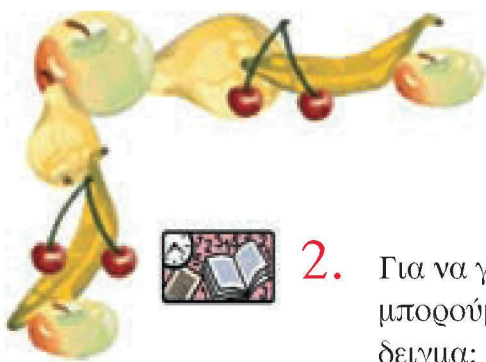

Οι δώδεκα μήνες (Παραμύθι της Ελλάδας)

1. Διαβάστε το παραμύθι και απαντήστε προφορικά στις ερωτήσεις που ακολουθούν:
 - α. Πόσα πρόσωπα συνολικά παρουσιάζονται στο παραμύθι; Ποια από αυτά παίζουν πιο σημαντικό ρόλο;
 - β. Πώς ζούσε η φτωχή γυναίκα με τα πέντε παιδιά;
 - γ. Γιατί έφυγε κλαίγοντας από το σπίτι της, αφήνοντας τα παιδιά της;
 - δ. Πού κατοικούσαν τα δώδεκα παλικάρια;
 - ε. Τι κρατούσαν στα χέρια τους; Πώς ήταν ντυμένα τα τρία από αυτά;
 - στ. Πώς περνάνε οι άνθρωποι με τους διάφορους μήνες του χρόνου, σύμφωνα με τη φτωχή γυναίκα; Ποιες γεωργικές εργασίες κάνουν;
 - ζ. Τι πρόσφεραν στη φτωχή γυναίκα τα δώδεκα παλικάρια; Γιατί;
 - η. Τι απάντησε η πλούσια γυναίκα για τους δώδεκα μήνες, όταν επισκέφτηκε με τη σειρά της τα δώδεκα παλικάρια;
 - θ. Τι πρόσφεραν στην πλούσια γυναίκα τα δώδεκα παλικάρια και για ποιο λόγο νομίζετε;

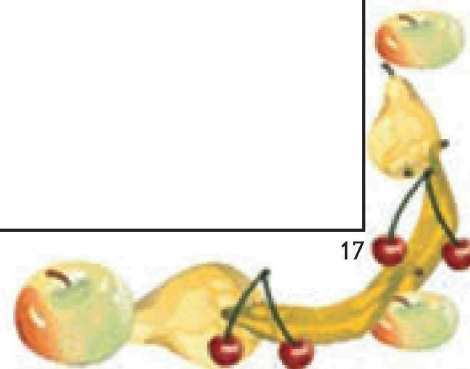
2. Για να γνωρίσουμε καλύτερα τις δύο γυναίκες του παραμυθιού μπορούμε να συμπληρώσουμε τους παρακάτω πίνακες, όπως στο παράδειγμα:

Η φτωχή γυναίκα

Τι κάνει	Τι σκέφτεται / Τι αισθάνεται
<p>- Δουλεύει στο σπίτι της πλούσιας γυναίκας και ταΐζει τα παιδιά της με το ζυμάρι που μένει στα χέρια της από το ζύμωμα</p>	<p>- Είναι κουρασμένη, λυπημένη αλλά ελπίζει ότι έτσι θα μεγαλώσουν τα παιδιά της</p>

Η πλούσια γυναίκα

Τι κάνει	Τι σκέφτεται / Τι αισθάνεται
<p>- Ρωτάει τις φίλες της γιατί τα δικά της παιδιά είναι πάντα άρρωστα και γκρινιάρικα, ενώ τα παιδιά της φτωχής γυναίκας είναι υγιή και χαρούμενα</p>	<p>- Αισθάνεται απορία και κρυφή ζήλεια</p>

3. Με τη βοήθεια των σημειώσεων που κρατήσατε γράψτε δύο σύντομα κείμενα 10 γραμμών για την κάθε γυναίκα περιγράφοντας τις πράξεις τους και τι σκέφτονται ή τι αισθάνονται κάθε φορά.

4. Χωριστείτε σε δύο ομάδες για να επισκεφτείτε κι εσείς το σπίτι με τα δώδεκα παλικάρια, που έχετε ορίσει από πριν και είναι κάποιοι από τους συμμαθητές σας. Προσπαθήστε να απαντήσετε ειλικρινά στην ερώτησή τους: “Πώς περνάτε με τους δώδεκα μήνες;”. Αν θέλετε μπορείτε να έχετε κρατήσει κάποιες σημειώσεις.

Αφού απαντήσουν και οι δύο ομάδες, οι δώδεκα μήνες αποφασίζουν το έπαθλο που θα προσφέρουν στην κάθε ομάδα.

5. Προσπαθήστε τώρα να δραματοποιήσετε τη σκηνή της επίσκεψης. Μοιράστε τους ρόλους. Χρειάζεστε τον επισκέπτη, και δώδεκα συμμαθητές σας, χωρισμένους σε τριάδες, για τις 4 εποχές του χρόνου. Οι ‘μήνες’ να μην ξεχάσουν στο τέλος να προσφέρουν και κάποιο δώρο στον επισκέπτη, ανάλογα με τις απαντήσεις που θα τους δώσει.

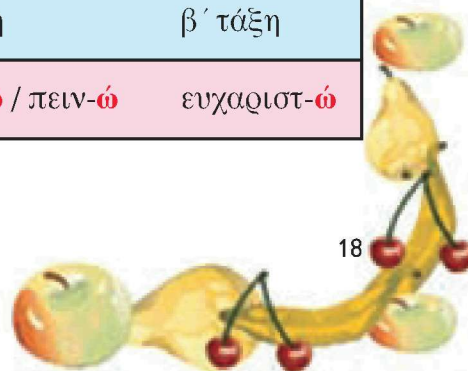

6. Κοιτάξτε το σημειωμένο κομμάτι της πρώτης σελίδας. Η αφήγηση αναφέρεται στο παρελθόν, δηλαδή σαν να γίνονταν όλα αυτά παλιά. Αφηγηθείτε το ίδιο κομμάτι σαν να γίνονται όλα όσα λέει τώρα. Μπορείτε να αρχίσετε έτσι:

«Τα παιδιά της πλούσιας γυναίκας είναι πάντα άρρωστα και γκρινιάρικα, αν και έχουν πολλά και καλά φαγητά...»

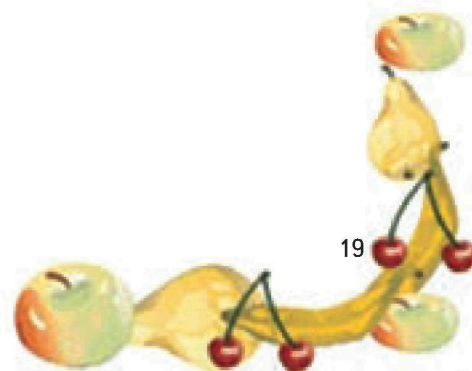
7. Μετά από τις αλλαγές που κάνατε, παρατηρείτε διαφορές ανάμεσα στα υπογραμμισμένα ρήματα; Θυμηθείτε να βάλετε τα ρήματα αυτά στο πρώτο πρόσωπο, δηλαδή σαν να μιλάτε για τον εαυτό σας (εγώ). Τοποθετήστε τα στη σωστή θέση στον πίνακα που ακολουθεί. Σας δίνεται για βοήθεια ένα παράδειγμα.

A' Συζυγία (-ω)	B' Συζυγία (-άω/-ώ, -ώ)	
έχ-ω	α' τάξη	β' τάξη
	πειν-άω / πειν-ώ	ευχαριστ-ώ

8. Κάντε το ίδιο για τα υπογραμμισμένα ρήματα του σημειωμένου κομματιού της δεύτερης σελίδας.
9. Στο ίδιο κομμάτι της δεύτερης σελίδας η αφήγηση αναφέρεται στο παρόν, δηλαδή σαν να γίνονται όλα αυτά τώρα. Αφηγηθείτε το ίδιο κομμάτι σαν να γίνονταν πιο παλιά όλα όσα λέει.
Μπορείτε να αρχίσετε έτσι:
«Η γυναίκα απάντησε ότι περνούσαν καλά, ότι...»

14 • Tetor • أكتوبر

Η καρυδιά κι η καρπούζια

(Παραμύθη της Τουρκίας)

Μια φορά ο Ναστρεντίν Χότζα καθόταν κάτω από μια καρυδιά και ξεκουραζόταν. Μπροστά του ήταν ένα μπουστάκι με καρπούζια. Ο Χότζας έβλεπε το φυτό της καρπούζιας με τους λεπτούς βλαστούς και τα πράσινα καρπούζια, έβλεπε και το δέντρο της καρυδιάς με το χοντρό κορμό και τα μικρά καρύδια και μονολογούσε:

«Αχ, Αλλάχ, πώς τα 'φτιαξες έτσι τα πράγματα; Ανάποδα τα 'φτιαξες. Ένα τόσο θα βλασταράκι δίνει καρπό που συχνά δε χωρά στην αγκαλιά κι ένα τόσο χοντρό δέντρο φτιάχνει κάτι καρυδάκια μια σταλιά. Αν αυτό δεν είναι ανάποδο, τότε τι είναι».

Δεν πρόλαβε να τελειώσει την κουβέντα του κι ένα καρύδι πέφτει από ψηλά στο κεφάλι του.

«Ώχ!» κάνει ο Χότζας και πετάγεται επάνω.

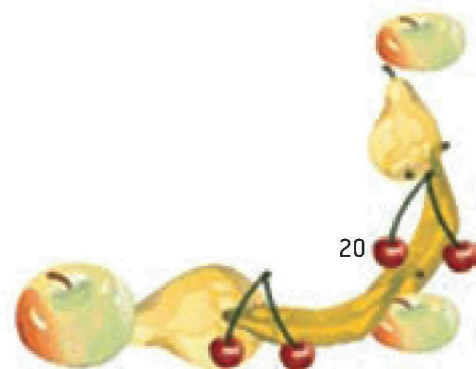
Τρίβει το κεφάλι του, κοιτάζει το καρύδι που βρισκόταν χάμω, κοιτάζει και τα καρπούζια λίγο πιο μακριά και λέει:

«Δοξασμένος ας είναι ο Αλλάχ και μεγάλο το όνομά του! Ήξερε αυτός τι έκανε! Για φαντάσου να 'σκαγε το καρπούζι στο κεφάλι μου!».

15 κυριακή
sunday
e dielë
الأحد

Τυνησία:
Αποχώρηση των τελευταίων
Γάλλων στρατιωτών (1961)

Ημερ. 2000 (Στέκι μεταναστών)

Ο τσιγκούνης χωρικός

(Παραμύθι της Ρωσίας)

Για φορά κι έναν καιρό, ήταν ένας χωρικός που είχε έναν υπηρέτη που τον έλεγαν Βάνια.

«Βάνια, αύριο θα πάμε να θερίσουμε τα σιτάρι», είπε μια μέρα ο χωρικός στον υπηρέτη.

«Εντάξει, είπε ο Βάνια, «ας πάμε.»

Την άλλη μέρα σηκώθηκαν νωρίς νωρίς κι ο χωρικός είπε στη γυναίκα του: «Γυναίκα, φέρε το πρωινό!»

Η γυναίκα έφερε το πρωινό, έφαγαν ο χωρικός κι ο υπηρέτης κατά την όρεξή τους και, αφού τίλωσαν, ο χωρικός είπε: «Είναι ανάγκη να σταματήσουμε τη δουλειά για το μεσημεριανό. Καλύτερα να το φάμε τώρα. Γυναίκα, φέρε το μεσημεριανό!»

Αρχισαν να τρώνε το μεσημεριανό, αλλά δεν κατάφεραν να το τελειώσουν όλο. Ο χωρικός ήταν πολύ χαρούμενος γιατί, αφού ο Βάνια δεν μπορούσε να φάει άλλο, κέρδιζε και χρόνο και φαγητό. Έτσι, στα τέλος, λέει στη γυναίκα του: «Γυναίκα, όταν θα γυρίσουμε απόψε από το χωράφι, θά 'μαστει ψόφου από την κόπωση και δε θα 'χουμε καιιά όρεξη να φάμε. Καλύτερα να φάμε τώρα και το βραδινό!»

Η γυναίκα σερβίρισε και το δείπνο, αλλά ο Βάνια δεν ήθελε ούτε να το δεί. «Και τώρα πάμε να θερίσουμε. Καλό φάγαμα, δεν χρειάζεται να κόσουμε μέχρι να τελειώσουμε καιιά διακοπή για φαγητό», είπε γελώντας ο χωρικός.

«Ε, όχι, αφαντικό», είπε τότε ο υπηρέτης. «Μετά το βραδινό φαγητό οι άνθρωποι πάνε για ύπνο κι όχι για θερισμό. Καληνύχτα!», και λήγοντας αυτά σηκώθηκε από το τραπέζι κι έμαζε ένα καλό μέρος για να κοιμηθεί.

3 κυριακή
sunday
e dielë
الأحد

11 • Dhjetor • ديسمبر

Ο λύκος και η αλεπού

(Παραμύθι της Ελλάδας)

Για φορά ο λύκος και η αλεπού αποφάσισαν να σπείρουν μαζί. Όταν ήρθε ο καιρός του θερισμού πηγαίνουν στο χωράφι για να θερίσουν. Έκανε όμως πολλή ζέστη και η αλεπού έμαχνε σφοδρή για να γλιτώσει τη δουλειά. Βλέπει λοιπόν ένα μεγάλο βράχο, ψηλά στο βουνό, και λέει του λύκου:

«Σύντροφε, θωρείς αυτό το βράχο!»

«Τον θωρώ, λέει ο λύκος.

«Ε, να, άμα τον αφήσουμε έτσι μπορεί να πιάσει και να μας πλωκάσει. Γι' αυτό θέρεται εσύ κι εγώ να πάμε να τον κρατήσουμε.»

Τι να κάνει κι ο λύκος, βάνει μπρος, βερίζει μόνος του το χωράφι. Η αλεπού καθόταν κάτω από το βράχο και κοιμόταν.

Κάποτε ήρθε ο καιρός να αλωνίσουνε. Χωρίσανε λοιπόν το άχυρο από το σιτάρι και αφού τελειώσανε λέει στο λύκο η αλεπού:

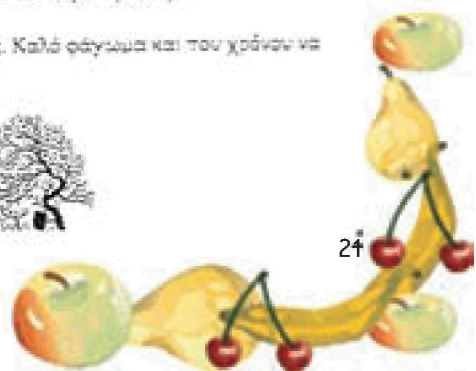
«Ε, σύντροφε, τι ήλιος! Να πάρεις εσύ το πολύ, το άχυρο, κι εγώ το λίγο, το σιτάρι, ή εγώ το πολύ άχυρο.»

Κι ο λύκος που άκουσε μόνο το «πολύ» και το «λίγο» ρώναζε:

«Εγώ να πάρω το πολύ κι εσύ το λίγο»

«Εντάξει, του λέει η αλεπού. «Εσύ διέλεξτε. Καλό φάγμαμα και του χρόνου να ξανασπείρουμε μαζί!»

17 κυριακή
sunday
e dielë
الأحد

Η καρυδιά και η καρπουζιά

(Παραμύθι της Τουρκίας)

1. Διαβάστε το παραμύθι και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.
 - α. Πού βρίσκεται ο Νασρεντίν Χότζα και γιατί;
 - β. Τι παρατηρεί κοιτάζοντας την καρυδιά και την καρπουζιά;
 - γ. Γιατί αλλάζει γνώμη στο τέλος του παραμυθιού;

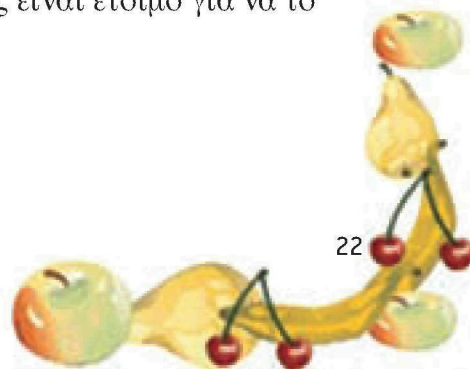

2. Ανακαλύψτε τους καλύτερους παραμυθάδες ανάμεσά σας! Διαβάστε την αρχή των δύο παραμυθιών με τίτλο: 'Ο τσιγκούνης χωρικός' και 'Ο λύκος και η αλεπού'. Διαλέξτε ένα και γράψτε τη συνέχεια δίνοντας ένα δικό σας τίτλο. Μπορείτε, αν θέλετε, να ψηφίσετε το καλύτερο παραμύθι, βαθμολογώντας από το 1 ως το 100 (εκτός από το δικό σας). Κερδίζει το παραμύθι που θα συγκεντρώσει τους περισσότερους βαθμούς.

3. Είσατε περίεργοι; Θέλετε να διαβάσετε ολόκληρα τα παραμύθια για τα οποία σας δόθηκε μόνο η αρχή; Διαβάστε τα πραγματικά παραμύθια και συγκρίνετέ τα με τα δικά σας.

4. Διαλέξτε τώρα κάποια σημεία από τα παραμύθια που γράψατε για τα οποία θα θέλατε να ζωγραφίσετε κάτι και εικονογραφήσετε την ιστορία σας. Αφού εικονογραφήσετε και καθαρογράψετε όλες τις ιστορίες, συγκεντρώστε τις, τρυπήστε τις σελίδες και περάστε μια κορδέλα για να το βιβλιοδέσετε. Μην ξεχάσετε όμως το εξώφυλλο. Συζητήστε με τους συμμαθητές σας και ζωγραφίστε κάτι ομαδικά πάνω σε χοντρό χαρτόνι. Στο επάνω μέρος σημειώστε ένα τίτλο. Βάλτε και το εξώφυλλο μαζί με τα εικονογραφημένα παραμύθια και το παραμυθοβιβλίο σας είναι έτοιμο για να το διαβάσουν μικροί και μεγάλοι.

5. Ξαναγράψτε το παραμύθι σαν να συμβαίνουν τώρα όλα όσα μας λείει. Μερικά κομμάτια του παραμυθιού είναι έτοιμα και δε χρειάζεται να τα αλλάξετε.

Μπορείτε να αρχίσετε έτσι:

«Ο Ναστροεντίν Χότζα κάθεται κάτω από μια καρυδιά και ...»

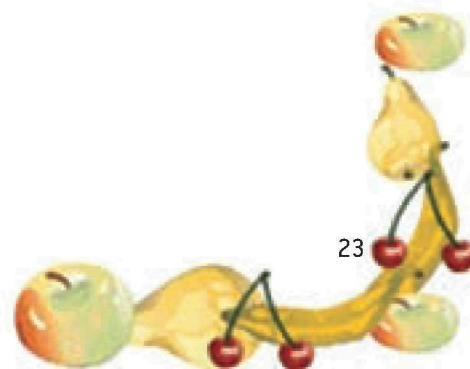
6. Μετά από τις αλλαγές που κάνατε βάλτε τα ρήματα αυτά στο πρώτο πρόσωπο, δηλαδή σαν να μιλάτε για τον εαυτό σας.

π.χ. (Εγώ) κάθομαι κάτω από μια καρυδιά και ξεκουράζομαι.

Μπροστά μου...

7. Παρατηρήστε τις διαφορές στις καταλήξεις των ρημάτων της προηγούμενης δραστηριότητας, δηλαδή στον τρόπο που τελειώνουν, και τοποθετήστε τα στη σωστή θέση στον πίνακα που ακολουθεί. Σας δίνεται για βοήθεια ένα παράδειγμα.

A' Συζυγία	B' Συζυγία
(-ω, -ομαι)	α' τάξη (-άω/-ώ, -ιέμαι) β' τάξη (-ώ, -ούμαι/-άμαι)
βλέπ-ω	μιλ-άω / μιλ-ώ,
κάθ-ομαι	αγαπιέμαι
	μονολογ-ώ,
	καλλιεργ-ούμαι,
	φοβ-άμαι

27/07/02

της Ελένης Ιδοράνου

Καλοκαίρι με δρεπάνι,

Το καλοκαίρι περνάω
στο σπίτι του παππού,
στη Ροιμιάδα. Τελευταία μου
ανακάλυψη εκεί ήταν ένα
παλιό ημερολόγιο.
Στην ετικέτα έγραφε:
«Μυστικό ημερολόγιο του
Θαδωρή και της Μαρίας».

Δενάρια τα Ιωνίον, ερπύλη τον θραυτή, 1951
Πρώτη και Θραυτή σήμερα. Ο μπαμπάς λέει ότι θα 'χουμε πολύ καλή σοδειά γιατί έβρεξε πολύ το Μάρτη. Φέτος θα μας πάρει μαζί στο χωράφι να βοηθήσουμε. Γι' αυτό σημάδεψα από τις 5 το πρωί και γράφω θιαστικά... Ο μπαμπάς ήδη σαρμαρώνει και τάζει το ζώο. Φωνάζει τον Θαδωρή να φέρει τα δρεπάνια. Η μαμά βάζει ψαμί, ελιές και κρεμμύδια στο σακούλι μας. Αλλά ο Κύριος είναι το σπίτι... Πάω!

Αρμύρα (Α)

τα Ιωνίον, αρχή το φράξι
Μήχα ακόμα ζουρούσαμε μαζί και με τους άλλους θραυτιές που δουλεύουν στο χωράφι μας. Και αυτοί μαζί με όλη τους την οικογένεια. Αξυμάρτα φτάσαμε στο χωράφι. «Όρα καλή κι ευλογημένη μας!» είπε η μάνα μου στις άλλες γυναίκες για ν' αρχίσουν. «Καλά μπρεκέτια!» απάντησαν οι άντρες και μεμάς, φραξ φραξ, άναψαν τα δρεπάνια στο σταροχώραφο μας. Στην αρχή κοίταζα σαν χαμένος... Οι πιο δυνατοί άντρες, με τα μεγάλα δρεπάνια, δούλευαν στη μέση του χωραφιού. Οι πιο αδύναμοι, με τα μικρά, στις άκρες. «Το σταυρό πρώτα!» φώναζε ο πατέρας. Θέρισαν πρώτα ένα κομμάτι σε σχήμα σταυρού. Για την καλή αρχή, λέει. Μετά τις πρώτες πέντ' έφ' χειρές, η μάνα μου πέρασε το δρεπάνι στον ώμο για να ελευθερώσει το χέρι της, πήρε τα στάχυα, ξεχώρισε τα πιο μακριά και τα 'θεσε. Το πρώτο δεμάτι έτοιμο. Μήχα κι εγώ στη δουλειά. Με τους πιο αδύναμους πήρα. Του χρόνου ελάζω στους δυνατούς. Όταν ανέβηκε ο ήλιος για τα καλά, μαζευτήκαμε κάτω από τα δέντρα ιδραμένα και κατακόκκινα! Φάγαμε και ήπιαμε και τραγουδήσαμε.

Αρμύρα (Β)

Ο Θεωδωρὸς καὶ ἡ Μυρσίνη εἶναι
 ξαδέρφια τῆς μαζῆς μου, ποὺ
 σήμερὰ ἔβησαν πατῖδες τὰ
 εἶντα. ἤνοιξα τὸ «μυστικόν»
 κρηματολόγιόν καὶ τὸ ποίησάν
 σάν κρημνὰ βεβαιώ!

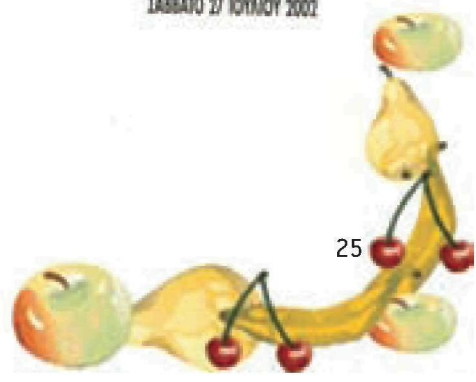
2 Ἰαννῖν
 Ἡ μαζὰ ἦταν ἀναστατωμένη σήμερὰ. ἔβγασε τὸ καυλοῦρι ποὺ ἔζηζα. Εἶναι τὸ φαγὸ
 ποὺ πηλόδοιμι ἀπὸ τὸ πρῶτον ἀλείφω τῆς σούδας γιὰ νὰ τὸ μαρμάσωμι στὸν φραγόν,
 «ὅτι τὸ λέει ἔτσι, μαζὰ» τὴ βάλω. «ὅτι πολὺ πραγματικὰ προσέφερα τὸ πρῶτον φαγὸ
 στὸν ἔζηζα, ποὺ μὲς κρημνὰ σὺντροφῶν τὸ θέρος». Ἀ τὸν κρημνολόγο, ποὺ θέλει καὶ φαγὸ!

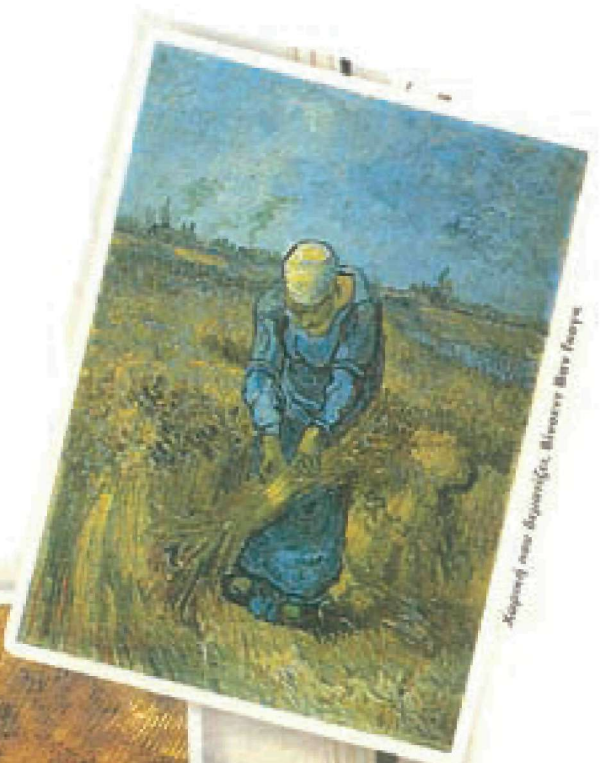
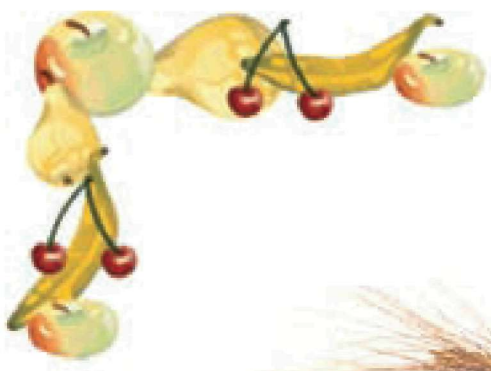

Προσέφερα γιὰ ἀναστατωμένη, βίβλος Βασ. Γεωργ.

Ἡ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΣΑΒΒΑΤΟ 27 ΙΟΥΝΙΟΥ 2002

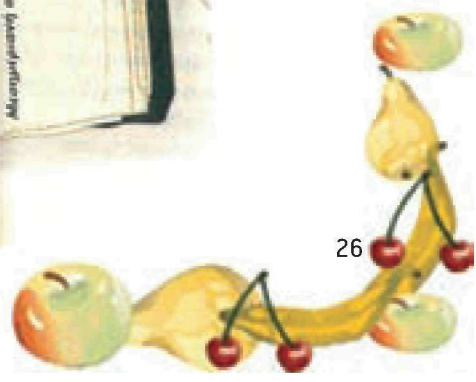

Κομική από Βικτωριάνο, Βίονταν Πίνα Σουαγ

Μουσουλμανική αρχαιότητα, Βίονταν Πίνα Σουαγ

Καλοκαίρι με δρεπάνι

1. Διαβάστε το κείμενο από τους “Ερευνητές” και απαντήστε.

- α. Πότε και από ποιον γράφτηκε το κείμενο των “Ερευνητών”;
- β. Πότε και από ποιους γράφτηκε το παλιό ημερολόγιο; Ποιος είναι ο τίτλος του;
- γ. Γιατί ο μπαμπάς των παιδιών πιστεύει ότι η σοδειά θα είναι καλή;
- δ. Πώς αλλιώς ονομάζεται ο μήνας Ιούνιος; Γιατί;
- ε. Τι είναι το “κουλούρι του τζιτζικα”; Γιατί ονομάζεται έτσι;

2. Έχετε ποτέ δουλέψει σε χωράφι κάνοντας οποιαδήποτε γεωργική εργασία; Γράψτε στο ημερολόγιό σας για την εμπειρία σας (Τι ακριβώς κάνατε, τι εποχή ήταν, ποιοι άλλοι δούλευαν μαζί σας, αν σας άρεσε, αν θα το ξανακάνατε...).

Αν θέλετε, ζωγραφίστε κάτι σχετικό για να “ζωντανέψετε” την αφήγησή σας.

3. Το κείμενο των “Ερευνητών” συνοδεύεται από τρεις πίνακες του Ολλανδού ζωγράφου Βίνσεντ Βαν Γκογκ. Δώστε τίτλους στους πίνακες και μετά συγκρίνετε τους δικούς σας τίτλους με τους αυθεντικούς.

4. Βρείτε πληροφορίες από μια εγκυκλοπαίδεια για το διάσημο ζωγράφο Βαν Γκογκ και παρουσιάστε τις στην τάξη.

5. Ξαναγράψτε το απόσπασμα του ημερολογίου του Θοδωρή “1η Ιουνίου, αργά το βράδυ” έτσι ώστε να φαίνεται ότι όλα όσα περιγράφονται επαναλαμβάνονται κάθε χρόνο. Μπορείτε να παραλείψετε κάποια σημεία, αν νομίζετε ότι δεν είναι απαραίτητα.

Μπορείτε να αρχίσετε κάπως έτσι:

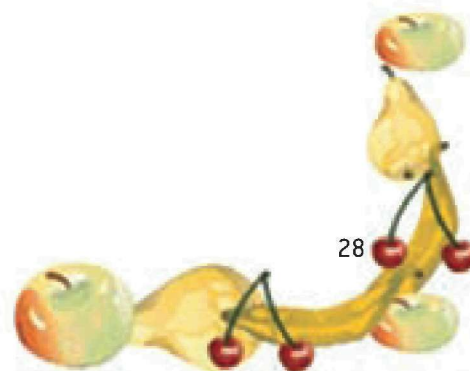
“Κάθε χρόνο, τον καιρό του θερισμού, νύχτα ακόμη ξεκινάμε μαζί με τους άλλους θεριστές που δουλεύουν στο χωράφι μας...”

6. Συγκεντρώστε τώρα όλα τα ρήματα που χρησιμοποιήσατε και τοποθετήστε τα στη σωστή στήλη. Ποια συζυγία νομίζετε ότι συγκεντρώνει τα περισσότερα και ποια τα λιγότερα ρήματα; Σας δίνονται για βοήθεια μερικά παραδείγματα.

A' Συζυγία	B' Συζυγία
(-ω, -ομαι)	α' τάξη (-άω/-ώ, -ιέμαι) β' τάξη (-ώ, -ούμαι/-άμαι)
δουλεύ-ω,	απαντ-άω / απαντ-ώ,
έρχ-ομαι	αγαπιέμαι
	καλλιεργ-ώ,
	καλλιεργ-ούμαι,
	φοβ-άμαι

Οι 12 μήνες. Τα Λαογραφικά

(Άλκη Κυριακίδου-Νέστορος)

Θερισμός

Το κοινό νεοελληνικό όνομα του Ιουνίου είναι *Θεριστής*. «Θέρος, τρύγος, πόλεμος» λέει η παροιμία.

Έχουμε περιγραφές του παραδοσιακού τρόπου του θερισμού, όταν το μοναδικό εργαλείο ήταν το δρεπάνι, που πολύ έντονα θυμίζουν πεδίο μάχης. Άλλωστε, και οι ίδιοι οι παραδοσιακοί θεριστάδες είχαν συνειδητοποιήσει την αναλογία θερισμού - πολεμικής αναμέτρησης και φρόντισαν να τη μορφοποιήσουν στα παιχνίδια του θερισμού, ορισμένα από τα οποία διατηρούνταν ως πριν ογδόντα περίπου χρόνια στην πληρέστερη μορφή τους στην Κύπρο, που ήταν μια κατεξοχήν γεωργική χώρα. Στην Κύπρο ο θερισμός ήταν δουλειά των αντρών, ενώ σε άλλα μέρη της Ελλάδας, στην Αιτωλία λ.χ., ήταν δουλειά των γυναικών. Στην Κύπρο οι γυναίκες ακολουθούσαν τους θεριστάδες και έδεναν τα δεμάτια— αυτή ήταν η δουλειά τους— είχαμε, δηλαδή, πλήρη καταμερισμό της εργασίας. Η οργάνωση της δουλειάς του θερισμού στην Κύπρο, όπως μας παραδίνεται από έναν πληροφορητή στις αρχές του αιώνα-μας, είναι πραγματικά αξιοθαύμαστη. Οι θεριστές ξεχωρίζανε σε δύο τύπους, *βαρείς* και *ελαφρούς*. «όπως οι στρατιώτες του αρχαίου καιρού», παρατηρεί ο πληροφορητής. Οι βαρείς ήταν συνήθως μεγαλόσωμοι άντρες και κάπως δυσκίνητοι· η απόδοσή τους εξαρτιόταν από τα πολλά στάχυα που έπαιρνε ο γύρος του μεγάλου δρεπανιού τους. Οι ελαφριοί θεριστές είχαν συνήθως μέτριο ανάστημα και ήταν γρήγοροι στις κινήσεις τους· η απόδοσή τους εξαρτιόταν από τη γρηγοράδα των χεριών τους.

Παιχνίδια του θερισμού

Ο ίδιος πληροφορητής μας περιγράφει τρία παιχνίδια του θερισμού που έπαιζαν άλλοτε στην Κύπρο· το παιχνίδι του *λαγού* και του *κυνηγού*, το *πάτημα* και το *παίξιμο του δρεπανιού*. Όλα γίνονταν με συνοδεία μουσικής — βιολί και λαγούτο— και οι θεριστάδες έπρεπε, σύμφωνα με την έκφραση, να *πατούνε* πάνω στις στροφές της μουσικής.

«Του λαγού και του κυνηγού»

Ας περιγράψουμε με λίγα λόγια τα παιχνίδια. Και πρώτα το παιχνίδι του *λαγού* και του *κυνηγού*. Το ρόλο του *λαγού* τον παίζει ένας ελαφρός θεριστής· υποτίθεται ότι το δρεπάνι του είναι τα δόντια του λαγού που τρώει τα στάχυα, ενώ το δρεπάνι που κρατάει ο βαρύς θεριστής, που παίζει τον κυνηγό, είναι, υποτίθεται, το ντουφέκι του. Ο λαγός με γρήγορες κινήσεις άνοιγε με το δρεπάνι του έναν ελικοειδή δρόμο, έτσι, ώστε το σώμα του να κρύβεται από το αθέριστο σιτάρι που άφηνε κατά διαστήματα με τέχνη. Ο κυνηγός, πάλι, προχωρούσε με μεγάλες δρασκελιές και ανάλογες δρεπανιές κυκλωτικά, έτσι, ώστε να κόψει το δρόμο στο λαγό. Κάποτε τον πετύχαινε· και τότε μ' ένα «μπάμ» ο λαγός έπεφτε νεκρός κάτω από τα βόλια, δηλαδή τα στάχυα που τον κάλυπταν. Έτσι τελειώνει το παιχνίδι· ύστερα ο κυνηγός, μαζί με τον αναστημένο λαγό, άρχιζαν να θερίζουν όσο σιτάρι περικύκλωσαν

με τις κινήσεις-τους.

Το άλλο παιχνίδι, το πάτημα, που σημαίνει βήμα ρυθμικό, μοιάζει, παρατηρεί ο πληροφορητής, με χρόνο πολεμικό. Ανταγωνίζονται τρεις θεριστάδες ποιός θα ξεπεράσει τον άλλον και θα του πάρει τη θέση. Τα δυο αυτά παιχνίδια, όπως είναι φανερό, είναι και πολύ χρήσιμα απο την άποψη της αποδοτικότητας των θεριστάδων, γιατί συντελούν στην επιτάχυνση του ρυθμού της δουλειάς. Συνδυάζουν, λοιπόν, «το τερπνόν μετά του ωφελίμου».

«Το πάτημα»

Το τρίτο παιχνίδι, το παίζιμο του δρεπανιού, δέν έχει σχέση με την αποδοτικότητα. Είναι εκδήλωση της τεχνικής ικανότητας του θεριστή και μοιάζει, όπως παρατηρεί ο πληροφορητής-μας, με χορό ή ελεύθερη πάλη. Για να θεωρηθεί ένας νικητής, πρέπει να βγάλει τον άλλον απο τη θέση-του ή να του πάρει τα στάχυα απο τα χέρια-του ή να τον φέρει όλον μέσα στο δρεπάνι-του, αν ο αντίπαλος δέν ξέρει να προφυλαχτεί.

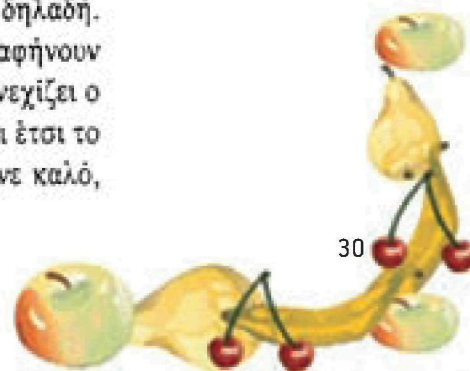
«Το παίζιμο του δρεπανιού»

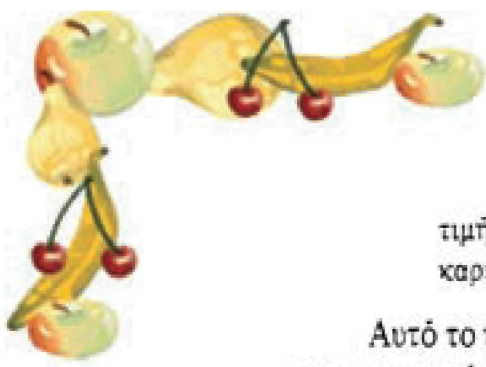
Στο θερισμό το νόημα του πολέμου δέ μορφοποιείται μονάχα μέσω των παιχνιδιών που παίζονται ανάμεσα στους θεριστές. Ο πόλεμος, η έννοια του πολέμου δηλαδή, υπάρχει και σ' ένα άλλο επίπεδο: στη σχέση ανάμεσα στη γή που γεννά τον καρπό και στον άνθρωπο που της τον παίρνει — σαν επιδρομέας που θερίζει αλύπητα τα κεφάλια των παιδιών-της. Αυτή η αναλογία θερισμού-πολέμου του ανθρώπου προς τη φύση, είναι φανερό ότι αποτελεί συνείδηση για τον ελληνικό λαό και μορφοποιείται με διάφορους τρόπους: και με λεγόμενα και με δρώμενα. Ας πάρουμε ένα παράδειγμα. Είναι πανελλήνια, σχεδόν, η συνήθεια να αφήνουν στο τέλος του θερισμού ένα κομμάτι του χωραφιού αθέριστο. Ένας νησιώτης απο το χωριό Φιλότι της Νάξου δίνει για τη συνήθεια αυτή την εξής εξήγηση:

Θέρος-πόλεμος

«Η γής μοιάζει της πέρδικας· η πέρδικα κάνει δεκαεφτά-δεκαοχτώ αβγά και της τα παίρνεις όλα και της αφήνεις τρία, και νομίζει πως τά'χει όλα και συνεχίζει να κάνει κι άλλα. Έτσι είναι κι η γής· αφήναν οι παλιοί μιαν άκρια, ένα χερόβολο αθέριστο, για να μὴν καύγεται η γής (να μὴ στεναχωριέται, να μὴν κλαίγεται, να μὴν καίγεται). Το χωράφι γυρεύει τον καρπό πού'καμε. Λέει: «Ίδὲ, μ' αφήκαν τον καρπό-μου»· αν του αφήσεις λίγο, δηλαδή. Είναι για τη ζωή του χωραφιού αυτό το χερόβολο που αφήνουν αθέριστο. Έπειτα, άμα θε λα τελειώσουνε το θέρος, συνεχίζει ο νησιώτης, εκόβανε οι πρωτινοί το χέρι με το δρεπάνι κι έτσι το ματώνανε το χωράφι, όπως λέγανε. Αυτό το θεωρούσανε καλό,

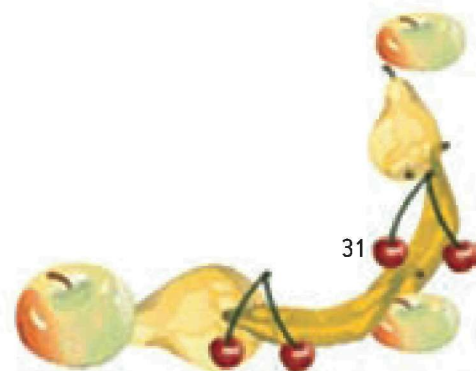
Η γής μοιάζει της πέρδικας

τιμή του χωραφιού. Ἐὰν δὲν το κάνανε αὐτό, νομίζανε πως δὲ θα καρποφοροῦσε τὴν ἄλλη χρονιά τὸ χωράσι».

Αὐτὸ τὸ τελευταῖο ἔθιμο, νὰ κόβει λίγο τὸ χέρι-τοῦ ο θεριστῆς, γιὰ νὰ ματώσει τὸ χωράφι, εἶναι, ἴσως, ὅ,τι ἀπόμεινε ἀπο μιὰ ἀρχικὴ θυσία ποὺ πρόσφερναν οἱ θεριστῆς στὸ δαίμονα τοῦ σταριοῦ, γιὰ νὰ τὸν ἐξευμενίσουν. Τοῦ ἔδιναν αἷμα σὲ ἀντάλλαγμα τοῦ καρποῦ ποὺ τοῦ πήραν. Στους ἀρχαίους ἐλληνικοὺς μύθους διασῶνται μνήμες γιὰ ἀνθρωποθυσίες ποὺ προσφέρονταν στὸ θερισμό. Καὶ μάλιστα, προσφέρονταν σὲ συνδυασμὸ μὲ ἕνα παιχνίδι ἀνάλογο μὲ τὸ παιχνίδι, τοῦ λαγοῦ καὶ τοῦ κυνηγοῦ ποὺ περιγράψαμε.

Τα Λαογραφικά Έθιμα-παιχνίδια κατά το θερισμό

1. Διαβάστε προσεκτικά το κείμενο και διαλέξτε τη σωστότερη απάντηση.

Την περίοδο του θερισμού στην Κύπρο οι γυναίκες

- α. κάθονταν στο σπίτι
- β. θέριζαν γιατί ο θερισμός ήταν δουλειά των γυναικών
- γ. συμμετείχαν στο θερισμό

Οι ελαφριοί θεριστές

- α. ήταν γρήγοροι αλλά όχι πολύ ψηλοί
- β. είχαν μέτριο ανάστημα και ήταν κάπως αργοί
- γ. ήταν γρήγοροι και μεγαλόσωμοι

Τα παιχνίδια που περιγράφονται

- α. είναι κυπριακά και δε συνοδεύονταν υποχρεωτικά από μουσική
- β. είναι κυπριακά και συνοδεύονταν από μουσική
- γ. είναι από την Αιτωλία

Για το παιχνίδι “του λαγού και του κυνηγού” χρειάζεται

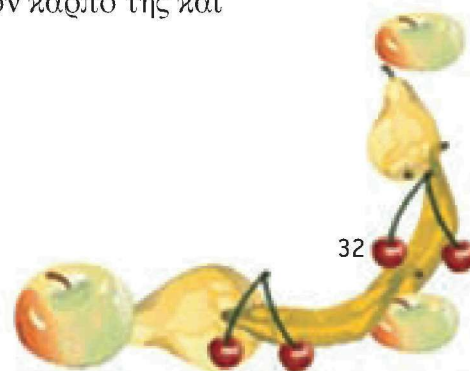
- α. ένας βαρύς και ένας ελαφρός θεριστής
- β. δύο ελαφριοί θεριστές
- γ. ό,τι να είναι, δεν έχει σημασία

Τα παιχνίδια “του λαγού και του κυνηγού” και “το πάτημα” συνδυάζουν “το τερπνόν μετά του ωφελίμου”. Αυτό σημαίνει ότι:

- α. τα παίζουν για να διασκεδάσουν
- β. διασκεδάζουν και ταυτόχρονα δουλεύουν γρηγορότερα και καλύτερα
- γ. τα παίζουν για να περάσει η ώρα τους

Στο τέλος του θερισμού συνήθιζαν να αφήνουν ένα κομμάτι αθέριστο

- α. για να γεννήσουν εκεί οι πέρδικες τα αυγά τους
- β. για να μη στενοχωριέται η γη
- γ. για να μην καταλάβει η γη ότι της πήραν τον καρπό της και σταματήσει να καρποφορεί

2. Γράψτε 10-15 γραμμές για ένα έθιμο ή ένα παιχνίδι που συνόδευε ή συνοδεύει ακόμα μια οποιαδήποτε αγροτική εργασία που γνωρίζετε. Αν εσείς δεν ξέρετε, μπορείτε να ρωτήσετε τους γονείς ή τους παππούδες σας.

Στη συνέχεια, παρουσιάστε τα στοιχεία που συγκεντρώσατε στους συμμαθητές σας.

3. Τοποθετήστε στη σωστή στήλη τα υπογραμμισμένα ρήματα του κειμένου.

A' Συζυγία	B' Συζυγία
(-ω, -ομαι)	α' τάξη (-άω/-ώ, -ιέμαι) β' τάξη (-ώ, -ούμαι/-άμαι)

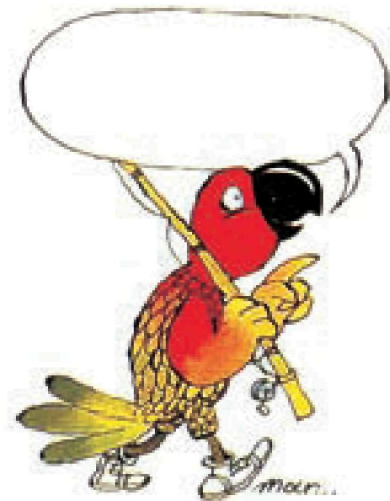
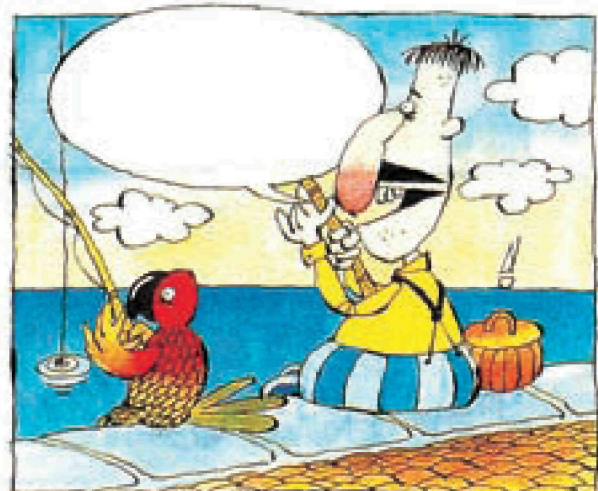
4. Οι κυκλωμένες λέξεις στο κείμενο είναι σύνθετες με πρώτο συνθετικό ένα όνομα. Μπορείτε να τις “σπάσετε” στα συνθετικά τους; Χωριστείτε σε δύο ομάδες και διαγωνιστείτε στο “Διαγωνισμό Σύνθεσης”. Θα κερδίσει η ομάδα που θα βρει τις περισσότερες σύνθετες λέξεις, κρατώντας σταθερό το πρώτο ή το δεύτερο συνθετικό των κυκλωμένων λέξεων.

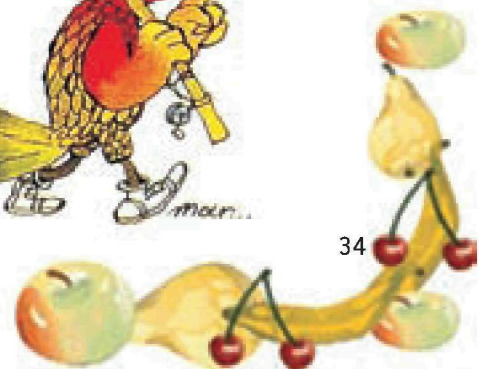

ΕΜΕΙΣ οι ΤΡΕΙΣ οι ΦΙΝΟΙ

ΣΚΙΤΣΑ - ΚΕΙΜΕΝΟ: ΝΙΚΟΣ ΜΑΡΟΥΤΑΚΗΣ

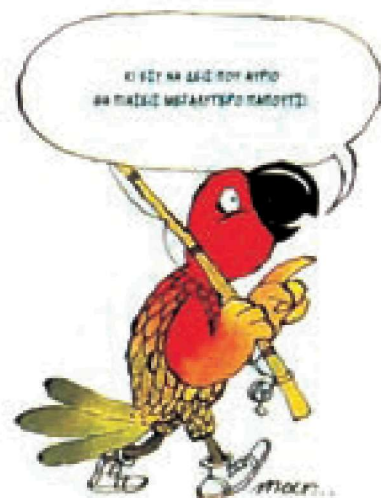
Από τους «Ερευνητές» της εφημερίδας «Καθημερινή» 23/01/00

ΕΜΕΙΣ ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΟΙ ΦΙΛΟΙ

ΣΥΛΛΑΓΗ - ΚΕΙΜΕΝΟ: ΝΙΚΟΣ ΜΑΡΟΥΛΑΚΗΣ

ΕΡΕΥΝΗΤΕΣ
 ΟΙ ΚΑΛΟΙ ΤΡΟΦΟΔΟΤΕΣ

5

ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΣΤΟΝ ΠΑΓΟ

Όμορφα σχήματα

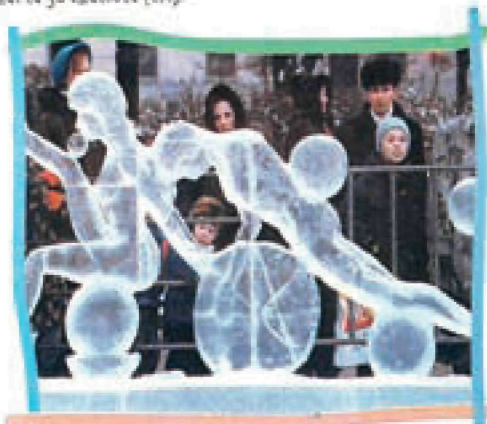
Οι Ερσοσταλίδες που σκεπάζονται πάνω ή ανά κρούς ή ζέει, γίνονται παρακρυστάλλια σε πολύ όμορφα σχήματα όπως αυτά τα λεπτά σκεπιδάκια πάνω σε σχήμα κηρήρας, που φαίνονται εδώ σε μεγέθυνση. Αλλά το πιο

συνθηματικό σχήμα που παίρνει ο πάγος είναι αυτό του σπασίτη, καθώς το νερό που σπάζει παγώνει και μετατρέπεται σε σπασίτη πάγου.

Μαρτί!! Κρύος μήνας = Τενάρας. Κρύο, κίον, παχυσιά. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις που πάγωσαν τα πένη. Τι είναι όμως ο πάγος που τόσο συχνά συναντάμε τα φυσικά περιστασιακά πράγματα; Ο πάγος είναι νερό σε στερεή μορφή. Σχηματίζεται κατά την πτώση των υδρέτων ή του υγρού νερού. Όταν η θερμοκρασία είναι χαμηλότερη από τους 0°C οι υδρέτρες μετατρέπονται στους παγκρυστάλλους και πάχνει. Το νερό κάτω από τη θερμοκρασία των 0°C σκεπάζεται από σκεπιδάκια στα φύλλα, με το νερό των ποταμών, των λιμνών, και βάλιασας ή με το κλάμα. Ο πάγος αποσπείρεται από πολλούς παγκρυστάλλους αναμένοντας μεταξύ τους. Βέβαια οι κρυστάλλοι αυτοί είναι πολύ μικροί - οι κρυστάλλοι τους σχηματίζονται από 1 έως 20 κιλιοστόμετρα (μκμ). Βέβαια, στους παγκρυστάλλους κρυστάλλοι είναι πολύ μεγαλύτεροι, μπορεί να φτάνουν μέτρα και τα 50 εκατοστά (cm).

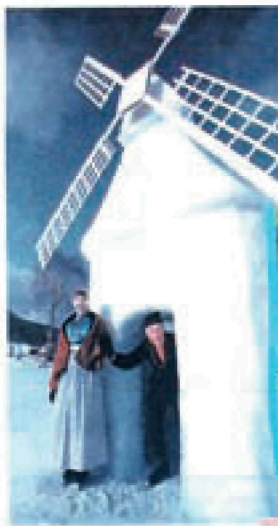
Ψάρμα στον πάγο

Η παγωμένη επιφάνεια των ποταμών γίνεται ένα μικρό εμπόδιο για τα ψάρια. Οι δύο μικροί ψαράδες στη φωτογραφία έχουν ανοίξει δύο τρύπες στον πάγο που σκοπεύει τον ποταμό Νέβα, στη μικρή Αγία Πετρούπολη της Ρωσίας.

Γλυπτική από πάγο

Στις χιόνες της Βόρειας Ευρώπης (Ρωσία, Σκανδιναβία κ.λπ.) στην Κίνα, στις ΗΠΑ ή στην Καναδά, είναι πολύ συνηθισμένη η γλυπτική και οι κατασκευές από πάγο. Πολλά ψαλτά είναι πραγματικά έργα τέχνης, γι' αυτό άλλωστε διαγωνίζονται και εκθέτουν με κάποια έργα.

Κολύμνη στον πάγο

Στις κρύες χιόνες που Βορρά, το κολύμνη στα παγωμένα νερά των ποταμών και των λιμνών θεωρείται πολύ υγιεινή συνήθεια και είναι παραδοσιακό τρόπο αναψυχής. Βέβαια τις πιο ασίχτες φορές χρησιμοποιεί μια γερή... φαρμακεία πριν κάποιος μπει στα παγωμένα νερά.

ΚΥΡΙΑΚΗ 23 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2000

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εμείς οι τρεις φίλοι

1. Κοιτάξτε τη γελοιογραφία που ακολουθεί, προσπαθήστε να φανταστείτε τι λένε οι δύο ήρωες και συμπληρώστε τα συννεφάκια.

2. Μπορείτε να δώσετε ένα δικό σας τίτλο στη γελοιογραφία που γράψατε;

3. Διαβάστε τώρα τη γελοιογραφία όπως τη φαντάστηκε ο γελοιογράφος της και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

α. Ποιος έγραψε το κείμενο και σχεδίασε τα σκίτσα της γελοιογραφίας;

β. Ποιοι είναι οι ήρωές της;

γ. Γιατί νομίζετε ότι η γελοιογραφία έχει αυτό τον τίτλο;

4. Γράψτε μια παράγραφο 10 γραμμών περίπου για την εξωτερική εμφάνιση των ηρώων της γελοιογραφίας.

5. Θα θέλατε να μιλήσετε για τη γελοιογραφία σε ένα φίλο σας που δεν την έχει διαβάσει; Για να το κάνετε αυτό θα πρέπει να γράψετε λεπτομέρειες για κάθε εικόνα της γελοιογραφίας (τι βλέπετε, τι ώρα της μέρας είναι, πού βρίσκονται οι ήρωες της γελοιογραφίας, τι λένε αλλά και τι μπορεί να σκέφτονται).

Ακόμα, θα πρέπει να αλλάξετε το κείμενο σαν να μιλάτε εσείς στο φίλο σας και όχι οι ήρωες της ιστορίας μεταξύ τους.

Κοιτάξτε το παράδειγμα που σας δίνουμε και ξεκινήστε κάπως έτσι:

Ήταν μια όμορφη ημέρα, λιακάδα με λίγα συννεφάκια στον ουρανό. Ένας κύριος πήρε το φίλο του τον παπαγάλο και πήγαν βόλτα στη θάλασσα. Ο κύριος είπε στον παπαγάλο ότι θα τον μάθει να ψαρεύει.

6. Στη συνέχεια κοιτάξτε προσεκτικά τη σελίδα των “Ερευνητών” που είναι αφιερωμένη στα “Παιχνίδια στον πάγο”. Μόνο ένα μικρό κομμάτι από αυτή μιλάει για το ψάρεμα. Βρείτε το και συζητήστε μέσα στην τάξη:

α. Από πού είναι οι ψαράδες της φωτογραφίας; Πώς είναι ντυμένοι;

β. Είναι εύκολο το ψάρεμα στον πάγο;

γ. Ποιο είναι το πρώτο πράγμα που πρέπει να κάνει κανείς για να ψαρέψει στον πάγο;

δ. Νομίζετε ότι είναι επικίνδυνο το ψάρεμα στον πάγο; Γιατί;

7. Βρείτε στο χάρτη την Αγία Πετρούπολη της Ρωσίας και τον ποταμό Νέβα.

8. Αναρωτιέστε αν οι συμμαθητές σας έχουν ψαρέψει ποτέ. Για να το μάθετε, παίρνετε μια μικρή συνέντευξη από το διπλανό σας. Μπορείτε να τον ρωτήσετε: πότε και πού ψάρεψε, αν ήταν μόνος ή με παρέα, αν του άρεσε, αν θα ξαναδοκίμαζε...
Αν δεν έχει ψαρέψει, μπορεί να σας εξηγήσει γιατί δεν το έκανε.

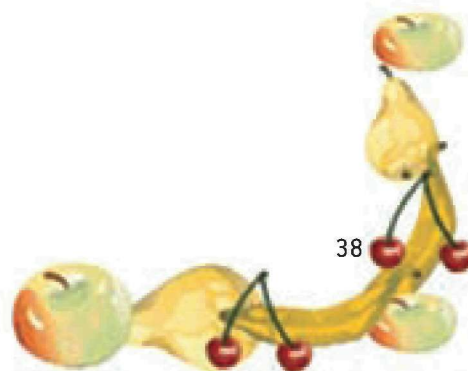
9. Σημειώστε πόσοι συμμαθητές σας έχουν ψαρέψει και πόσοι όχι, πόσοι ήταν μόνι και πόσοι με παρέα, σε πόσους άρεσε και σε πόσους όχι, πόσοι θα ξαναδοκίμαζαν και πόσοι όχι και ανακοινώστε τα αποτελέσματα στην τάξη.

10. Στη συνέχεια, γράψτε ένα κείμενο 15 γραμμών περίπου για να ενημερώσετε τους μαθητές άλλων τάξεων για τα αποτελέσματα των συνεντεύξεων που πήρατε.

Μπορείτε να ξεκινήσετε κάπως έτσι:

Δεκαπέντε παιδιά απάντησαν ότι έχουν ψαρέψει. Μόνο πέντε δεν έχουν ψαρέψει ποτέ, γιατί... Σε μερικά παιδιά άρεσε γιατί...

Επιτραπέζια παιχνίδια

Ο ψαράς

505 Παιδικό Χωριό, Γκόρμς Πάρτενκίρχτεν

Ο ψαράς**Χώρα προέλευσης:**
Γερμανία**Παίρνουν μέρος:**
4 ως 10 παίκτες**Ηλικία:**
από 5 χρονών**Υλικό:**
κανένα**Τόπος:**
σωτερικός χώρος

Τα παιχνίδια που περιγράφονται σ' αυτό το κεφάλαιο παίζονται συνήθως επάνω σε τραπέζι. Αυτό όμως, σε καμία περίπτωση, δεν είναι υποχρεωτικό. Όποιος θέλει, μπορεί να παίξει αυτά τα παιχνίδια, μ' αντιδράσεις και κουβέντες, όπως "ο ψαράς" ή "μπρρ", επάνω στο έδαφος ή αφού καθίσει στο έδαφος. Ότι αφορά τα παιχνίδια με γράφημο, κι αυτά φυσικά, προκαλούν το ίδιο κέφι, όταν τα παίζει κανείς καθισμένος στον καναπέ ή επάνω στο χαλί ή όταν βρίσκεται στο τρένο ή στο αυτοκίνητο, με την προϋπόθεση όμως ότι έχουμε μια στερεή σανίδα. Και τώρα ας μιλήσουμε για το παιχνίδι "ο ψαράς". [Για τον πρώτο γύρο ρίχνουμε κλήρο, για το ποιος θα πάρει το ρόλο του ψαρά. Αυτός στέκεται μπροστά στο τραπέζι, ενώ εμείς οι άλλοι καθόμαστε γύρω απ' αυτό. Μετά βάζουμε τα χέρια μας-αυτά είναι τα ψα-

ρια-επάνω στο τραπέζι. Ενώ ο ψαράς κάνει με το χέρι του σιγά σιγά κύκλους επάνω από το τραπέζι, λέει την ακόλουθη φράση: "ψαρεύω, ψαρεύω, ψαρεύω για το φαγητό του κυρίου μου. Ψάρευα όλη τη νύχτα και δεν έπιασα κανένα ψάρι".

Λέγοντας την τελευταία λέξη, ο ψαράς προσπαθεί αστραπιαία να χτυπήσει ένα χέρι, ενώ εμείς προσπαθούμε γρήγορα να το τραβήξουμε. Αν ο ψαράς δεν τα καταφέρει, τότε κάνει ακόμη μια προσπάθεια στον επόμενο γύρο. Αν αρπάξει έναν από μας, τότε αυτός παίρνει το ρόλο του ψαρά για τον επόμενο γύρο. Οι έμπειροι ψαράδες δέλνουν την παραπάνω φράση με τον ίδιο τόνο, αλλά με διακυμάνσεις της φωνής τους. Μ' αυτό τον τρόπο αυξάνουν τις πιθανότητες να πιάσουν ένα ψάρι.]

«Παιδικά παιχνίδια απ' όλο τον κόσμο»
εκδ. Τζαμπίρης-Πυραμίδα

“Ο ψαράς” (Επιτραπέζιο παιχνίδι)

1. Διαβάστε με προσοχή το κείμενο για το παιχνίδι “Ο ψαράς” και διαλέξτε τη σωστότερη απάντηση.

Το παιχνίδι προέρχεται από

- α. κάποια ευρωπαϊκή χώρα
- β. την Αφρική
- γ. την Ασία

Είναι για

- α. πολύ μικρά παιδιά
- β. μόνο για εφήβους
- γ. για μικρούς και μεγάλους

Παίζεται

- α. από πολλούς παίκτες
- β. σε ζευγάρια
- γ. από ένα αγόρι και ένα κορίτσι

Τα επιτραπέζια παιχνίδια

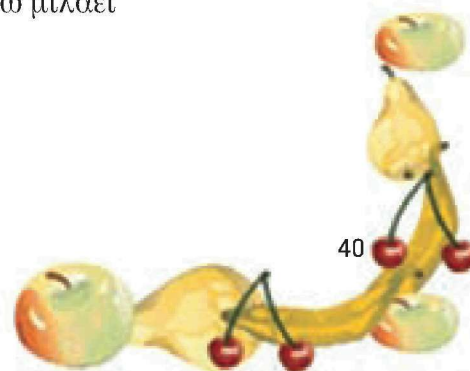
- α. δεν παίζονται επάνω στο έδαφος
- β. παίζονται συνήθως σε τραπέζι και γενικά σε στέρεο έδαφος
- γ. παίζονται μόνο επάνω σε τραπέζι

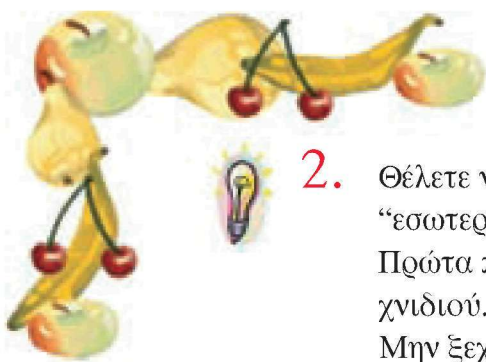
Τα παιχνίδια με γράψιμο

- α. παίζονται στο σπίτι
- β. παίζονται στα ταξίδια
- γ. παντού, αρκεί να ακουμπάμε σε στερεή επιφάνεια

Ο ψαράς προσπαθεί να

- α. κάνει κύκλους γύρω από το τραπέζι
- β. να χτυπήσει ένα από τα χέρια πάνω στο τραπέζι
- γ. να μην αλλάξει τον τόνο της φωνής του, ενώ μιλάει

2. Θέλετε να παίξετε κι εσείς με τους συμμαθητές σας ένα παιχνίδι “εσωτερικού χώρου” (π.χ. την “τυφλόμυγα”);
 Πρώτα πρέπει να εξηγήσετε προφορικά στην τάξη τους κανόνες του παιχνιδιού.
 Μην ξεχάσετε να αναφέρετε τον αριθμό των παικτών που θα χρειαστούν, τα υλικά που ίσως χρειαστείτε και, βέβαια, πώς ακριβώς παίζεται το παιχνίδι και ποιος είναι ο σκοπός του.

3. Θέλετε να μάθετε περισσότερα παιχνίδια από άλλες περιοχές της Ελλάδας για ένα αφιέρωμα που ετοιμάζετε για την εφημερίδα του σχολείου σας με τίτλο ‘ Παιχνίδια από όλη την Ελλάδα’.
 Μπορείτε να επικοινωνήσετε με συμμαθητές σας από διάφορα σχολεία της χώρας και να ανταλλάξετε τις ιδέες σας. Ο δάσκαλός σας μπορεί να σας βοηθήσει να βρείτε διευθύνσεις και να γράψετε ένα γράμμα, εξηγώντας τι ακριβώς ζητάτε.
 Μετά, διαλέξτε ένα από τα παιχνίδια που παίξατε μεταξύ σας στην προηγούμενη δραστηριότητα, γράψτε το καθαρά σε ένα φύλλο χαρτί και ταχυδρομήστε το μαζί με το γράμμα.

4. Τοποθετήστε στη σωστή στήλη τα υπογραμμισμένα ρήματα του κειμένου

A' Συζυγία	B' Συζυγία
(-ω, -ομαι)	α' τάξη (-άω/-ώ, -ιέμαι) β' τάξη (-ώ, -ούμαι/-άμαι)

5. Στο σημειωμένο κομμάτι του κειμένου (‘Για τον πρώτο γύρο... να πιάσουν ένα ψάρι’) η αφήγηση αναφέρεται στο παρόν, δηλαδή σαν να γίνονται όλα αυτά τώρα. Ξαναγράψτε το ίδιο κομμάτι σαν να παιζόταν το παιχνίδι παλιά και σαν να μην παίζεται πια.
 Μπορείτε να αρχίσετε έτσι:
 «Για τον πρώτο γύρο ρίχναμε κλήρο, για το ποιος θα έπαιρνε το ρόλο του ψαρά. Αυτός στεκόταν...»

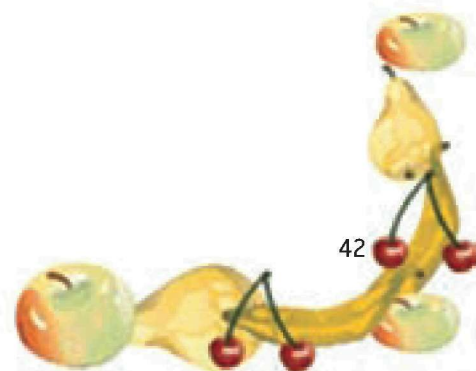

Έχω χάσει Τρένα Τρένα Τρένα

Ένας κυνηγός χάνεται στο δάσος. Αφού περιπλανιέται για τρεις μέρες, ξεθεωμένος και πεθαμένος από την πείνα, βλέπει ένα δασοφύλακα να έρχεται προς το μέρος του. «Δόξα τῷ Θεῷ, με βρήκατε!» λέει ανακουφισμένος. «Έχω χάσει εδώ και τρεις μέρες». «Και το θεωρείτε κακό αυτό;» αποκρίνεται ο δασοφύλακας. «Εγώ έχω χάσει δύο βδομάδες».

Τρέχα γύρευε: Ο χαμένος κυνηγός

1. Σας άρεσε το ανέκδοτο που διαβάσατε; Μπορείτε να εξηγήσετε γιατί ήταν ή δεν ήταν αστείο;

2. Βλέπετε στο κείμενο τον τίτλο του ανέκδοτου; Πώς είναι γραμμένος; Πού ακριβώς βρίσκεται; Είναι συνηθισμένη η θέση αυτή για έναν τίτλο;

3. Αφιερώστε λίγο χρόνο και κάντε “Διαγωνισμό ανέκδοτου”. Αφηγηθείτε προφορικά στους συμμαθητές σας κάποιο ανέκδοτο σχετικό με την “Αγροτική ζωή”, αν είναι δυνατόν. Μπορεί, όμως, να έχει και οποιοδήποτε άλλο θέμα.

Στο τέλος, ψηφίστε το πιο αστείο.

4. Μετά την ψηφοφορία, συγκεντρώστε τα δέκα πρώτα ανέκδοτα, γράψτε τα και ζωγραφίστε κάτι για καθένα από αυτά.

Αφού τα εικονογραφήσετε και τα καθαρογράψετε, τρυπήστε τις σελίδες και περάστε μια κορδέλα για να τα βιβλιοδέσετε.

Μην ξεχάσετε όμως το εξώφυλλο. Συζητήστε με τους συμμαθητές σας και ζωγραφίστε κάτι ομαδικά πάνω σε χοντρό χαρτόνι. Στο επάνω μέρος γράψτε και έναν τίτλο. Βάλτε και το εξώφυλλο μαζί με τα εικονογραφημένα ανέκδοτα και το βιβλίο ανεκδότων είναι έτοιμο για να το διαβάσουν μικροί και μεγάλοι και...να γελάσουν με την ψυχή τους!

5. Διαβάστε πάλι το ανέκδοτο και διαλέξτε το σωστότερο.

“περιπλανιέται” σημαίνει

α. γυρίζει εδώ κι εκεί β. επιστρέφει γ. χάνεται

“ξεθεωμένος” είναι ο

α. απελπισμένος β. πάρα πολύ κουρασμένος γ. πολύ πεινασμένος

“ανακουφισμένος” είναι ο

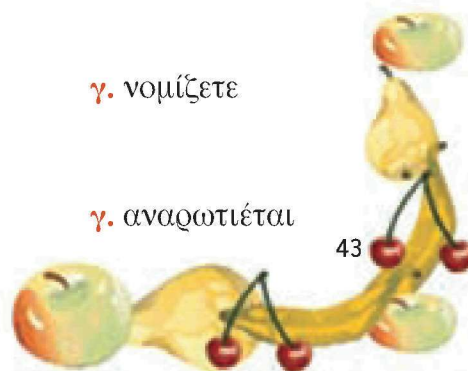
α. χαρούμενος β. καθησυχασμένος γ. βιαστικός

“θεωρείτε” σημαίνει

α. ακούτε β. νιώθετε γ. νομίζετε

“αποκρίνεται” σημαίνει

α. απαντάει β. ρωτάει γ. αναρωτιέται

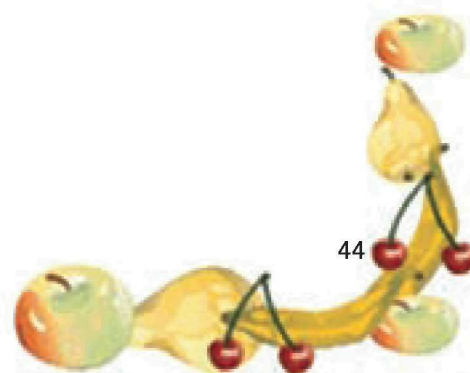

6. Μπορείτε να βάλετε στη σωστή στήλη τα ρήματα του ανέκδοτου;

A' Συζυγία	B' Συζυγία
(-ω, -ομαι)	α' τάξη (-άω/-ώ, -ιέμαι) β' τάξη (-ώ, -ούμαι/-άμαι)

7. Κοιτάξτε τα υπογραμμισμένα ρήματα του κειμένου και αλλάξτε την ορθογραφία τους (βάλτε στο τέλος **-ε** όπου υπάρχει **-αι** και το αντίστροφο). Μπορείτε τώρα με αυτά να δώσετε νέες φράσεις;

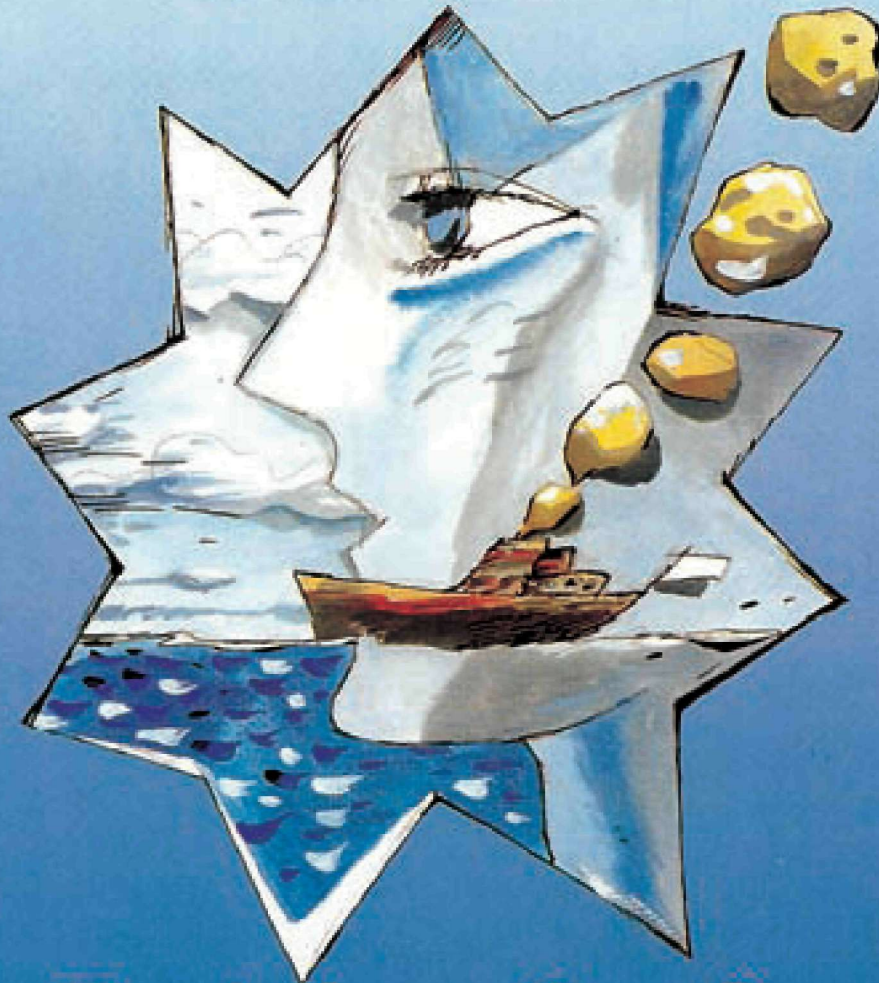

ΠΑΡΑΜΥΘΕΝΙΑ

ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

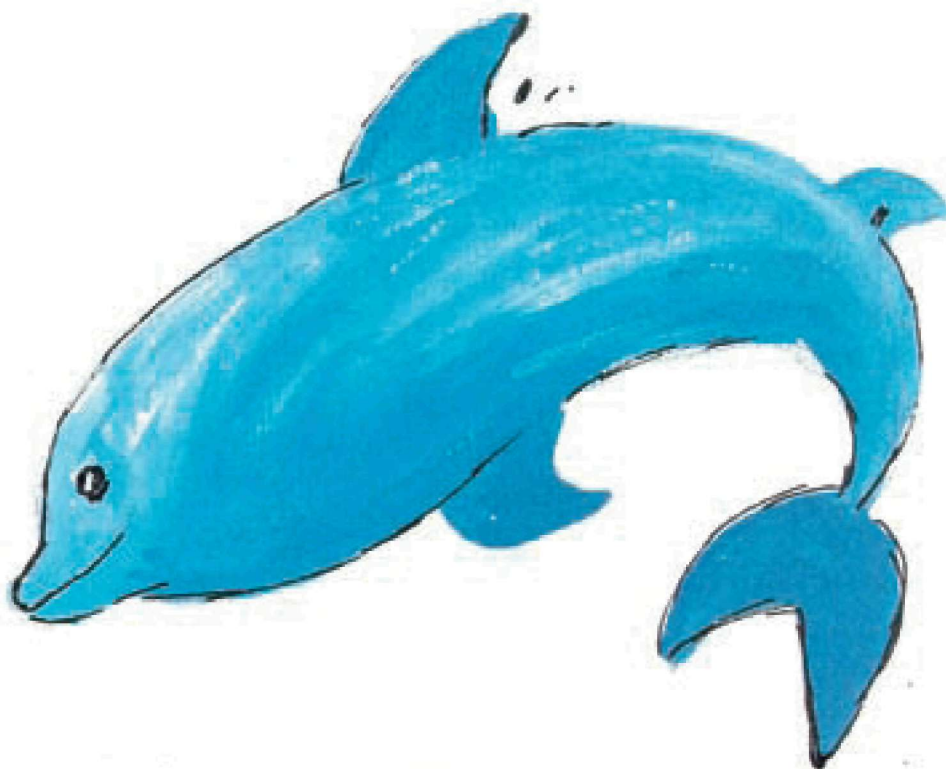

Το Δελφινόπαιδο

Του Οδυσσέα Ιωάννου

Εικονογράφηση Στάθης

Μόλις η κόκκινη
λεπίδα τού λαμπερού

τροχού άρχισε να σκίζει το μάρμαρο, η Πέρλα σηκώθηκε να φύγει.
Τότε, ένα δελφίνι πετάχτηκε από το νερό, διέγραψε μία ωραία
παραβολή στον αέρα και ξαναβούτηξε.

Αυτό έγινε τέσσερις-πέντε φορές, ώσπου στο τέλος στάθηκε
μπροστά της, όρθιο, μισό μέσα στο νερό μισό έξω.

Ακίνητο και την κοιτούσε. Δεν ξέρω πώς γίνεται, πάντως γίνεται!

- Ποια είσαι εσύ; της είπε ύστερα από λίγο.

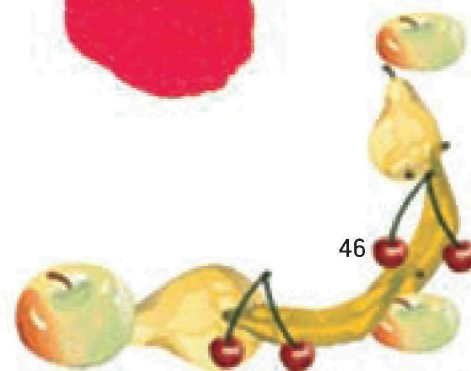
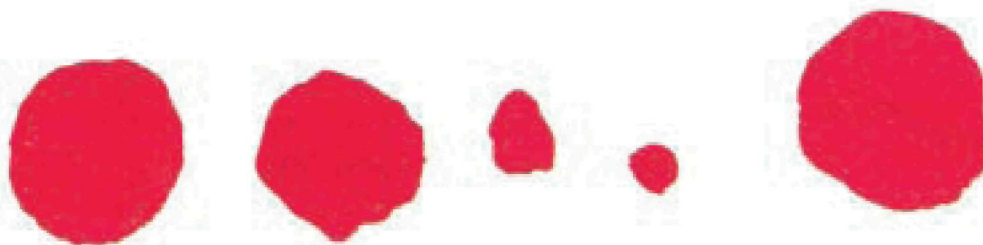
- Η Πέρλα, εσύ;

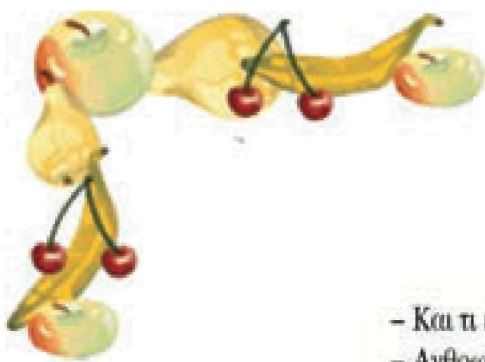
- Ο Δέλιος.

- Δεν ήξερα ότι έχουν ονόματα και τα δελφίνια.

- Δεν είμαι δελφίνι. Ή μάλλον δεν είμαι πάντα δελφίνι.

Μόνο όταν θέλω...

- Και τι είσαι;
 - Άνθρωπος, όπως κι εσύ. Μόνο όταν θέλω...
- Η Πέρλα χαμογέλασε, του έδειξε ότι δεν τον πιστεύει αλλά δεν του το είπε. Ο Δέλιος, δηλαδή το δελφίνι, το κατάλαβε και της πρότεινε να συναντηθούν την επόμενη μέρα το απόγευμα, στο ίδιο μέρος.
- Αίριο θα είμαι άνθρωπος... Ελα και θα δεις.

Πράγματι, το επόμενο απόγευμα φτάνοντας η Πέρλα στον βράχο βρήκε ένα αγόρι, περίπου συνομηλικό της, να την περιμένει.

- Γεια σου Πέρλα. Είδες που δεν με πιστεύεις;
- Είσαι...
- Ο Δέλιος είμαι, ποιος ήθελες να είμαι!

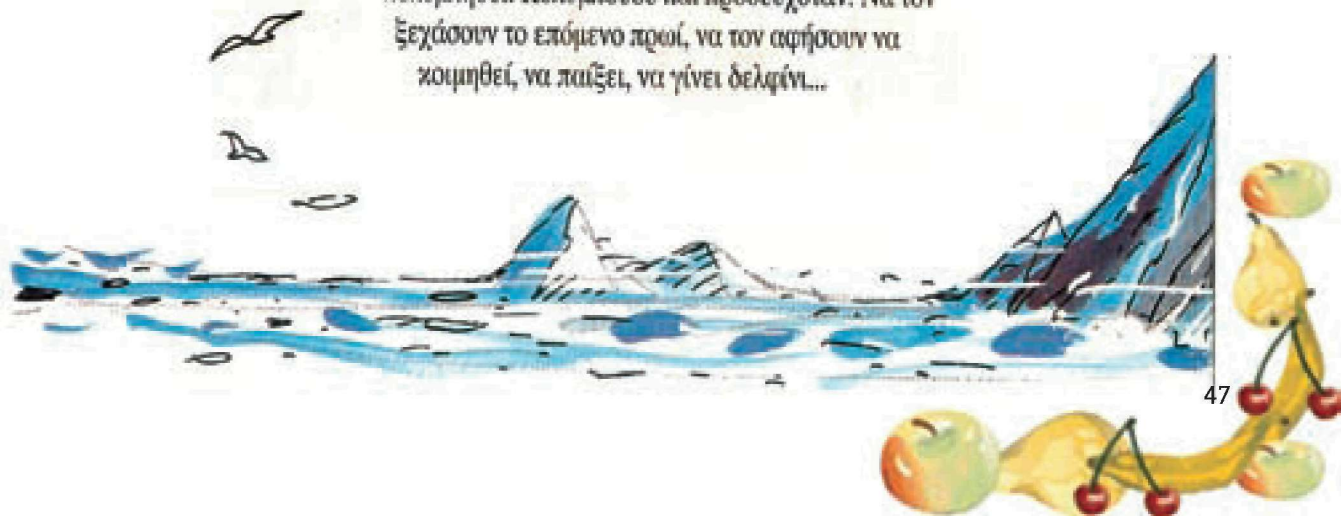
Κάθησαν δίπλα δίπλα και ο Δέλιος άρχισε να μιλάει. Εκείνος έφραζε να δώσει εξηγήσεις και αυτό έκανε.

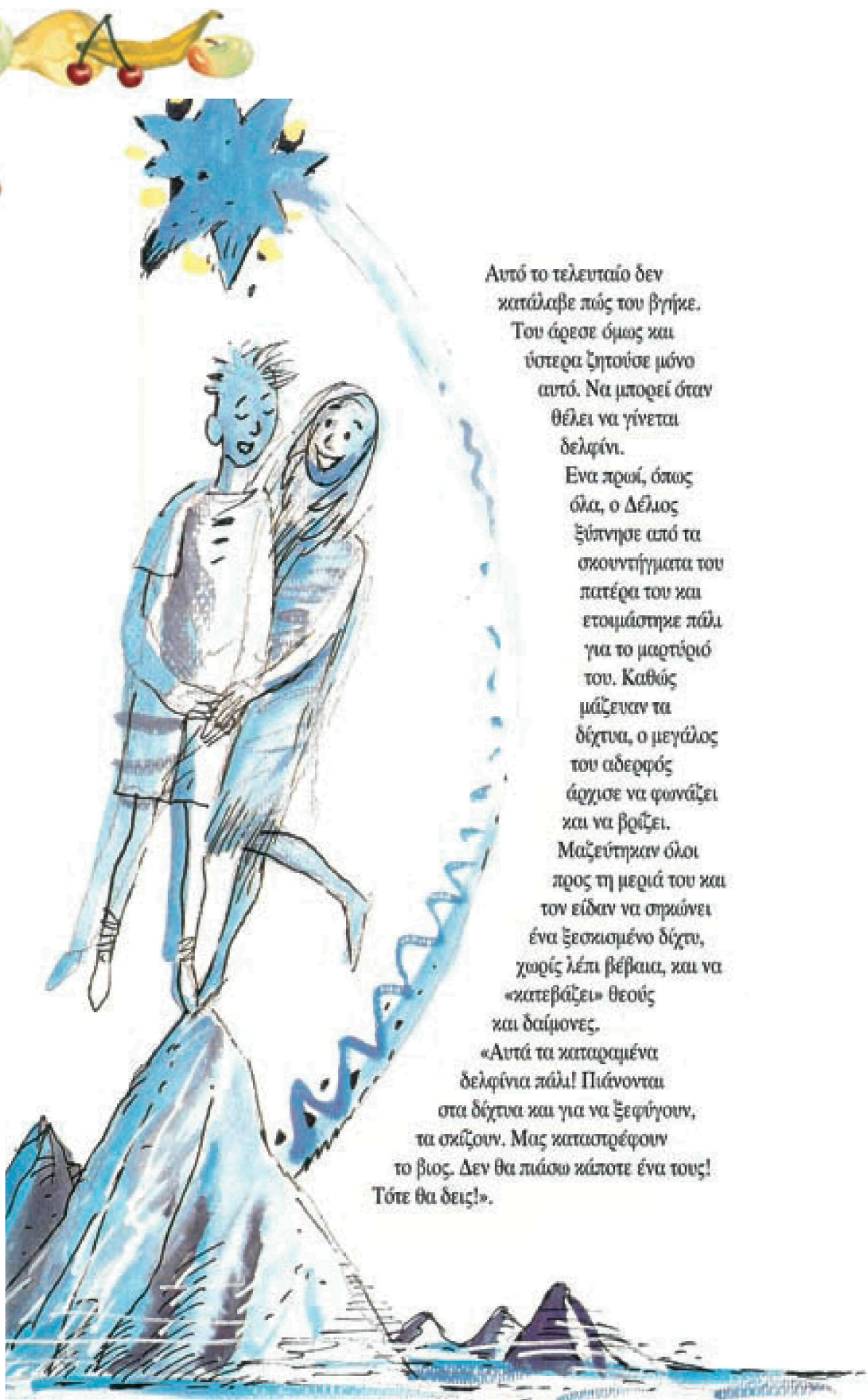
Ήταν ένα από τα επτά παιδιά μιας οικογένειας ψαράδων, το μικρότερο. Τέσσερα αγόρια, τρία κορίτσια. Κάθε μέρα τον ξυπνούσαν από τα μαύρα χαράματα για να πάνε για ψάρεμα.

Ο Δέλιος νύσταζε, ήθελε να κοιμηθεί, αλλά ο πατέρας και τα αδελφια του τον τραβούσαν με το ζόρι για να μάθει τη δουλειά. Βγαίνανε στη θάλασσα και γυρνούσαν νωρίς το απόγευμα.

Στον γυρισμό, ο μικρός χάζευε τα δελφίνια που παίζαν πλάι στη βάρκα τους, ζήλευε την ελευθερία τους, τους μιλούσε, τα άκουγε, γίνονταν φίλοι. Όταν σουρούπωνε βγαίναν πάλι όλοι με τη βάρκα για να ρίξουν τα δίχτυα που θα μάζευαν το άλλο πρωί.

Εφραχαν τον Δέλιο να τον πάρουν μαζί, αλλά δεν τον έβρισκαν πάντα. Κρυβόταν όταν πλησίαζε η ώρα και μόνο όταν έβλεπε τη βάρκα να ανοίγεται έβγαине και έτρεχε στη θάλασσα να κολυμπήσει. Κολιμπτούσε και προσειχόταν. Να τον ξεχάσουν το επόμενο πρωί, να τον αφήσουν να κοιμηθεί, να παίξει, να γίνει δελφίνι...

Αυτό το τελευταίο δεν
κατάλαβε πώς του βγήκε.
Του άρεσε όμως και
ύστερα ζητούσε μόνο
αυτό. Να μπορεί όταν
θέλει να γίνεται
δελφίνι.

Ενα πρωί, όπως
όλα, ο Δέλιος
ξύπνησε από τα
σκουνητήγματα του
πατέρα του και
ετοιμάστηκε πάλι
για το μαρτύριό
του. Καθώς
μάζευαν τα
δέχτρα, ο μεγάλος
του αδερφός
άρχισε να φωνάζει
και να βρίζει.

Μαζεύτηκαν όλοι
προς τη μεριά του και
τον είδαν να σηκώνει
ένα ξεσκισμένο δέχτρο,
χωρίς λέπι βέβαια, και να
«κατεβάζει» θεούς
και δαίμονες.

«Αυτά τα καταραμένα
δελφίνια πάλι! Πιάνονται
στα δέχτρα και για να ξεφύγουν,
τα σκίζουν. Μας καταστρέφουν
το βιος. Δεν θα πιάσω κάποτε ένα τους!
Τότε θα δεις!».

Επέστρεφαν σπίτι, κατηφείς, αμίλητοι και πολύ στενοχωρημένοι που είχαν χάσει ένα από τα δύο μεγάλα δίκτυα τους.

Δεν ήταν εύκολο να αγοράσουν άλλο.

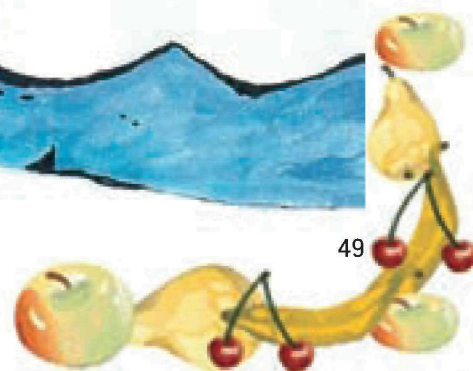
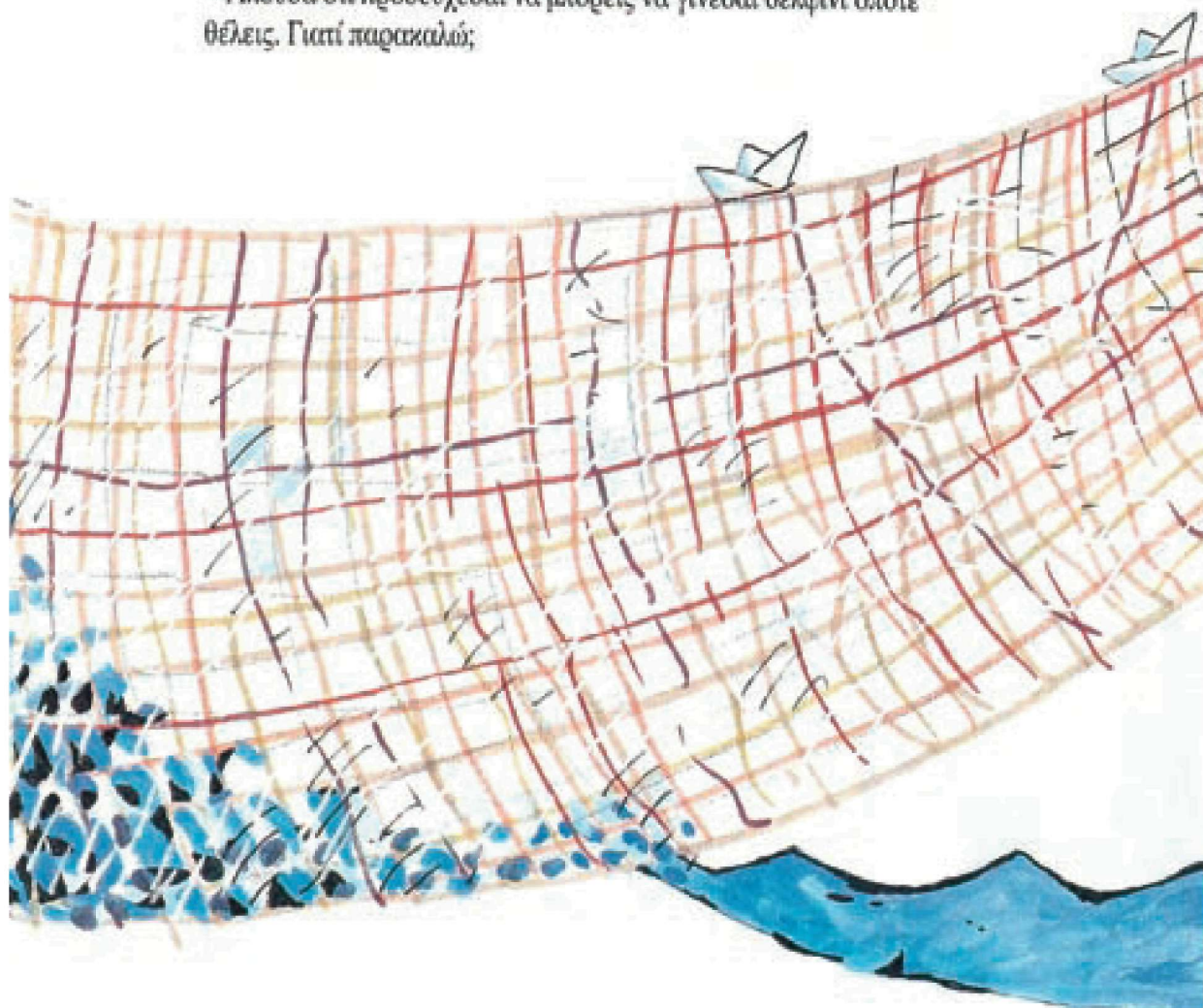
Τώρα έπρεπε να δουλεύουν πιο σκληρά μέχρι να καταφέρουν να το αντικαταστήσουν.

Εφτασαν στο μικρό λιμανάκι, ο πατέρας τράβηξε αμέσως για το σπίτι και τα αδέρφια του Δέλμου, αφού έδεσαν τη βάρκα, άρχισαν να ξεφορτώνουν τα σύνεργα. Κουβάδες, δίκτυα, πετονιές...

Ο Δέλμος είχε μείνει μόνος του στην πρόμη της βάρκας και περίμενε να δει τα αδέρφια του να απομακρύνονται για να κατέβει κι αυτός. Μόλις άρχισαν να χάνονται από τα μάτια του τα αδέρφια του, σηκώθηκε να βγει, αλλά ένα δυνατό τράνταγμα τον έριξε πίσω. Τρόμαξε, σήκωσε δειλά δειλά το κεφάλι του και είδε ένα δελφίνι να τον κοιτάει, όρθιο, μισό μέσα στο νερό μισό έξω.

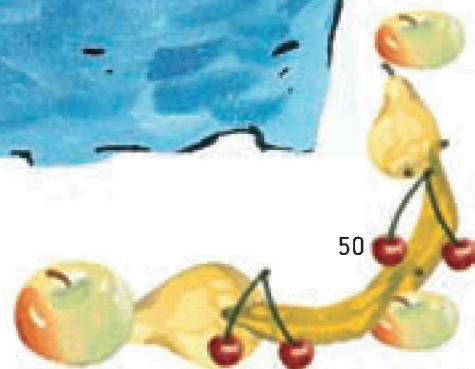
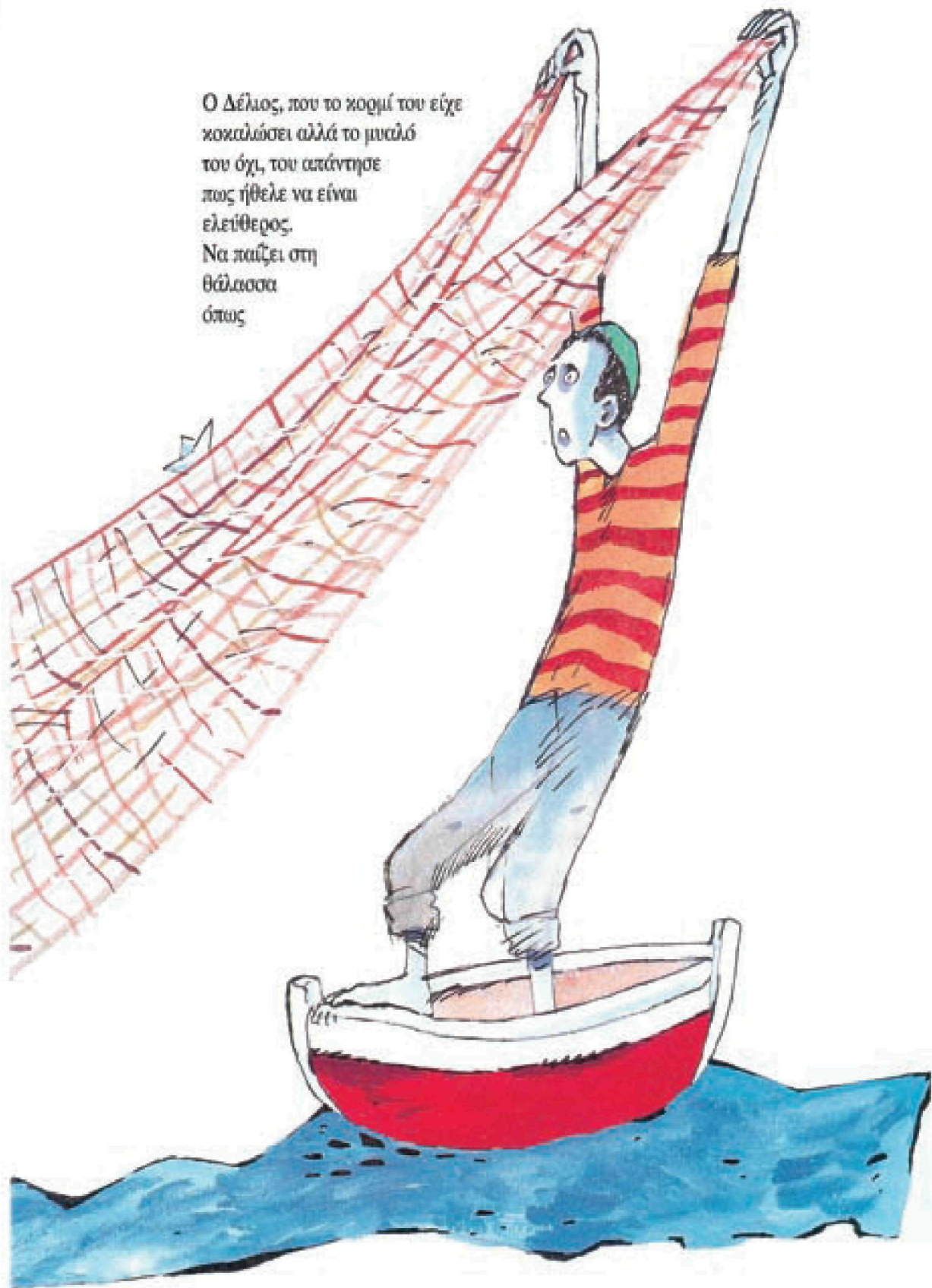
Δεν ξέρω πώς γίνεται. Πάντως γίνεται!

- Άκουσα ότι προσεύχεται να μπορείς να γίνεσαι δελφίνι όποτε θέλεις. Γιατί παρακαλώ;

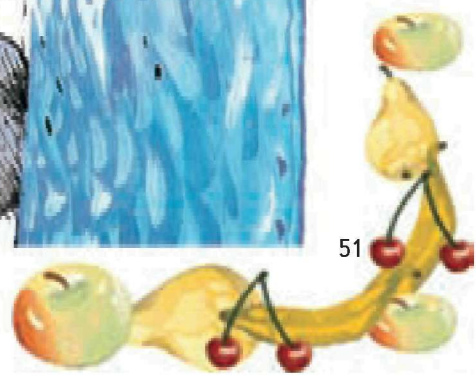
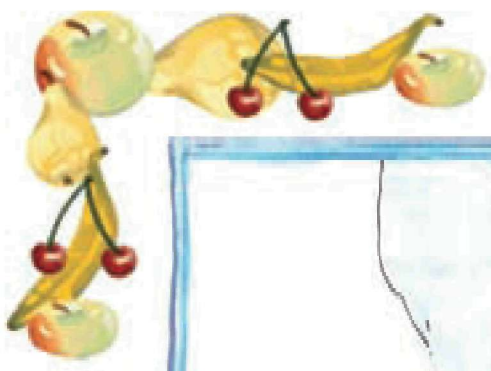
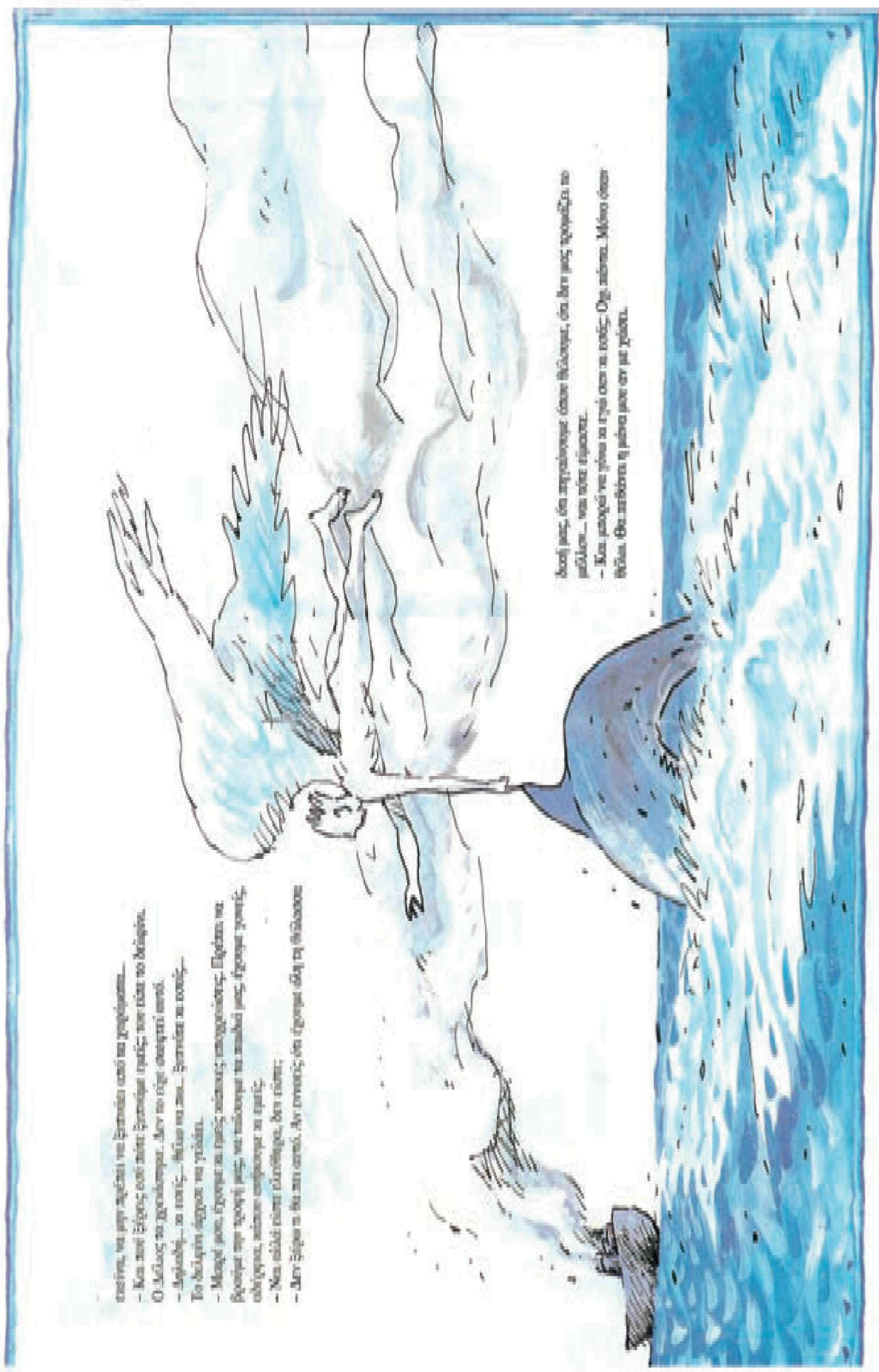

Ο Δέλιος, που το κορμί του είχε
κακαλώσει αλλά το μυαλό
του όχι, του απάντησε
πως ήθελε να είναι
ελεύθερος.
Να παίζει στη
θάλασσα
όπως

- εναντίον, να μην αφήσει να ξεραθεί καθό να γυροφέρνει...
- Και πού ξέρεις ότι πότε ξαναέρει τριάζ; τον τόπο το βελανίτη.
- Ο Μάλας να γυροφέρνει. Δεν το είχε φανταστεί κανείς.
- Αφελιά... οι τριάζ... Μάλα να με... ξαναέρει κι τον...
Το βελανίτη άρχισε να γυρίζει.
- Μπαρά που έρχεται κι τριάζ, αέρας; αναποδογύρισε, Πιρίνα να
βρούμε την τροπή της, να τριάζουμε να αναβεί της, έρχεται γυρνά,
αδύνατος, αέρας αναποδογύρισε κι τριάζ;
- Μπα αβλάδι είναι ελάνθισμα, δεν είναι;
- Δεν ξέρω κι εσύ μου κανείς. Αν τον τριάζ; ότι έρχεται αβλά τη βελανίτη

- Δουλί της; ότι αναποδογύρισε είναι βελανίτη, ότι δεν της; τροπή; να
μεβλά... να τότε ελάνθισμα.
- Και παρτάει να γύρω να τριάζ σου κι τον... Οχι αέρας. Μάλα είναι
βέβαια. Θα αβλάδι είναι παρτάει σου κι τη γύρω.

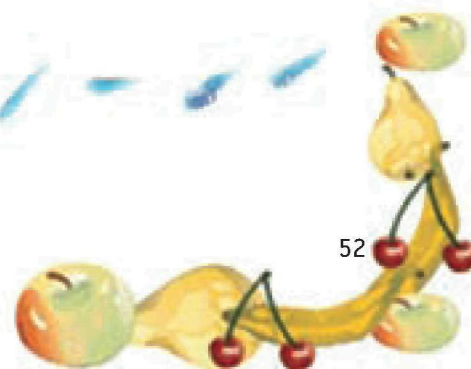
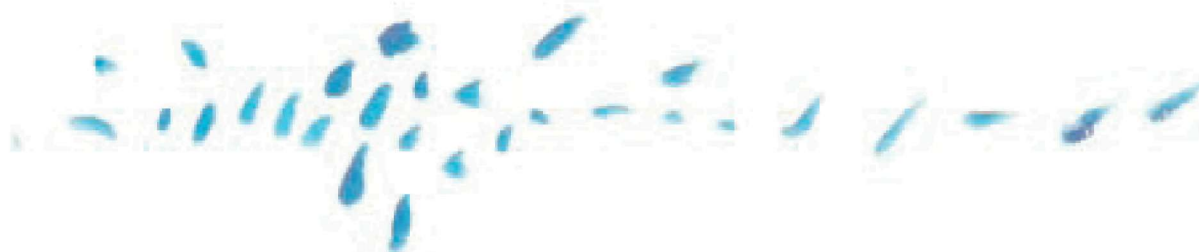
- Εχω κάνει πολλούς δελφίνια. Μη νομίζεις ότι είσαι ο μόνος που το ζήτησες. Πολλοί μετάνιωσαν και ήθελαν να γυρίσουν πίσω στους ανθρώπους, αλλά δεν γινόταν. Εσύ είσαι μάλλον πιο εξυπνος. Λοιπόν κάθε φορά που θα λες τη φράση «είμαι παιδί - νεράκι πάνω - αλλά δελφίνι θε να γίνω» θα γίνεσαι δελφίνι για μία ολοκληρωτή μέρα. Αν θέλεις να ξαναγίνεις άνθρωπος πριν ολοκληρωθεί η μέρα θα λες «είμαι δελφίνι - θάλασσα πάνω - πάλι παιδί θέλω να γίνω».

Η Πέγλα δεν είχε βγάλει μιλά. Δεν τον διέκοψε καθόλου, δεν είχε τίποτα να τον ρωτήσει, μόνο άκουγε. Και βέβαια πίστευε.

Δεν είχε λόγο να μην πιστεύει.

- Έτσι λοιπόν, συνέχισε ο Δέλιος, άποτε θέλω να ξεφύγω γίνομαι δελφίνι. Δεν μπορείς να καταλάβεις την ευτυχία μου. Πρέπει να φύγω όμως τώρα.

Εγώ θα φεύγω και θα έρχομαι. Δεν μπορώ να κάνω αλλιώς.
- Θα φεύγεις και θα έρχεσαι... Μάλλον ούτε κι εγώ μπορώ να
κάνω αλλιώς..., ψιθύρισε η Πέρλα με έναν τόνο υπακοής σε ό,τι δεν
μπορούσε να αλλάξει.

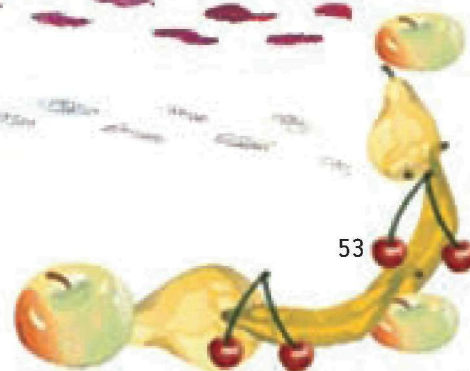

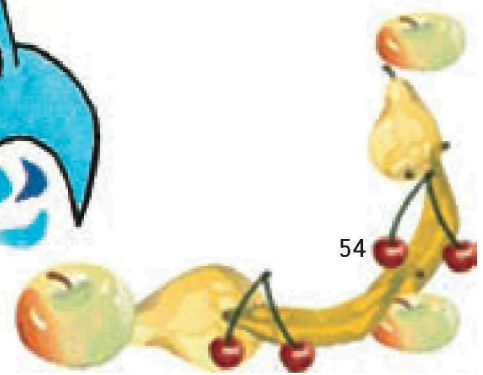
Εδωκαν πάλι ραντεβού για το μεθεπόμενο απόγευμα.
Η Πέρλα είχε φτάσει από νωρίς. Πάντα έφτανε πρώτη.
Ομως η ώρα περνούσε κι ο Δέλιος δεν φαινόταν.
Αρχισε να σουροπιώνει και ο Δέλιος πουθενά.
Νύχτωσε και τίποτα...
Η Πέρλα αποκοιμήθηκε στον βράχο.
Το πρωί την ξύπνησαν φωνές από το μικρό λιμανάκι που έδεναν τις
ψαρόβαρκες. Σαν από ένστικτο, έτρεξε προς τα 'κεί.
Είχε μαζευτεί πολύς κόσμος κάνοντας έναν κύκλο γύρω από κάτι
που η Πέρλα δεν μπορούσε να δει. Άκουσε έναν νεαρό ψαρά να

φωνάζει και να θριαμβολογεί.

«Σας το είχα πει! Κάποτε
θα έπιανα ένα από εκείνα
τα καταραμένα!

Τουλάχιστον αυτό δεν
θα μας ξαναχαλάσει
δύο τσιπ!».

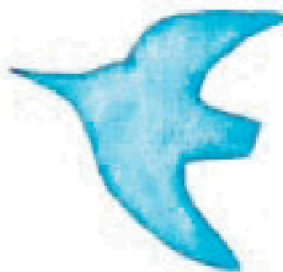

Η Πέρλα τρύπωσε ανάμεσα στον μαζεμένο κόσμο και όταν έφτασε μπροστά είδε ένα μικρό δελφίνι με ένα μεγάλο καμάκι να τον έχει τρυπήσει το κεφάλι από πάνω βγαίνοντας από κάτω στην κοιλιά του. Ανάσαινε ακόμη. Όλο και πιο βαριά, όλο και πιο αραιά. Εσκυψε επάνω του και άρχισε να κλαίει. Οι υπόλοιποι γελοούσαν. Κάποιοι προσπάθησαν να την ψευτοπαρηγορήσουν. «Ελα, πώς κάνεις έτσι! Για καλό έγινε! Τώρα δεν θα μας χαλάει τα δάχτυλα. Σταμάτα να κλαις. Ετσι κι αλλιώς, σκέψου ότι είναι ένα ακόμη ψόφιο ψάρι! Δεν έχεις ξαναδεί!».

Η Πέρλα τού είχε αγκαλιάσει το κεφάλι. «Σ' αγαπώ», του ψιθύρισε. Τότε άκουσε το δελφίνι να προσπαθεί να μιλήσει. Σκόρπιες λέξεις στην αρχή... Πάλι παιδί... Θάλασσα πίνω... Να γίνω... Η Πέρλα προσπάθησε να τον βοηθήσει κλαίγοντας με αναφιλητά: «Είμαι δελφίνι - θάλασσα πίνω - πάλι παιδί θέλω να γίνω». Πες το... Πες το, αγάπη μου... πες το...

Είμαι δελφίνι θάλασσα πίνω

1. Μερικές από τις προτάσεις που ακολουθούν δεν είναι σωστές. Διαβάστε προσεκτικά το κείμενο και σημειώστε δίπλα στις προτάσεις **Σ** αν είναι σωστές και **Λ** αν είναι λάθος.

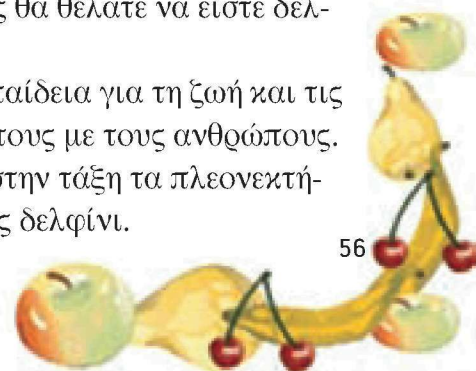
α. Ο πατέρας και ο αδελφός του Δέλιου ασχολούνται με το ψάρεμα.	
β. Στο Δέλιο αρέσει πολύ να ψαρεύει.	
γ. Ο αδελφός του Δέλιου θύμωσε πολύ, γιατί δεν έπιασε πολλά ψάρια.	
δ. Ο Δέλιος θα ήθελε να ήταν δελφίνι, γιατί αγαπάει την ελευθερία και τα παιχνίδια στη θάλασσα.	
ε. Η οικογένεια του Δέλιου μπορεί να αντικαταστήσει αμέσως ένα σκισμένο από τα δελφίνια δίχτυ, γιατί έχει αρκετά χρήματα.	
στ. Ο Δέλιος, το παιδί-δελφίνι, δεν έχει καλό τέλος, αφού τον χτυπάει με το καμάκι του ένας ψαράς.	

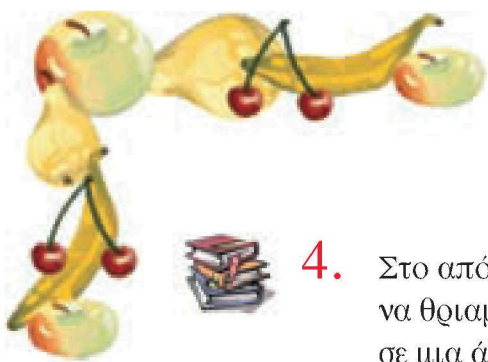

2. Φανταστείτε ότι είστε το δελφίνι που ο αδελφός του Δέλιου απειλεί, γιατί του έσκισε τα δίχτυα. Γράψτε ένα κείμενο μέχρι 100 λέξεις σαν απάντηση, προσπαθώντας να του εξηγήσετε ότι δεν έχει δίκιο να θυμώσει και να μιλάει άσχημα για σας. Μπορείτε να πείτε, για παράδειγμα, ότι δε θέλετε να “καταστρέφετε το βίος” των ανθρώπων και ότι σκίζετε τα δίχτυα των ψαράδων στην προσπάθειά σας να ξεφύγετε, όταν παγιδευτείτε σε αυτά.

3. Το όνειρο του Δέλιου στο κείμενο είναι να γίνει δελφίνι για να “είναι ελεύθερος και να παίζει με τη θάλασσα”. Εσείς θα θέλατε να είστε δελφίνι; Συγκεντρώστε πληροφορίες από μια εγκυκλοπαίδεια για τη ζωή και τις συνήθειες των δελφινιών καθώς και τη σχέση τους με τους ανθρώπους. Σημειώστε σε ένα φύλλο χαρτί, παρουσιάστε στην τάξη τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του να είναι κανείς δελφίνι.

4. Στο απόσπασμα του κειμένου “Έδωσαν πάλι ραντεβού...να φωνάζει και να θριαμβολογεί” η αφήγηση είναι στο παρελθόν, επειδή όλα αυτά έγιναν σε μια άλλη, περασμένη εποχή. Ξαναγράψτε το ίδιο κομμάτι σαν να γίνονται όλα αυτά τώρα.

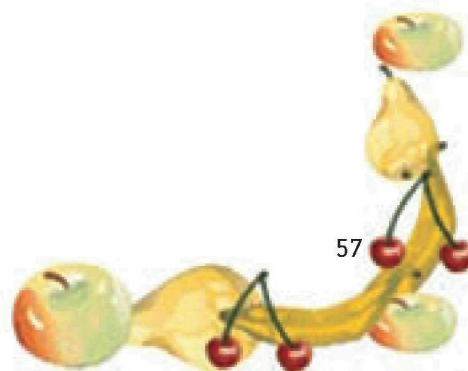
Μπορείτε να αρχίσετε έτσι:

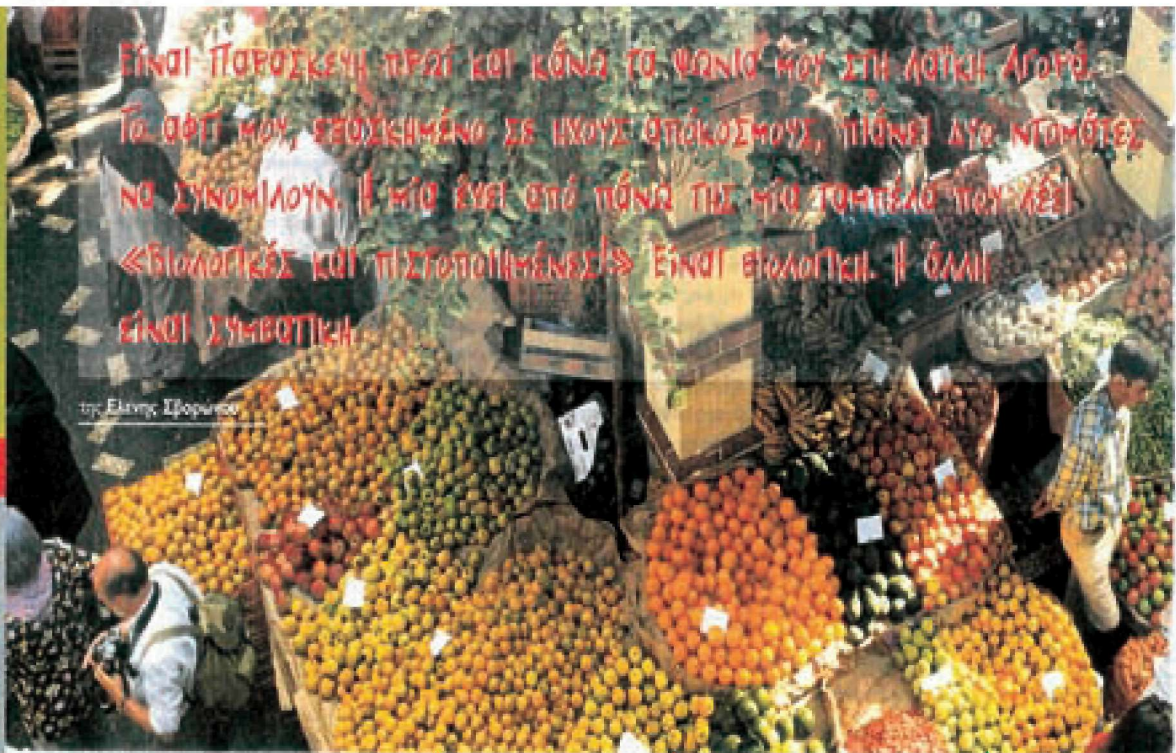
Δίνουν πάλι ραντεβού για το μεθεπόμενο απόγευμα. Η Πέρολα έχει φτιάσει από νωρίς.

Παρατηρείτε κάποια αλλαγή; Νομίζετε ότι η αφήγηση τώρα γίνεται πιο ζωντανή;

5. Κοιτάξτε τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου και προσπαθήστε να φτιάξετε ρήματα από αυτές. Μπορείτε να τα τοποθετήσετε στη σωστή στήλη του παρακάτω πίνακα;

A' Συζυγία	B' Συζυγία
(-ω, -ομαι)	α' τάξη (-άω/-ώ, -ιέμαι) β' τάξη (-ώ, -ούμαι/-άμαι)
έχ-ω,	πειν-άω/πειν-ώ,
έρχ-ομαι	αγαπιέμαι
	μπορ-ώ,
	καλλιεργ-ούμαι,
	φοβ-άμαι

τη: Εύηνη, Προβατά

14

ΕΙΝΑΙ ΠΡΟΣΒΕΚΤΗ ΠΡΩΤΉ ΚΑΙ ΚΩΝΑ ΤΟ ΨΩΝΙΟ ΜΟΥ ΣΤΗ ΛΟΓΙΚΗ ΑΓΟΡΉ.
ΤΟ ΑΦΤΉ ΜΟΥ, ΣΦΟΔΡΙΚΗΜΕΝΟ ΣΕ ΠΛΟΥΣ ΑΠΟΚΟΣΜΟΥΣ, ΠΙΝΩΝΙ ΔΥΟ ΝΤΟΜΆΤΕΣ
ΝΑ ΣΥΝΟΜΙΛΟΥΝ. Η ΜΪΑ ΞΥΝΗ ΑΠΌ ΠΩΝΑ ΤΗΣ ΜΪΑ ΤΟΜΠΕΛΑ ΤΟΥ ΧΕΪ.
«ΒΙΟΛΟΓΙΚΉΣ ΚΑΙ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΜΕΝΗΣ!» ΕΙΝΑΙ ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ. Η ΄ΑΛΛΗ
ΕΙΝΑΙ ΣΥΜΒΟΤΙΚΗ.

Μία ντομάτα ανακαλύπτει τη βιολογική Γεωργία

Συμβολική ντομάτα: «Όπως τα καταφέρνεις κι εσύ και οι φίλοι/ές σου και ξεπουλάτε ένα μικρό και μέγρο που είστε, βρε κορίτσια. Και εμείς ζουμερές, ολοκάθαρτες και όμοιες στο μέγεθος, κόρμα οφθαλμών, πουλάμε, δε λέω, αλλά δεν έχουμε αυτούς τους φανατικούς θαυμαστές που έχετε εσείς!»

Βιολογική ντομάτα: «Και είστε και φτηνότερες!» Αυτό θα έπρεπε να σε προβληματίσει πολύ, γλυκό μου. Η εξωτερική εμφάνιση, βέβαια, στις μέρες μας δεν παύει. Ο κόσμος θέλει περικομμένα, γρήγορα και ιδεολογία.

Σ: «Τι ιδεολογία μου ξεφορνίζεις, ξεμαρμίνει; Έχουν οι ντομάτες ιδεολογία; Μην τρελαθούμε!»

Β: «Καί βέβαια έχουν! Εμείς είμαστε παιδική αγροτιά που έχουν μια ιδεολογία για τη γη και το περιβάλλον. Αγαπούν τη γη, δεν τη αποκομίζουν στα λαδάκια, έχουν εμπιστοσύνη στη ζωογόνο δύναμη του χώματος και ξέρουν να κινούν ιστορική μνήμη να δουν αποτελέσματα, εδών αποβλέπουν στο γρήγορο κέρδος. Αγαπούν το κυριόρι και τη δουλειά σ' αυτόν, πετάχτηκε κι ένα βιολογικό σταφιδάκι από παραδίπλα, και συν τους άλλους, εμείς ελεγχόμαστε και από ειδικούς επιστήμονες που πιστοποιούν για την καλή... φυσική μας κατάσταση».

Σ: «Όλοι εκπροσωπούμε μια άλλη αντίληψη για τη ζωή. Μας λένε ρομαντικούς, αλλά εμείς αληθινά αγαπάμε ακόμη και τους... κηφραίους μας. Τα ζώδια, οι ποιήμα, που μας καταστρέφουν. Οι βιοκαλλιεργητές έχουν βρει τρόπο να τα αξιοποιούν προς όφελός μας. Τα χρησιμοποιούν για λίπασμα. Γνωρίζουν, ακόμη, ότι υπάρχουν και κφέλιμα ζώδια. Αλλά πού να το ξέρεις εσύ που είσαι περμάνη στο φυτοφάρμακο! Με τα φάρμακα νομίζεις ότι θα καταπολεμήσεις τις ασθένειες και θα μεγαλώσεις γρήγορα, αλλά το μόνο που καταφέρνεις είναι να γίνεσαι ανθεκτική, να καταστρέφεις το έδαφος και το περιβάλλον. Άσε που είσαι... άνοστη».

Η συμβολική ντομάτα ήταν κατακομμένη αλλά και απορροσμένη τώρα με να μάθει να πίνει με τη βιολογική Γεωργία. Άως να μπορούσε να μετατραπεί κι εκείνη σε μια βιολογική ντομάτα! Την ήμαρ με σταγγή στο έδαφος και την αλληγία στη φίλη με τη Χαρίκλεια που είναι βιοκαλλιεργητής στη Ζάκυνθο. Η Χαρίκλεια (επιβεβαιώνει) ανέλαβε στο λάδι/τα, φλεγομένη με ένα κομμάτι που βγαίνει) όλο το κέρμα και με ακαθάρτα σε κέρμα.

Υπνίλισμα: «Εδώ μέσα έμα μια δεκοπαγίδα. Νό σου εδωγίμα πώς καταπολεμά την ασθένεια...»

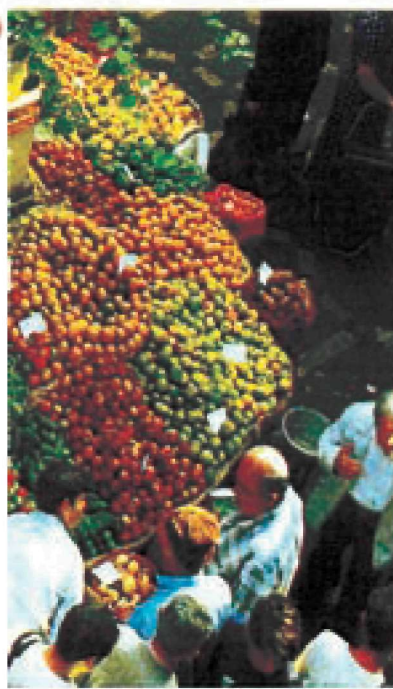
Κτ: Η ντομάτα, απογγυλοκαθαμένη πάνω στο τραπέζι, κόνταται να εκραγεί από αποτομωγισιά: «Τα βασικά πρώτα, βρε Χαρίκλεια, τι είναι βιολογική Γεωργία!»

Υ: «Είναι μια νέα μορφή γεωργίας που χρησιμοποιεί φυσικά παρασκευάσματα για να αντιμετωπίζει τις ασθένειες που προσβάλλουν τις καλλιεργίες. Νό, ο δόκος, οι ποιήμα, προσβάλλει τις ελές...»

Κτ: «Εί να στάσου, και γιατί να μη χρησιμοποιούμε φυτοφάρμακα; Τι κακό έχει το φαρμακείο που με βότανα...»

Υ: «Το φαρμακείο αυτό πηγαίνει στο σταφιδάκι των ανθρώπων που σε τρώνε. Επίσης ρυπαίνει το έδαφος. Παραοιστρείται με το νερό της βροχής και καταλήγει στα ποτάμια και τις θάλασσες».

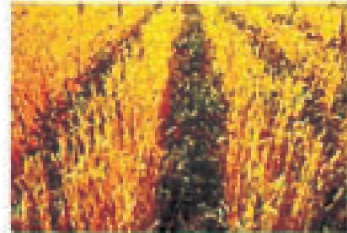
Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ 28-9-2002

Πάμε Παντού

Απολαύστε και θαυμάστε τον έναρξ φρούτα και λαχανικά. Επίσης, η Βιολογική Γεωργία βοηθάει το έδαφος να διατηρεί το θρεπτικό

Το σπέρμα και οι φυτικές ίνες είναι βοηθήματα τα ένα στην ανάπτυξη του σώματός σου.

στατιστικά του με την αμετάβλητη. Δηλαδή, ενώ άλλοι καλλιεργούν στο κτήριό για να βελτιωθεί το έδαφος. Φυσικά, για παράδειγμα, τη μια κερδίζεις φυσική, φυτά που φέρνουν πολύ όξινο στο έδαφος, και την άλλη ένα είδος που έχει υψηλές απαιτήσεις σε άζωτο, όπως οι πατάτες. Αφού λοιπόν έχεις προετοιμάσει κατάλληλα το έδαφος, οι πατάτες σου θα μεγαλώσουν θαυμάσια κυρία Απολαύστε και...

Τη φρούτα της Χαριτίνας δέντρο με σπέρματα από βελούδο και γλυκό γλυκό που είναι και πλούσιο προς το μέρος μας.

«Καλώς μου τα! Είναι τα προϊόντα μου. Έστειλε, εδώ και σήμερα κέρδιζα και στη χώρα μου ο κανονικός για τη Βιολογική Κτηνοτροφία. Πιστοποιείται με και τη βιολογική κρέμα και τη γαλακτοκομική. Θέλεις λίγα βιολογικά γαστρονόμα που ένα στο ψυγείο»

Είδη «Και το σπέρμα Βιολογική Κτηνοτροφία προλαμβάνει κι εγώ μια κρήνη»

«Ότι τα ζώα τρέφονται μόνο με βιολογικά τροφές και τα φάρμακα που τους δίνονται είναι φυσικά. Επίσης η ζωή τους είναι κανονική, δηλαδή ζουν στο κτήριό και με τους ρυθμούς που ένα φρούτο η φύση γ' αυτό και ένα σαν κρέμα στο βράσιμο το ένα πάνω στο άλλο όπως στο κεμπάκι»

«Και τώρα η κρήνη κρήνη μπορεί να με κάνει βιολογική»

«Το μόνο που μπορεί να κάνει για είναι τώρα να είναι να σε πλύνω καλά για να σου φύγει το πολύ φάρμακο, να σε κόβω, να σου βάλω αλάτι, λάδι και ρίχνη και να σε στείλω στο σπέρμα μου να κάνει παρό με τη βιολογική κρέμα που μόλις έφτιαξα. Τουλάχιστον θα αποκτήσεις ένα βιολογικό φίλο!»

«Τι είδω και πολλές από δέντρα, στο κτήριό μας»

«Εν βίβω, καλή μου. Τα φυτοφαρμακικά τις έχουν εξαντλήσει. Κι αυτές οι καλλιέργειες κινούν τη μέλιτρα να εξαρτηθεί στα πη και φ. Φορτίσου, ανακαλύψατε να εισάγετε ποικιλίες από την Ολλανδία»

«Μαθαίνει ότι παίρνει κέρδη για να αποδώσουν οι βιοκαλλιεργείες. Γι' αυτό είναι πιο σφιχτό τα βιολογικά προϊόντα»

«Μου πήρε 3 κέρδη για να μετατρέψω το κτήριό μου σε βιολογικό. Τώρα όμως έχω πάρει το ειδικό σήμα πιστοποίησης και απολαμβάνω τους κόπους μου. Τα προϊόντα μου, σταφύλια, σταφίδες, κρέμα και λάδι, τα διαθέτω στην αγορά σε καλές τιμές και βγάλω κέρδος. Θέλω όμως να απολαύσω συνεισώζω, να αγοράσω τη δουλειά σου, να πιστώσεις στη δύναμή της φύσης»

«Α, η ιδεολογία που λέγατε...»

«Εάν είπαμε όμως για το Απολαύστε. Στη Βιολογική Γεωργία δεν επιτρέπεται το κτηνικό Απολαύστε. Χρησιμοποιούμε φυσικές ουσίες, όπως κοπριά, υπολείμματα καλλιεργειών, υπολείμματα φυτικών τροφών... Το έδαφος για μας είναι ζωντανός οργανισμός που ένα το δικό του θρεπτικό συστατικό, δε θέλω απολαύστε... συμπληρώσατε διατροφή! Μέσω του ζώου γεωκαλλιεργεί, που ανοίγουν στοές για να ερπαστεί το κτήριό, και μικροοργανισμοί, που μετατρέπουν τα οργανικά υλικά σε ανόργανες ουσίες, σε Απολαύστε. Το κτηνικό Απολαύστε εκπαιδεύει αυτούς τους οργανισμούς. Το έδαφος έτσι γίνεται... ο αγρότης τότε γίνεται περισσότερο κτηνικό»

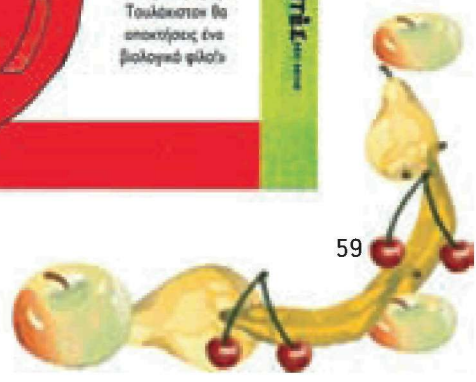
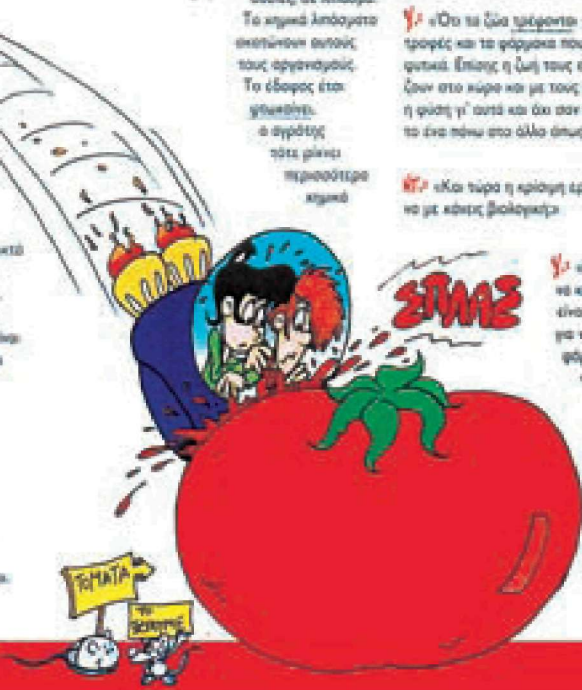
Κι από και πάλι στο στομάχι μας θα κυλάει μέσω της τροφικής αλυσίδας, Χώρα που καταναλώνει κλωδιά και ποιά...»

«Και τι είναι βίβω η Βιολογική Γεωργία για τις αρρώστιες μας»

«Είπαμε δύο άσες, είτε χρησιμοποιεί παρασκευάζονται από φυσικά εκχυλίσματα ή ορυκτά είτε ακολουθεί μεθόδους με τις οποίες μπορεί να ελέγξει τον πληθυσμό των βλαβερών εντόμων. Να πώς καταπολεμάμε το δάκο. Αυτή η ποιά που κρεμάμε στα δέντρα περνάει αμυγδα, που είναι τροφή για το δάκο. Έρχεται ο κολός σου να φάει την αμυγδα και, για κακή του τύχη, ρουφά και το φυτικό δελταγέλιο με το οποίο τον πότισα»

«Έχεις άλλους τρόπους να εξαρτηθείς τα βλαβερά έντομα που μας καταστρέφουν»

«Εξαρτώμαι με τα λεγόμενα ωφέλιμα έντομα. Δηλαδή αυτά που κυνηγούν τα βλαβερά. Οι ποικιλίες, ως ποικί, είναι άσες ωφέλιμες»

τρέχα Γύρευε Τρέχα Γύρευε Τρέχα Γύρευε Τρέχα

Οικολογικός περίπατος στο Ζάππειο

Από τις 3 έως τις 6 Οκτωβρίου το κλίμα (και όχι το κλήμα) στο Ζάππειο θα είναι βιολογικώς καλλιεργούμενο.

Και το βιολογικό κλίμα μάς κάνει πιο σοφούς και μακροπρόθεσμα πιο υγιείς. Για να καταλάβετε

18

τι εννοούμε, διαβάστε πρώτα το σημερινό μας άρθρο για τη Βιολογική Γεωργία. Στο Ζάππειο, όμως, θα δείτε και θα ακούσετε πολύ περισσότερα απ' αυτά που είδατε και ακούσατε μέσα από τις σελίδες μας. Θα γνωρίσετε τα βιολογικά προϊόντα από κοντά αλλά και τους ανθρώπους που τα παράγουν και τα διακινούν στο εμπόριο. Έτσι θα είστε περισσότερο πληροφορημένοι, γιατί δεν αρκεί να σας λένε ότι ένα προϊόν είναι βιολογικό, θα πρέπει και να είναι και εσείς να είστε σίγουροι ότι είναι. Θα πρέπει δηλαδή να μάθετε να τα ξεχωρίζετε και να τα εντοπίζετε. Γι' αυτό φροντίζουν οι οργανισμοί πιστοποίησης: συνεργάζονται με ειδικούς επιστήμονες οι οποίοι εξετάζουν και πιστοποιούν ότι πράγματι ένα

προϊόν έχει καλλιεργηθεί με το σωστό τρόπο και έτσι δεν επιβαρύνει την υγεία μας. Ένας από αυτούς τους οργανισμούς, ο «ΔΗΩ», διοργανώνει και το Ecofestival 2002 στο Ζάππειο, τη γιορτή της Οικολογικής Γεωργίας.

η Γιορτή της Οικολογικής Γεωργίας

ECOFESTIVAL

2 0 0 2

3-6 Οκτωβρίου '02, Αθήνα, Ζάππειο

Έκθεση - Εκδηλώσεις - Παρεμβάσεις

ΚΟΡΘΕΙΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΕΥΓΕΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Πολιτικός Οργανισμός
Δημοσίου

ΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

Προς λειτουργία: Πέμπτη 3 Οκτωβρίου 2002, 17.00μ.μ. - 22.00μ.μ.

Παρασκευή 4, Σάββατο 5, Κυριακή 6 Οκτωβρίου 2002, 9.00π.μ. - 22.00μ.μ.

Δ.Π.Ο., Αριστοτέλους 38, 104 33 Αθήνα, τηλ: 010 8224384, fax: 010 8218117, e-mail: magazine@diast.gr

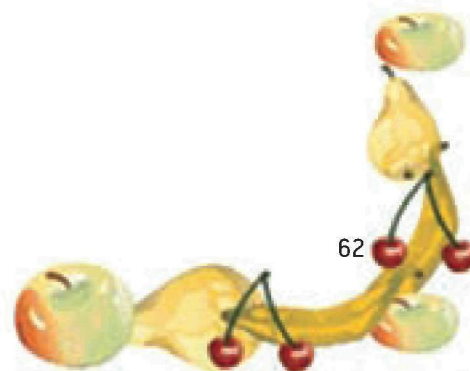

Μία ντομάτα ανακαλύπτει τη βιολογική γεωργία

1. Διαβάστε με προσοχή το διάλογο ανάμεσα στη βιολογική και στην κανονική ντομάτα και το διάλογο μεταξύ της κανονικής ντομάτας και της Χαρίκλειας της βιοκαλλιεργήτριας και βάλτε **Σ** (Σωστό) ή **Λ** (Λάθος) στις προτάσεις που ακολουθούν.

α. Οι βιολογικές ντομάτες μπορεί να είναι μικρές, μίξερρες και ακριβές αλλά έχουν φανατικούς θαυμαστές.	
β. Οι βιοκαλλιεργητές χρησιμοποιούν φυσικές ουσίες (όπως αμμωνία) και όχι φυτοφάρμακα για τις αρρώστιες των φυτών.	
γ. Τα φυτοφάρμακα καταστρέφουν το περιβάλλον αλλά δίνουν πιο υγιεινούς καρπούς.	
δ. Τα φυτοφάρμακα σκοτώνουν και μερικά ωφέλιμα για τη γεωργία έντομα, όπως είναι οι πασχαλίτσες.	
ε. Ένα κτήμα γίνεται βιολογικό πολύ γρήγορα και δίνει πολύ εύκολα βιολογικά προϊόντα.	
στ. Οι κοπριές, μερικά ζιζάνια και οι φυτικές τροφές είναι χημικά λιπάσματα και οι βιοκαλλιεργητές τα αποφεύγουν.	
ζ. Για να είναι πάντα πλούσιο σε ουσίες το έδαφος, πρέπει ο καλλιεργητής να αλλάζει καλλιέργειες.	
η. ‘Βιολογική κτηνοτροφία’ σημαίνει να ζουν τα ζώα φυσική ζωή, να τρώνε μόνο βιολογικές τροφές και να παίρνουν φυτικά φάρμακα, όταν χρειάζεται.	

2. Στη συνέχεια διαβάστε το άρθρο “Οικολογικός περίπατος στο Ζάππειο”, παρατηρήστε με προσοχή την αντίστοιχη αφίσα και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.
- α. Γιατί αξίζει να επισκεφτεί κάποιος τη “Γιορτή της Οικολογικής Γεωργίας”; Τι θα γνωρίσει και ποιους θα συναντήσει εκεί;
 - β. Για ποιο πράγμα φροντίζουν ακριβώς οι ειδικοί επιστήμονες που ασχολούνται με βιολογικά προϊόντα;
 - γ. Ποιος διοργανώνει τη “Γιορτή της Οικολογικής Γεωργίας”;
 - δ. Πότε και πού θα γίνει η Γιορτή;
 - ε. Ποιες είναι ακριβώς οι ώρες λειτουργίας της Γιορτής;
 - στ. Πού είναι τα γραφεία του ΔΗΩ και πώς μπορεί κάποιος να επικοινωνήσει μαζί τους;
 - ζ. Ποιοι είναι οι χορηγοί, δηλαδή αυτοί που δίνουν χρήματα για τη “Γιορτή της Οικολογικής Γεωργίας”;

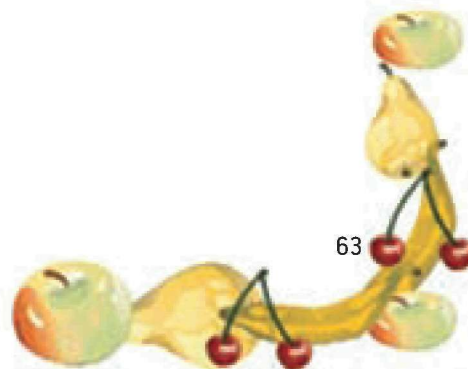
3. Φανταστείτε ότι διοργανώνετε τη “**Γιορτή της Βιολογικής Κτηνοτροφίας**” και θέλετε:

- α. να ανακοινώσετε τη Γιορτή Βιολογικής Κτηνοτροφίας με μια αφίσα.

Για να ετοιμάσετε την αφίσα της Γιορτής μπορείτε να χρησιμοποιήσετε μία μεγάλη κόλλα χαρτί και να ζωγραφίσετε στο κέντρο ένα σχετικό θέμα. Στην αφίσα θα πρέπει να υπάρχουν μόνο οι εντελώς απαραίτητες πληροφορίες (τίτλος Γιορτής, ημερομηνίες και ωράρια, τόπος, χορηγός).

Μπορείτε να χωριστείτε σε δύο ομάδες και να ετοιμάσετε δύο διαφορετικές αφίσες.

Κάντε “Διαγωνισμό αφίσας” ορίζοντας μια πενταμελή επιτροπή που θα ψηφίσει την καλύτερη.

β. να γράψετε ένα άρθρο για τη σχολική εφημερίδα σας που θα ενημερώνει για το θέμα της Βιολογικής Κτηνοτροφίας.

Για να γράψετε στην εφημερίδα σας, μπορείτε να πάρετε ιδέες από τα λόγια της Χαρίκλειας στο άρθρο των “Ερευνητών” για το τι σημαίνει Βιολογική Κτηνοτροφία, πώς καταλαβαίνουμε ότι το κρέας και τα γαλακτοκομικά προϊόντα είναι βιολογικά κ.ά. Μην ξεχάσετε να μιλήσετε ακόμα για τον τόπο και το χρόνο της Γιορτής, για τους διοργανωτές και τους χορηγούς της, δηλαδή αυτούς που θα πληρώσουν γι’ αυτή τη Γιορτή. Οι χορηγοί μπορεί να είναι ένας τοπικός ραδιοφωνικός σταθμός ή μια εφημερίδα της περιοχής σας. Τέλος, να δώσετε ένα τίτλο στο άρθρο σας που να “τραβάει” την προσοχή αυτών που το διαβάζουν.

4. Κοιτάξτε τα κυκλωμένα ρήματα του κειμένου “Μία ντομάτα ανακαλύπτει τη βιολογική γεωργία” και αλλάξτε την ορθογραφία τους (βάλτε στο τέλος -ε όπου υπάρχει -αι και το αντίστροφο). Μπορείτε τώρα με αυτά να δώσετε νέες φράσεις;

5. Μπορείτε να τοποθετήσετε στη σωστή στήλη τα υπογραμμισμένα ρήματα του κειμένου;

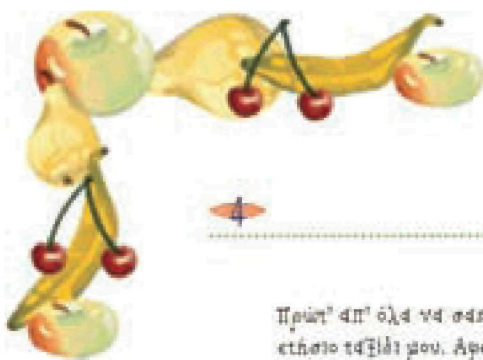
A' Συζυγία	B' Συζυγία
(-ω, -ομαι)	α' τάξη (-άω/-ώ, -ιέμαι) β' τάξη (-ώ, -ούμαι/-άμαι)

6. Κοιτάξτε τις υπογραμμισμένες λέξεις του κειμένου “Οικολογικός περίπατος στο Ζάλπειο” και αντικαταστήστε τις με τις λέξεις που ακολουθούν:

πιο πολύ, δουλεύουν μαζί, ελέγχουν, η ατμόσφαιρα, κάνει κακό, φτάνει, αρχικά, το αμπέλι.

Παίδια, γεια σας!

Πριν 417 έτη να σας συστηθώ είναι η Ελλάδα-Βαγγελίσις. Πριν λίγες μέρες ξεκίνησα το καθημερινό ετήσιο ταξίδι μου. Αρετήριά μου ήταν ένα δέντρο και Προορισμός μου... ένα Πιάτο με Χωριάτικη Σαλάτα! Μόλις υπήρξατε, απεχάρηθητε με σεβασμό τη μητέρα μου, μια κοτσουδάτη ελιά και τον Πάτερ μου, ένα εύφορο χωράφι στη νότια Κρήτη και να 'μαι στους Ερευνητές, για να σας διηγηθώ την ιστορία μου.

ΜΑΖΕΥΟΝΤΑΣ ΤΙΣ ΕΛΙΕΣ

Ταξίδι στο χρόνο

Η εκδήλωσή μου στη Μεσόγειο έχει ξεκινήσει εδώ και 8000 χρόνια! Μερικοί υποστηρίζουν ότι τα πολύ παλιά χρόνια ενδοκίμασα στην Αφρική κι άλλα ότι άνοιξε η πατρίδα μου είναι τα παράλια της Μικράς Ασίας. Σύμφωνα με τη μυθολογία, η θεά Αθήνα γύρισε τα δώρα της στην ασηνή γη και ως κι Βασιλιάς... Ήχησαν τα γυαλιά! Ο λαός ενδοκίμασε κι η σημερινή πρωτεύουσα της Ελλάδας, Βασιλεύσα Αθήνα εφάρτα μου. Από εκεί και πέρα, το μέλλον μου υπήρξε λαμπρό. Οι μόνοι σκεπτικιστές με τα κλαδιά μου που Ολυμπιακές και τους έφατε των μεγάλων, έρχομαι είναι παγκόσμιο σύμβολο της ειρήνης και της ευμεταξίας, αλλά -το σπουδαιότερο- το λάδι μου με συνδέει σε βάση της μεταγενέστερης διατροφής, που γράφω γεία και μεταφράζω σε όσους, την ακολουθούν!

Λίγα λόγια την ημέρα, το γιατρό τον κάνει πέρα!

«Μου βγήκε το λάδι», λέτε κατά φορές στους φίλους σας, όταν εσείς κερραζέστε επί το μολύβια. Τι να πω κι εγώ, η Ελλάδα Βαγγελίσις, που κυριολεκτικά μου... βγαίνει το λάδι, για να ημελοποιώ, με πάνω από 70 βρεχτικά συστατικά, τα καθημερινά σας γυμνάσει! Ο γιατρός, οι διατολόγοι, ακόμη και οι διατροφολόγοι σκοπεύονται να πίνουν το λάδι για το καλύτερο φάρμακο, τη γείαση και την ανθοκομότητα του στις επιδράσεις του περιβάλλοντος. Αφήστε που κάνει κι άλλο φρεσκό λάδι δεν είναι τόσο ευκαταλόμενα όσο το κλαύλαδο, και δεν σπάζει τόσο ευχερως στη λειτουργία της καρδιάς, στην καταπολέμηση της ασκοπάρωσης και της υπέρτασης, και στη ρυθμική της γαλακτερινής, στο ανθρώπινο σώμα. Μια ακόμη δημοφιλής του ιδιότητα είναι ότι βοηθάει στην αποβολή των πλεονών και στην αντιμετώπιση των κυττάρων. Είναι αυτό που λέει η παράοια «να σε κόψω βίονη, να σ' αλείψω λάδι»...

Στο λιωμάτωμα

Έχει μαζίξει ποιά ελιάς, τις πληροφορίες ότι είναι για δουλειά ιδιαίτερα κερρατική, που κυλάει κάτω από αντίκες, κερρατικές συνθήκες. Στη μέρες μου οι κερρατικές προετοιμασίες συγγραφοί μολύβια για να κερραζέστε, όπως λέει, τις ελιές και να κερραζέστε τον καρπό τους να κερραζέστε, χωρίς να ζυμώσετε και να τακτοποιήσετε. Ένεκεν ότι πριν ξεκινήσουν τα μολύβια, έχουν σπρώξει το χωράφι με τα ελιά βίονη κι έχουν προετοιμάσει υφασμάτινα σακιά ή καλάμια για να τον αποδημιώσουν. Μπρά, τον καλύτερο μου τα κερρατικά (και ελιές τα χωράφια) από τα φύλλα και κατόπι αλιθίται, ελιές υποβάλλουν τον πόλο σε ελιές κερρασία, κι έτσι το λάδι συγγραφοί φέρω το κερρά και τα υπόλοιπα φυτικά του υφρά. Έτσι, ελιές τα μολύβια στην αγορά και... καλή σας όραση!

Ελλάδα-Βαγγελίσις και, για την αντιγραφή, Εύη Τασιρίδου

Το λάδι του φαγητού που είναι πιο περιζήτητο απ' όλα παράγεται από την *ελιά*, χαρακτηριστικό δέντρο της περιοχής της Μεσογείου. Η Ισπανία, η Ιταλία, η Ελλάδα, η Πορτογαλία και η Τύνιδα είναι οι κυριότερες ελαιοπαραγωγικές χώρες.

Και η *αραχίδα* όμως, που καλλιεργείται ιδιαίτερα στις υποτροπικές ζώνες και στις ζώνες εκείνες που δέχονται την επίδραση των μουσώνων (όπως στην Ινδία, την Κίνα, τη Δυτική Αφρική, τις νότιες Ενωμένες Πολιτείες και τη Νιγηρία), είναι φυτό από το οποίο επίσης παράγεται λάδι αρκετά καλής ποιότητας, όμοιο με της ελιάς. Στις ίδιες χώρες καλλιεργείται και το *σουσάμι*, που παράγεται και στην Τουρκία και σε μερικές χώρες της Ανατολικής και βόρειας Αφρικής. Κι από το φυτό αυτό εξάγεται αρκετή ποσότητα λαδιού.

Ο *ελαιοφοίνικας* είναι φυτό αυτοφυές στις περιοχές του ισημερινού, αλλά καλλιεργείται επίσης και στις χώρες που βρίσκονται στην περιοχή του κόλπου της Γουϊνέας, όπως η Νιγηρία (που είναι και ο σπουδαιότερος παραγωγός) και η Δαχομέη, το Καμερούν και η Ινδονησία. Το λάδι που βγαίνει από τον ελαιοφοίνικα μόνο αν περάσει πολλές φορές από διύλιση μπορεί να είναι κατάλληλο για τη διατροφή του ανθρώπου. Γενικά χρησιμεύει στη σαπωνοποιία.

Παρόμοιο λάδι εξάγεται κι από τον *κοκκοφοίνικα*, πολύ διαδομένο κατά μήκος των παραλιακών περιοχών του ισημερινού. Ο σπόρος από τον οποίο βγαίνει ονομάζεται κόπρα και παράγεται ιδιαίτερα στην Κεϋλάνη, τις Φιλιππίνες, την Ινδονησία και σε μερικά αρχιτελάγη της Ωκεανίας.

Τέλος, από το *βαμβάκι* και το *λινάρι*, που είναι πολύ γνωστά φυτά για τις φυτικές ίνες που κατασκευάζονται απ' αυτά, παράγονται επίσης και οι δύο τύποι λαδιού πολύ γνωστοί στη βιομηχανία. Το βαμβάκι χρειάζεται κλίματα θερμά, πολύ υγρά, αλλά χωρίς βροχοπτώσεις κατά την εποχή που ωριμάζει. Οι νότιες Ενωμένες Πολιτείες, η Ρωσία (Τουράν), η Ινδία, η Κίνα, η Αίγυπτος και η Βραζιλία είναι τα μεγαλύτερα βαμβακοπαραγωγικά κέντρα.

Από τον 6^ο τόμο της παιδικής
εγκυκλοπαίδειας
«Χώρες και λαοί»,
εκδ. Ζωϊνδάκη, σελ. 83

Μαζεύοντας τις ελιές

1. Αν θέλετε να μάθετε περισσότερα για τον καρπό της ελιάς και το λιομάζωμα διαβάστε με προσοχή τη συνέντευξη που έδωσε στους “Ερευνητές” η Ελίτσα-Βαγγελίτσα και βάλτε **Σ** (Σωστό) ή **Λ** (Λάθος):

α. Η ελιά είναι σύμβολο της ειρήνης	
β. Στη Μεσόγειο δε χρησιμοποιούν πολύ το ελαιόλαδο στα φαγητά	
γ. Η ελιά έχει 70 θρεπτικά συστατικά	
δ. Η ελιά έχει μία θεραπευτική ιδιότητα, βοηθάει στη λειτουργία της καρδιάς	
ε. Το μάζεμα της ελιάς είναι μια εύκολη δουλειά που γίνεται συνήθως το καλοκαίρι	

2. Στο κείμενο διαβάζουμε: “Σύμφωνα με τη μυθολογία, η θεά Αθηνά χτύπησε το δόρυ της στην αττική γη και ως εκ θαύματος...ξεφύτρωσα εγώ...”.

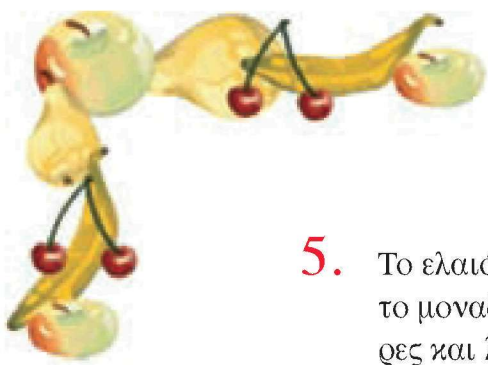
Μπορείτε να βρείτε και να παρουσιάσετε προφορικά στην τάξη το μύθο της Αθηνάς και του Ποσειδώνα για την ονομασία της Αθήνας;

3. Διαβάζοντας προσεκτικά το κείμενο θα βρείτε τρεις εκφράσεις που χρησιμοποιεί συνήθως ο λαός, σχετικές με το λάδι. Συζητήστε στην τάξη τι σημαίνουν και πότε τις χρησιμοποιούμε.

4. Η ελιά στη συνέντευξή της σας ρωτάει αν έχετε μαζέψει ποτέ ελιές. Γράψτε στο ημερολόγιό σας γι’ αυτή την εμπειρία σας. Μην ξεχάσετε να μιλήσετε για το τι ώρα ξεκινήσατε τη δουλειά, πού, πότε, πόσα άτομα ήταν μαζί σας, τα υλικά και τα εργαλεία που χρειαστήκατε, τι ώρα τελειώσατε, τι δουλειές έκαναν οι υπόλοιποι, αν σας άρεσε, αν κουραστήκατε και ό,τι άλλο θέλετε. Αν δεν έχετε μαζέψει ελιές, μπορείτε να γράψετε για έναν άλλο καρπό, όπως για παράδειγμα για το μάζεμα σταφυλιών, φιστικιών ή ό,τι άλλο θέλετε.

5. Το ελαιόλαδο είναι ίσως το πιο περιζήτητο λάδι αλλά δεν είναι το μοναδικό. Το κείμενο που ακολουθεί (Παιδική εγκυκλοπαίδεια “Χώρες και λαοί”, εκδ. Ζολινδάκη) σας δίνει πληροφορίες και για άλλα φυτά από τα οποία βγάζουμε λάδι. Διαβάστε το και συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα.

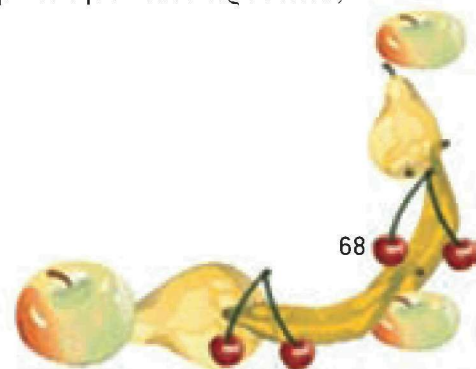
Όνομα φυτού	Τόποι καλλιέργειας

6. Μπορείτε να βρείτε στον παγκόσμιο χάρτη τους τόπους όπου καλλιεργούνται τα παραπάνω προϊόντα;

7. Στην παράγραφο για το “Λιομάζωμα” από τη συνέντευξη της Ελίτσας-Βαγγελίτσας βλέπετε μερικά κυκλωμένα ρήματα. Αλλάξτε την ορθογραφία τους (βάλτε στο τέλος **-ε** όπου υπάρχει **-αι**). Μπορείτε τώρα με αυτά να γράψετε ένα κείμενάκι για τις δουλειές που πρέπει να κάνουν στο ελαιουργείο; Χρησιμοποιήστε το β’ πληθυντικό πρόσωπο, δηλαδή σαν να τους δίνετε οδηγίες.
Αρχίστε έτσι: «Πρώτα απ’ όλα πλένετε και...»

ΟΔΥΣΣΕΙΑΣ Ω

Κι ακόμα στάσου να σου πω του περβολιού τα δέντρα ,
που μια φορά μου χάρισες κι εγώ σου τα ζητούσα
μικρό παιδάκι πίσω σου στον κήπο ακολουθώντας.

Ανάμεσα περνούσαμε και συ μου τα μετρούσες.

335

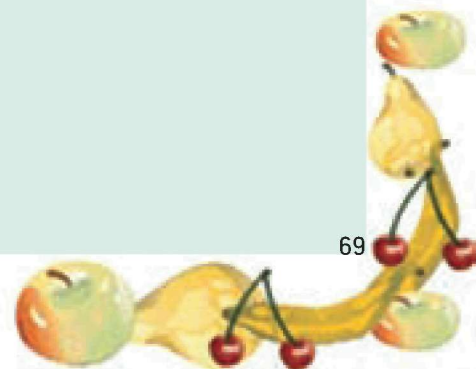
Μου 'δωσες δώδεκα αχλαδιές, συκιές μαζί σαράντα,
δέκα μηλιές και μου 'λεγες κλήματα να μου δώσεις
όργους πενήντα με λόγής σταφύλια φορτωμένους,

όταν ερχόντανε ο καιρός που θα καρποφορούσαν».

Είπε, κι εκείνου λύθησαν τα πόδια κι η καρδιά του,
που γνώρισε τ' αλάθευτα σημάδια όπως του τα 'πε
και το παιδί του αγκάλιασε, και λιγοθυμισμένο
τον έσφιγγε ο πολύπαθος στα στήθια του ο Δυσσέας.

340

338. όργους: Αυλάκια, σειρές (από κλήματα).

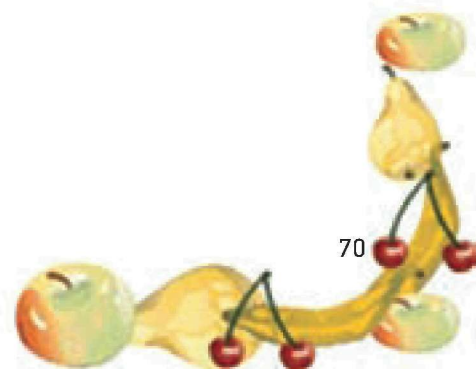

Τα δέντρα που δίνουν καρπούς είναι διασκορπισμένα λίγο-πολύ παντού. Η μηλιά, η αχλαδιά, η κερασιά, η κορομηλιά, η αμυγδαλιά, η ροδακινιά, η βερικοκιά και τα εσπεριδοειδή (ξινά) είναι ιδιαίτερα διαδομένα στα εύκρατα κλίματα. Οι αμυγδαλιές και οι συκιές είναι χαρακτηριστικά δέντρα των Μεσογειακών κλιμάτων. Τα εσπεριδοειδή φυτρώνουν στην Ισπανία, την Ιταλία, το Ισραήλ και την Ελλάδα, όπως επίσης και στην Ιαπωνία, την Καλιφόρνια, τις παραθαλάσσιες χώρες, τον Κόλπο του Μεξικού και τη Βραζιλία.

Άλλα σημαντικότερα καρποφόρα είναι η μπανανιά, ο ανανάς και η χουρμαδιά. Η πρώτη ευδοκμεί σε κλίματα του ισημερινού εκεί όπου το έδαφος είναι πλούσιο και αφρώδες. Μεγαλύτερα παραγωγικά κέντρα στον κόσμο είναι η Κεντρική Αμερική, το Μεξικό, η Κολομβία, η Βραζιλία και η Αφρική. Ο ανανάς εξάγεται περισσότερο από τα νησιά της Χαβάης.

Όπου καίει πολύ ο ήλιος και η γη έχει άφθονο νερό, εκεί ευδοκμεί και η χουρμαδιά. Σύμφωνα με ένα ρητό των Αράβων, η χουρμαδιά «πρέπει να έχει το κεφάλι της στη φωτιά και τα πόδια της στο νερό». Πού αλλού όμως μπορούν να βρεθούν παρόμοιες συνθήκες παρά στις οάσεις της αφρικανικής ερήμου; Μεγάλοι παραγωγοί είναι και το Ιράκ, η Περσία, εκτός βέβαια από την Αραβία, την Αίγυπτο, τη Λιβύη, την Τύνιδα και το Αλγέρι.

*Από τον 6^ο τόμο της παιδικής
εγκυκλοπαίδειας
«Χώρες και λαοί»,
εκδ. Ζολινδάκη*

Ο Οδυσσεύς και η Ευρύκλεια τα πόδια

Τ

Ἔτσι εἶπε, κι ἔφερε ἡ γριά ἓνα λαμπρὸ λεβέτι
 που 'χε για το ποδόλουτρο, κι ἔχουσε πρῶτα κρύο
 νερὸ κι ἀμέσως το ζεστό. Τότε ἔκατσε ὁ Δυσσεύς
 μακριὰ ἀπ' το τζάκι κι ἔστρεψε το σῶμα στο σκοτάδι,
 γιατί φοβήθηκε ἀξάφνα μὴ πιάσει τὴν πληγὴ του
 και τὸν γνωρίσει κι οἱ δουλειές βγουν ὅλες πια στὴ μέση .
 Κοντὰ του πήγε κι ἄρχισε τὰ πόδια του νὰ πλύνει,
 και τὴν πληγὴ του γνώρισε που του 'καμε μιὰ μέρα
 ὁ κάπρος με τὸ δόντι του, στὸν Παρνασσὸ ὅταν πήγε
 νὰ τὸν χτυπήσει, σηκωτὸ κρατώντας τὸ κοντάρι,
 μὰ πρὶν ὁ κάπρος πρόλαβε κι ἴσα στὸ γόνα ὑπάνω 450
 τὸν πλήγωσε, ὅπως χύθηκε ζυστά, κι ἓνα κομμάτι
 σάρκα του πήρε κάμποση. Το κόκαλο δε βρῆκε.
 Δεξιά στὸν ἄμο βάρωσε τὸν κάπρο κι ὁ Δυσσεύς,
 και τοῦ γερού του κονταριοῦ πέρασε ἡ μύτη πέρα,
 και στρώθηκε μουγκρίζοντας και πέταξε ἡ ψυχὴ του . 455
 Κοίταξαν τ' Αὐτολόκου οἱ γιοὶ τὸ θεϊκὸ Δυσσεύς,
 και τὴν πληγὴ του δέσανε και τοῦ 'πιασαν τὸ αἷμα
 με ξόρκια , κι ἦρθαν ἔπειτα στὸ πατρικὸ τους σπιτί.
 Τότε ὁ θεϊκὸς Αὐτολόκος με τοὺς λεβέντες γιους του
 τὸν γιάτρευαν και τοῦ 'δωσαν δῶρα λαμπρά, και πῖσω 460
 χαρούμενο τὸν ἔστειλαν χαρούμενοι στὸ Θιάκι.
 Τὸ γυρισμὸ του χάρηκαν οἱ σεβαστοὶ γονιοὶ του,
 και τὸν ρωτοῦσαν τὴν πληγὴ νὰ μάθουν πῶς τὴν πήρε.
 Κι αὐτὸς τοὺς ἐξιστόρησε πῶς στὸ κνηγί ὁ κάπρος
 τὸν πλήγωσε με τ' ἄσπρο του τὸ δόντι, ὅταν ἀνέβη 465
 με τοῦ Αὐτολόκου τὰ παιδιὰ στὸν Παρνασσὸ τὶς ράχες .
 Ἀυτὴ ἦταν πόπιασε ἡ γριά, μ' ὀρθάνοιχτες τὶς χούφτες
 νὰ κλόνει, και τὴ γνώρισε κι ἀπόλυσε τὸ πόδι,
 κι ὡς ἔπεσε στὸ χάλκινο λεβέτι μέσα ἡ κνήμη,
 ἄχησε ἐκείνο κι ἔγειρε, και τὸ νερὸ ὄζω ἐχύθη. 470
 Χαρὰ μαζί τὴν ἔπιασε και πόνος τὴν καρδιά της,
 και δάκρυσαν τὰ μάτια της και πιάστηκε ἡ φωνὴ της,
 και τὸ πηγοῦνι του 'πιασε κι ἔτσι εἶπε στὸ Δυσσεύς
 « Ἄχ, ὁ Δυσσεύς εἶσαι συ, παιδί μου ἀγαπημένο,
 κι ἡ ἔρμη δε σε γνώρισα πρὶν στὴν πληγὴ σου ἀπλώσω». 475
 Ἔτσι εἶπε και τὰ μάτια της στὴν Πηνελόπην στρέφει
 με γνέψιμό της νὰ της πει τὸ ταίρι της πῶς ἦρθε.
 Μὰ δὲν μπορούσε αὐτὴ νὰ ἰδεῖ, μήτε νὰ καταλάβει,
 γιατί ἡ Παλλὰδα ἄλλοῦ τὸ νοῦ της εἶχε γυρισμένο.

Αναγνωρισμός Οδυσσεία-Πηνελόπης· τοιχογραφία από την Πορπηρία

Ψ

Μόν' ελα, βάγια Ευρύκλεια, κι απ' το ψηλό παλάτι
 στρώσε όξω το κρεβάτι του, που το 'καμε μονάχος.
 Κι όξω όταν στρώσεις έπειτα πιάσε και βάλε απάνω
 στρώμα, αντρομίδα και προβιά και κεντητό σεντόνι». 185

Έτσι είπε δοκιμάζοντας τον άντρα της, κι εκείνος
 γύρισε κι είπε με θυμό στο λατρευτό του ταίρι·
 «Γυναίκα, αυτός ο λόγος σου μου πλήγωσε τα σπλάχνα.
 Ποιος πήγε το κρεβάτι μου να το πάρωμερίσει;
 Δύσκολα αυτό θα το 'κανε κι ο πιο καλός τεχνίτης,
 εκτός αν ήθελε ο θεός ο ίδιος να κατέβει 190
 και σ' άλλο μέρος εύκολα θα το τοποθετούσε.
 Όμως κανείς θνητός στη γη, κι ας ήταν νιος λεβέντης,
 δε θα το σάλευε εύκολα, γιατί έχει ένα σημάδι
 τρανό, δικό μου τέχνασμα, στο σκαλιστό κρεβάτι.
 Φιντάνι ελιάς στενόφυλλης μες στην αυλή μου ανθούσε, 195
 χλωρόφλουδο, ολοφούντωτο, χοντρό όπως ένας στύλος.
 Κι ολόγουρά της έχτισα μια κάμαρα, φτιασμένη
 με μάρμαρα πελεκητά και με σκεπή από πάνω
 κι έβαλα πόρτες ταιριαστές κι ομορφοκαμαωμένες.
 Έκοψα της πυκνόφυλλης ελιάς τη φούντα τότες 200
 και τον κορμό κλαδεύοντας τον πελεκώ απ' τη ρίζα
 μ' ένα σκεπάρνι τεχνικά, στη στάφνη ισώνοντάς τον,
 κι έφτιασα τα κλινόποδα, τρυπώντας με τρυπάνι.
 Κι εκείθε τότες άρχισα να φτιάνω το κρεβάτι
 πλουμιζοντάς το μάλαμα και φίλτισι κι ασήμι 205
 και μέσα κόκκινο λουρί βοδιού λαμπρό τεντώνω.
 Να τώρα τα σημάδια του σου τα 'πα, μήτε ξέρω
 αν μένει ακόμα ασάλευτο, γυναίκα, το κρεβάτι
 ή πια απ' τη ρίζα το 'κοψε κανείς κι αλλού το πήγε».

Είπε κι εκείνης κόπηκαν τα πόδια κι η καρδιά της, 210
 σαν άκουσε τ' αλάθευτα σημάδια που της είπε,
 κι έτρεξε ευτύς απάνω του στα δάκρυα βουτηγμένη
 και το λαιμό του αγκάλιασε με τα λευκά της χέρια.

Οδύσσειας ω (στ. 332-343)

1. Αφού διαβάσετε προσεκτικά το μικρό απόσπασμα από την Οδύσσεια του Ομήρου, απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.
 - α. Σε ποιον νομίζετε ότι μιλάει ο Οδυσσέας;
 - β. Τι του λέει ακριβώς και τι προσπαθεί να πετύχει ο Οδυσσέας με τα λόγια του;
 - γ. Πώς αντιδρά ο συνομιλητής του και πώς νομίζετε ότι αισθάνεται;
 - δ. Μετά από την αντίδραση αυτή νομίζετε ότι ο Οδυσσέας πέτυχε το σκοπό του;

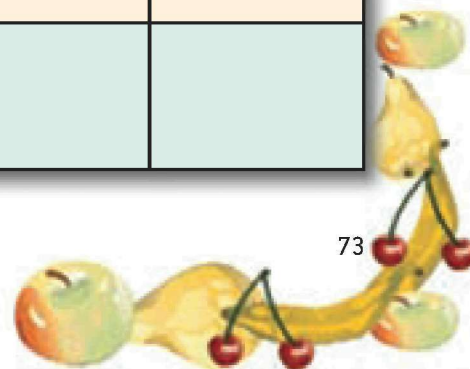

2. Γνωρίζετε κάτι για τον Οδυσσέα και τις περιπέτειές του; Πληροφορίες γι' αυτόν μπορείτε να βρείτε σε δύο γνωστά και σημαντικά κείμενα της αρχαιότητας, την Ιλιάδα και την Οδύσσεια. Μπορείτε να χωριστείτε σε δύο ομάδες και να παρουσιάσετε μια περίληψη στην τάξη για το καθένα από αυτά.

3. Για να τον αναγνωρίσει ο πατέρας του, ο Οδυσσέας του μιλάει για τα φυτά που του είχε χαρίσει, όταν ήταν παιδάκι. Στις ραψωδίες τ και ψ της Οδύσσειας συναντιούνται και αναγνωρίζονται και κάποια άλλα πρόσωπα. Αφού διαβάσετε τα κείμενα από τις ραψωδίες αυτές, μπορείτε να συμπληρώσετε τον πίνακα που ακολουθεί;

	Ποιοι μιλάνε έχουν μεταξύ τους	Ποια σχέση	Σημάδια- Αποδείξεις	Πώς αντιδρούν, όταν αναγνωρίζονται
Ραψωδία ω, στ. 332-343				
Ραψωδία τ, στ. 440-479 .				
Ραψωδία ψ, στ. 181-213				

4. Τα δέντρα που είχε χαρίσει ο Λαέρτης στον Οδυσσέα, όταν ήταν παιδάκι, είναι όλα οπωροφόρα. Διαβάζοντας το κείμενο από τον 6ο τόμο της παιδικής εγκυκλοπαίδειας “Χώρες και λαοί”, βλέπετε ότι υπάρχουν κι άλλα οπωροφόρα που θα μπορούσε να καλλιεργήσει ο Οδυσσέας τώρα που επέστρεψε στην Ιθάκη. Συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα με όλα τα δέντρα που διαβάσατε στο κείμενο και τους τόπους όπου καλλιεργούνται. Στη συνέχεια, ξεχωρίστε αυτά που θα μπορούσε να καλλιεργήσει ο Οδυσσέας στο έδαφος και στο κλίμα της Ιθάκης.

Όνομα δέντρου	Τόποι καλλιέργειας	Δέντρα που θα μπορούσε να καλλιεργήσει ο Οδυσσέας στην Ιθάκη

5. Βρείτε στον παγκόσμιο χάρτη τους τόπους που αναφέρονται στο κείμενο (“Χώρες και λαοί”).

6. Φανταστείτε ότι μετά από την αναγνώριση ο Λαέρτης θέλει να προσφέρει γεύμα στον Οδυσσέα με άφθονα γεωργικά και κτηνοτροφικά προϊόντα. Ετοιμάστε γι’ αυτόν ένα κατάλογο από τον οποίο μπορεί να διαλέξει. Μπορείτε να τον συμπληρώσετε με τα προϊόντα που σημείωσαν οι υπόλοιποι συμμαθητές σας.

7. Από τα γράμματα της λέξης “αχλαδιά”, ένα δέντρο που είχε ο Οδυσσέας όταν ήταν μικρός στον κήπο του, μπορείτε να σημειώσετε και άλλα δέντρα που μας δίνουν καρπούς;

ΚΛΑΣΣΙΚΑ

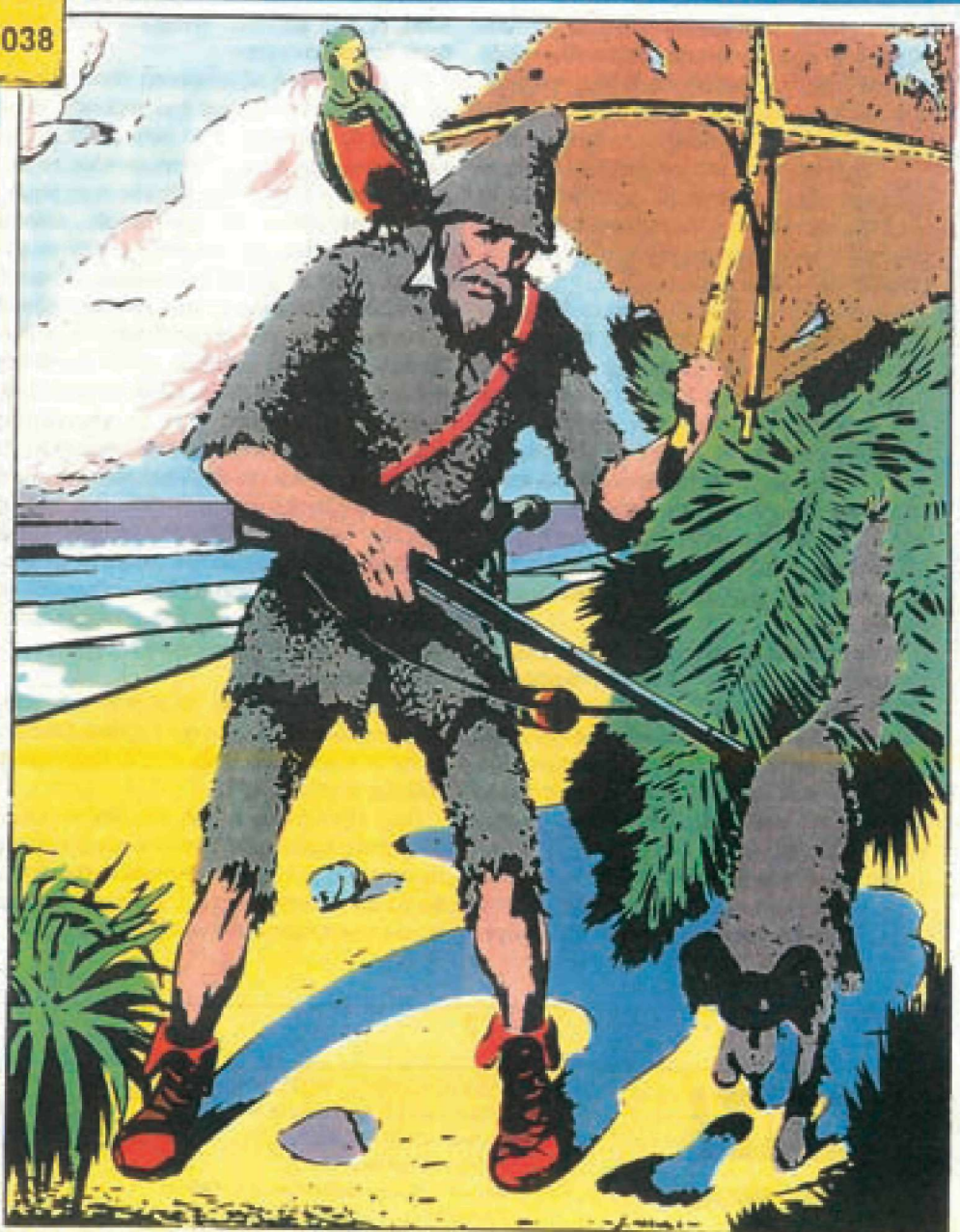
Επινοηγραφημένα

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΜΑΖΙ ΜΕ
ΤΗΝ «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ»
ΣΑΒΒΑΤΟ 05/10/2002

ΡΟΒΙΝΣΩΝ ΚΡΟΥΣΟΣ

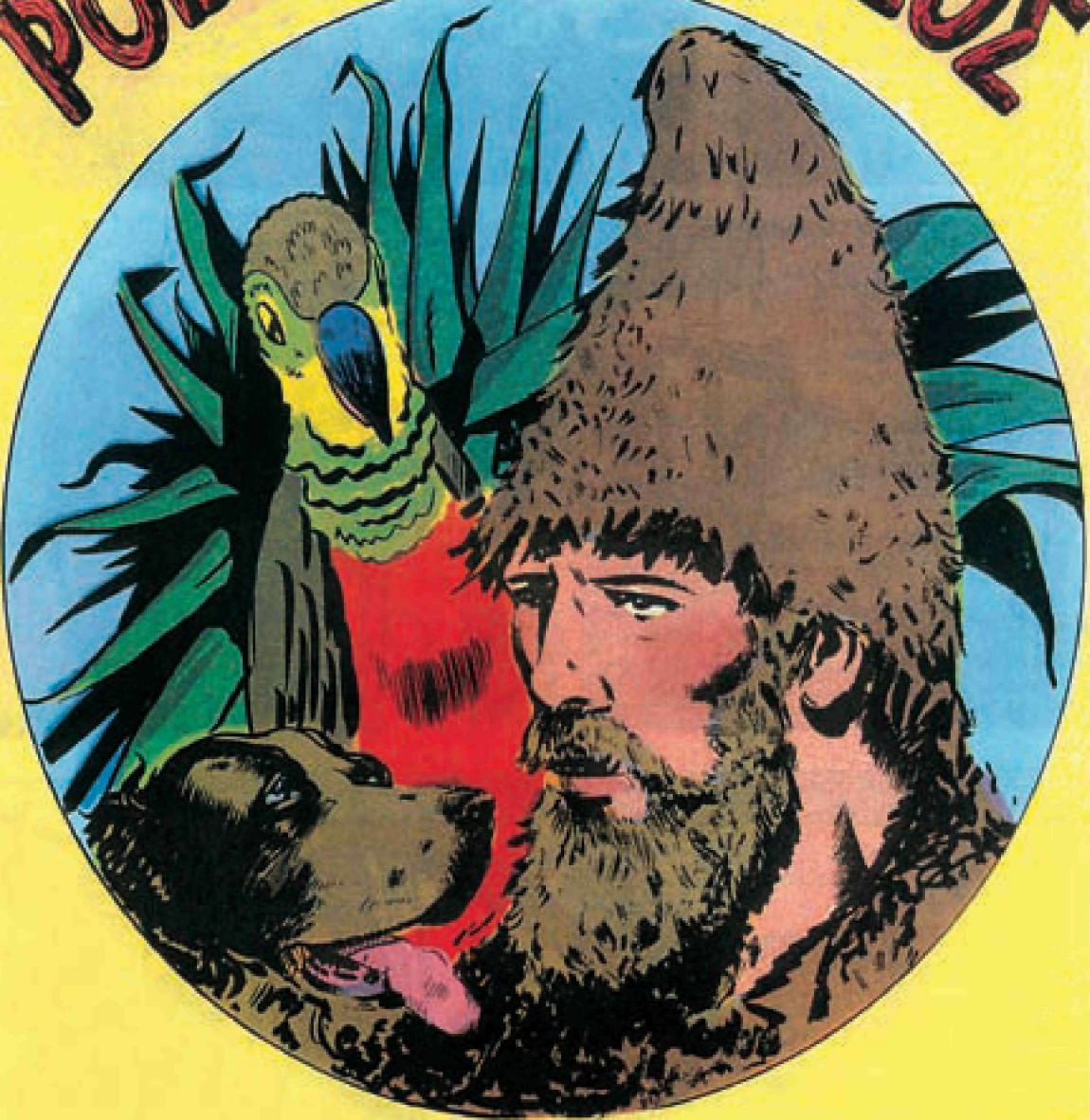
ΔΑΝΙΗΛ ΝΤΗΦΟΕ

№. 1038

ΡΟΒΙΝΣΟΝ ΚΡΟΥΣΟΥ

ΔΑΝΙΗΛ ΝΤΗΦΟΕ

ΟΙ ΣΕΛΙΔΕΣ ΑΥΤΕΣ ΕΙΝΑΙ ΠΑΡΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ ΤΟΥ
ΡΟΒΙΝΣΩΝΑ ΚΡΟΥΣΟΥ ΠΟΥ ΕΖΗΣΕ 28 ΧΡΟΝΙΑ
Σ' ΕΝΑ ΕΡΗΜΟ ΝΗΣΙ - 28 ΧΡΟΝΙΑ ΓΕΜΑΤΑ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΕΣ

ΡΟΒΙΝΣΩΝ ΚΡΟΥΣΟΣ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Ο «ΡΟΒΙΝΣΩΝ ΚΡΟΥΣΟΣ», που μοιλονότι γράφτηκε στα 1719, εξακολουθεί και σήμερα ακόμα να θεωρείται σαν ένα από τα κορυφαία περιπετειώδη έργα της διεθνούς λογοτεχνίας, είναι εμπνευσμένο από την αληθινή ιστορία ενός ναυτικού που ναυάγησε σ' ένα ερημονήσι.

Ένας νέος, ο Ροβινσών Κρούσος, αποφασίζει να μπαρκάρει για το πρώτο του ταξίδι. Δεν φανταζόταν, βέβαια ποτέ, πως το ταξίδι αυτό θα κρατούσε 28 χρόνια. Και όμως έτσι έγινε! Γιατί, όταν το καράβι του έφτασε στην Καραϊβική θάλασσα, ένα κουροσάρικο πλοίο το πλεύρισε και ρίχνοντας τις αρπάγες του το τράβηξε κοντά του, επακολούθησε άγριο μακελιό, ώπου ένας φοβερός σίφουνας παρέσυρε και τα δύο πλοία.

Χωρίς καλά να το καταλάβει ο Ροβινσών Κρούσος βρέθηκε στη θάλασσα. Κάποτε ένα κύμα τον άρπαξε και τον πέταξε πάνω σε μια βραχώδη ακτή, μαζί με ένα από τα σκυλιά του άτυχου καραβιού. Εκεί, όταν συνήλθε, είδε με φρίκη ότι είχε ναυαγήσει σ' ένα έρημο νησί, ολομόναχος ανάμεσα ουρανού και πελάγου. Την πρώτη νύχτα την πέρασε ανεβασμένος σ' ένα δέντρο για τον φόβο των θηρίων. Όταν ξημέρωσε είδε πως ανάμεσα σε βράχους και ξέρες είχε κολλήσει το ναυαγισμένο πλοίο του.

Κολυμπώντας έφτασε στο πλοίο και αρπάζοντας ένα σχοινί που κρεμόταν, ακαρφάωσε πάνω. Δεν άργησε να φτάσει, από μερικά βαρέλια και δοκάρια, μια σχεδία, με την οποία μετέφερε στην ακτή διάφορα χρήσιμα είδη. Έπρεπε τώρα να φροντίσει για μια σίγουρη κατοικία. Και σαν τέτοια δεν άργησε να ανακαλύψει μια σπηλιά σ' ένα βράχο.

Μια μέρα ξαφνιάστηκε ακούγοντας μέσα από τα χαλάσματα κάτι σαν κουβέντα. Όταν ανακάλυψε ότι ήταν ένας παπαγάλος χάρη-

κε, αλλά συγχρόνως κατάλαβε ότι τα λόγια που έλεγε ήταν παράξενες λέξεις που θα τις είχε μάθει ασφαλώς από άγριους, οι οποίοι δεν μπορούσε παρά κάπου εκεί κοντά να βρίσκονται. Ο φόβος αυτός τον έκανε να επιχειρήσει μια προσεχτική εξερεύνηση του νησιού. Έτσι βρέθηκε σε μια μαγευτική κοιλάδα, γεμάτη φρούτα. Άνθρωπο όμως πουθενά δεν συνάντησε.

Για τη δεύτερη εξερεύνησή του ο Ροβινσών Κρούσος ναυπήγησε ένα βαρκάκι. Ήταν έτοιμος να σαλπάρει όταν άκουσε το σκύλο του να γαυγίζει γοργά. Έσπευσε προς το μέρος εκείνο και είδε στο έδαφος ίχνη βημάτων. Ακολούθησε τις σπατημασιές, ώπου στους πρόποδες ενός λόφου τις είδε να χάνονται. Κοίταξε με το τηλεσκόπιο κι' αυτό που είδε του πάγωσε το αίμα: Άνθρωποφάγοι!

Συνεχίζοντας την εξερεύνησή του ο Ροβινσών Κρούσος έφτασε στην αντίθετη πλευρά του νησιού και βρέθηκε μπροστά σε κοπάδια από διάφορα ζώα. Οι ντουφεκιές όμως που έριχνε κάθε τόσο κυνηγώντας τα διάφορα ζώα που του ήταν απαραίτητα για να ζήσει, πρόδωσαν την παρουσία του στους άγριους, που τον πήραν στο κυνήγι. Πάνω που λίγο ήθελαν για να τον φτάσουν, ξέσπασε μια άγρια καταιγίδα. Ο Ροβινσών χώθηκε στο καταφύγιό του, οι δε άγριοι εξαφανίστηκαν και μάλλον πνίγηκαν γιατί επί χρόνια μετά δεν τους ξαναείδε.

Είκοσι πέντε χρόνια βρισκόταν στο νησί. Και στον εικοστό πέμπτο αυτό χρόνο, ξαναγύρισαν οι Καννίβαλοι. Από τότε άλλαξε πάλι ο ρυθμός της ζωής του.

Πως εξελίχτηκε η ζωή του και ανάμεσα από ποιές αφάνταστες περιπέτειες κύλησαν τα καταπινά χρόνια του Ροβινσώνα Κρούσου, θα το δείτε στη συνέχεια του τεύχους μας αυτού των Κλασικών Εικονογραφημένων.

ΚΛΑΣΣΙΚΑ
Εικονογραφημένα

Εκδότης: ΑΤΛΑΝΤΙΣ - Μ. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ & ΣΙΑ ΑΒΕΕ
© Copyright για την Ελληνική ΑΤΛΑΝΤΙΣ - Μ. ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ & ΣΙΑ ΑΒΕΕ
Λεωφόρου 23, 117 45 ΑΘΗΝΑ, Τηλ. 010 9220071-3 Fax. 010 9247341
All Rights Reserved
Κεντρική πώληση: Βιβλιοπωλείο ΑΤΛΑΝΤΙΣ
Πειρασόγλου 5 (ΣΤΟΑ ΒΙΒΛΙΟΥ) ΑΘΗΝΑ, Τηλ. 010 3222848

ΚΛΑΣΣΙΚΑ *Εικονογραφημένα*

ΣΕ ΛΙΓΟ ΟΜΩΣ ΞΕΘΥΜΑ-
ΝΕ Η ΧΑΡΑ ΜΟΥ ΠΟΥ ΕΙ-
ΧΑ ΒΡΕΙ ΤΡΟΦΙΜΑ ΚΑΙ
ΣΤΕΓΗ. ΠΟΛΛΑ ΜΟΥ Ε-
ΛΕΙΠΑΝ. ΠΡΟΠΑΝΤΩΝ Η
ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΣΥΝΤΡΟ-
ΦΙΑ. ΑΠΟΦΑΣΙΣΑ ΝΑ
ΦΤΙΑΣΩ ΕΠΙΠΛΑ...

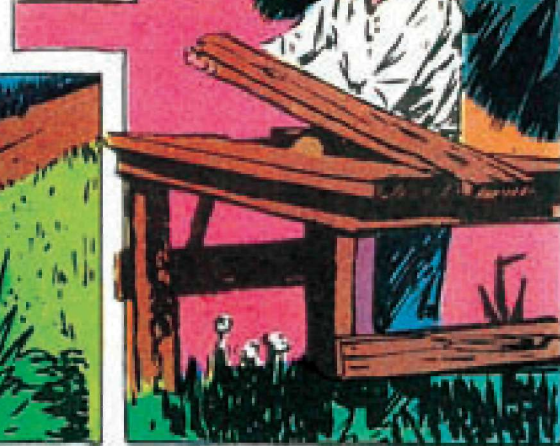
ΟΧΙ ΜΟΝΟ ΓΙΑΤΙ ΤΑ ΧΡΕΙΑΖΟΜΟΥΝ, ΑΛΛΑ ΓΙΑΤΙ Η ΑΠΑΣΧΟ-
ΛΗΣΗ ΑΥΤΗ ΘΑ Μ' ΕΚΑΝΕ ΝΑ ΣΕΧΝΙΑΩ ΤΗ ΜΟΝΑΔΙΑ ΜΟΥ...

ΔΕΝ ΕΙΧΑ ΠΡΙΟΝΙ ΝΑ ΦΤΙΑΣΩ ΜΙΑ ΣΑΝΙΔΑ
ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΣΧΙΣΩ ΜΕ ΤΟ ΣΚΕΡΠΑΝΙ ΕΝΑ ΟΛΟΚΛΗ-
ΡΟ ΔΕΝΤΡΟ...

ΧΡΕΙΑΣΤΗΚΑ ΠΟΛΛΕΣ ΜΕ-
ΡΕΣ ΓΙΑ ΝΑ ΚΟΨΩ ΑΡΚΕ-
ΤΕΣ ΣΑΝΙΔΕΣ ΓΙΑ ΕΝΑ
ΤΡΑΠΕΖΙ...

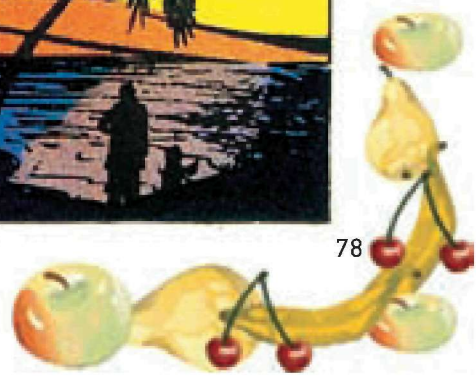
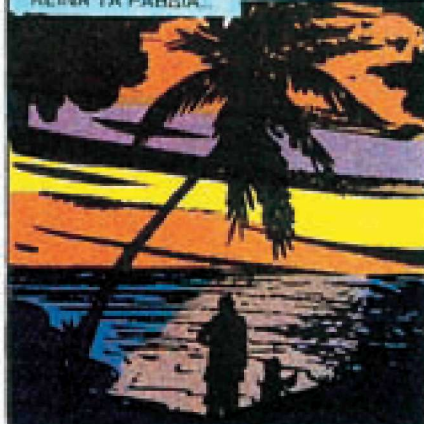

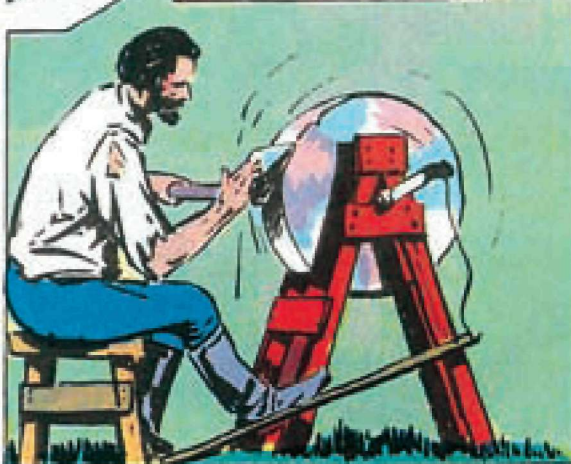
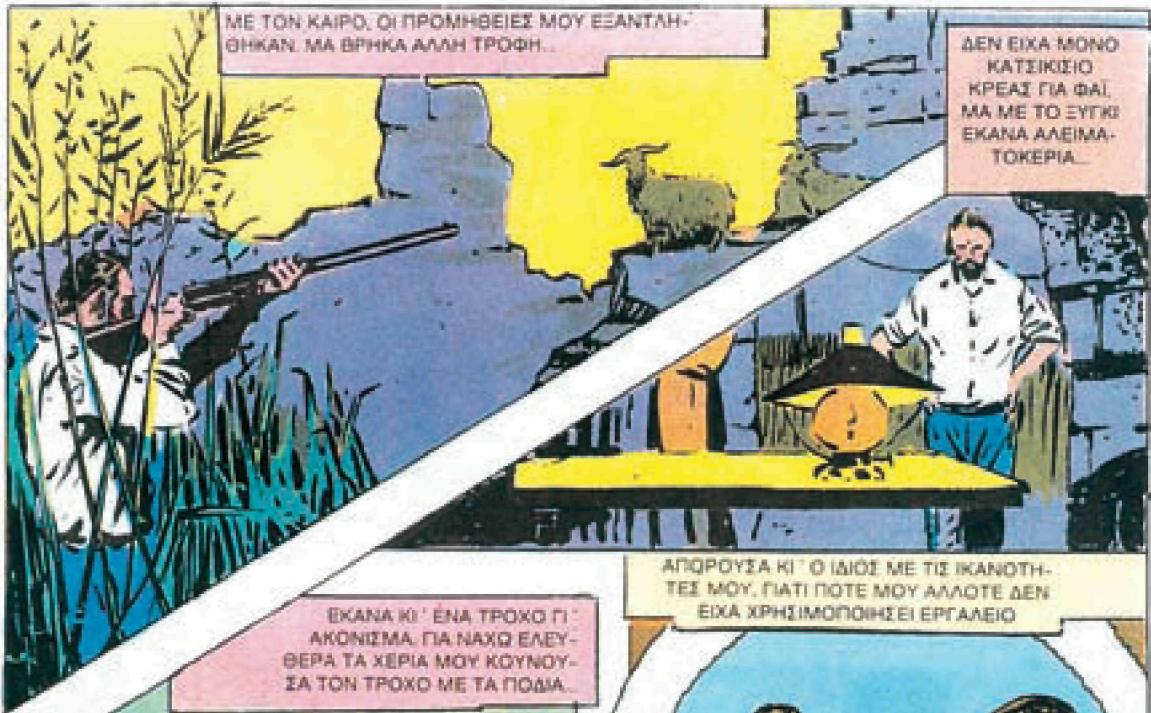
ΠΕΝΤΕ ΜΕΡΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΚΡΙΒΕΙΑ ΤΟ
ΞΕΡΩ ΓΙΑΤΙ ΕΙΧΑ ΕΝΑ ΗΜΕΡΟΔΕΙΚΤΗ
ΠΟΥ ΤΟΝ ΕΚΑΝΑ ΜΟΝΟΣ ΜΟΥ...

ΑΠΟΒΑΣΙΣΤΗΝ ΕΣΩ
ΣΤΗΝ 30 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1859

ΓΙΑ ΚΑΘΕ ΜΕΡΑ ΧΑΡΑΖΑ ΜΙΑ ΕΓΚΟ-
ΠΗ ΕΠΙΛΑΝ ΣΤΟ ΡΑΒΔΙ. ΟΥΤΕ ΤΟ
ΦΑΝΤΑΖΟΜΟΥΝ ΤΟΤΕ ΠΩΣ ΚΑΤΑ ΤΗ
ΔΙΑΜΟΝΗ ΜΟΥ ΣΤΟ ΝΗΣΙ ΘΑ ΧΡΗ-
ΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΑ ΕΚΑΤΟΝΤΑΔΕΣ ΑΠΟ
ΚΕΙΝΑ ΤΑ ΡΑΒΔΙΑ...

ΤΟ ΠΟΤΑΜΑΚΙ ΚΑΤΕΒΑΙΝΕ ΣΕ ΜΙΑ ΜΑΓΕΥΤΙΚΗ ΚΟΙΛΑΔΑ, ΓΕΜΑΤΗ ΦΡΟΥΤΑ, ΣΤΑΦΥΛΙΑ, ΛΕΜΟΝΙΑ ΚΑΙ ΜΑΝΤΑΡΙΝΙΑ.

ΘΑ ΚΑΝΩ ΚΡΑΣΙ Μ' ΑΥΤΑ ΤΑ ΣΤΑΦΥΛΙΑ!

ΚΑΙ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΕΚΠΛΗΞΗ ΜΕ ΠΕΡΙΜΕΝΕ.

ΑΠΟ ΔΩ, ΛΟΙΠΟΝ, ΕΙΧΕ ΕΡΘΕΙ Ο ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ ΜΟΥ...

ΜΑ Σ' ΟΛΗ ΤΗΝ ΚΟΙΛΑΔΑ ΔΕΝ ΕΒΛΕΠΑ ΙΚΝΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΩΣΤΟΣΟ, Ο ΠΑΠΓΑΛΟΣ ΧΡΗΣΙΜΟΠΟΙΟΥΣΕ ΛΕΞΕΙΣ ΑΠΟ ΜΙΑ ΙΒΑΓΕΝΗ ΓΛΩΣΣΑ. ΘΑ ΣΥΝΕΧΙΖΑ ΤΗΝ ΕΣΣΕΡΕΥΝΗΣΗ ΜΟΥ.

ΕΙΧΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΗ ΠΟΙΚΙΛΙΑ ΣΤΗΝ ΤΡΟΦΗ ΜΟΥ. Σ' ΕΝΑ ΣΑΚΚΙ ΠΟΥ ΠΗΡΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΛΟΙΟ, ΑΝΑΚΑΛΥΨΑ ΜΕΡΙΚΑ ΣΠΥΡΙΑ ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ, ΤΑ ΕΣΠΕΙΡΑ ΚΑΙ ΛΙΓΟΥΣ ΜΗΝΕΣ ΑΡΓΟΤΕΡΑ

ΕΠΙΣΤΑ ΝΑ ΚΑΝΩ ΨΩΜΙ ΑΠΟ ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ...

ΕΧΤΙΣΑ ΕΝΑ ΦΟΥΡΝΟ ΚΙ' ΕΨΗΣΑ ΑΡΚΕΤΑ ΚΑΡΒΕΛΙΑ ΚΑΛΑΜΠΟΚΟΨΩΜΟ...

ΚΑΙ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΠΕΡΝΟΥΣΑΝ...

*Ροβινσώνας Κρούσος,
Κεφάλαιο 14'*

ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΤΗΣ

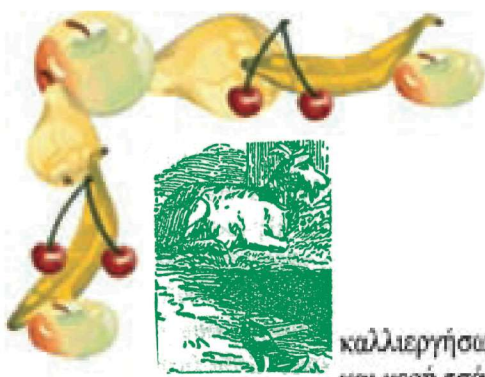
ΜΟΛΙΣ μπήκε ο Νοέμβρης, άρχισα να νιώθω μεγάλη ανυπομονησία, γιατί όπου να ήταν θα 'πρεπε να μαζέψω το κριθάρι και το ρύζι μου. Το χωράφι, όπου είχα κάνει τη σπορά, δεν ήταν πολύ μεγάλο, γιατί είχα χάσει τον περισσότερο σπόρο μου, σπέρνοντάς τον την εποχή της ξηρασίας. Ωστόσο, ενώ όλα έδειχναν πως τούτη τη φορά θα είχα πλούσια σοδειά, ξαφνικά διαπίστωσα ότι κινδύνευα να τη χάσω από κάθε λογής αναπάντεχους εχθρούς. Και πρώτα απ' όλα από τα αγριόγινδα κι εκείνα τα ζωντανά που έμοιαζαν με λαγούς. Τούτα τα τελευταία ημεροβραδιάζονταν μέσα στο σπαρτό κι έτρωγαν σύρριζα τα τρυφερά φυτάνια, έτσι, που τα φυτά δεν προλάβαιναν να ξεπεταχτούν και να δέσουν καρπό.

Η μοναδική γιατρεία σε τούτο το κακό ήταν να κλείσω γύρω γύρω το χωράφι με φράχτη. Έχυσα ποτάμια τον ιδρώτα και τσακίστηκα από την κούραση, ώπου να τα καταφέρω. Ευτυχώς που το χωράφι ήταν μικρό κι έτσι μέσα σε δυο τρεις βδομάδες είχα ξεμπερδέψει. Ακόμα, την ημέρα κυνηγούσα με το τουφέκι τούτους τους λεηλάτες, για να τους διώχνω και τη νύχτα άφηνα το σκύλο μου, δεμένο σ' ένα πάσσαλο στην είσοδο του φράχτη, να γαβγίζει για να φοβούνται και να μην πλησιάζουν. Μ' αυτό τον τρόπο, οι εχθροί γρήγορα αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν τη μάχη κι έτσι, πριν περάσει πολύς καιρός τα σπαρτά μου ξεπετάχτηκαν κι άρχισαν να ωριμάζουν.

Δεν είχα στη διάθεσή μου παρά τα πιο πρωτόγονα μέσα. Πρώτα πρώτα δεν είχα αλέτρι για να οργώσω τη γη κι έπειτα δε μου βρισκόταν ούτε μια τσάπα της προκοπής για να τη σκάψω. Είναι αλήθεια βέβαια, ότι βόλεμα κάπως τούτη την έλλειψη με την παλιά ξύλινη τσάπα, μα μ' ένα τέτοιο εργαλείο η δουλειά αυτή ήταν αρκετά δύσκολη για να μην πω βασανιστικά σκληρή. Όμως εγώ δεν το 'βαλα κάτω. Δουλεύοντας με επιμονή και υπομονή, κατάφερα να καλλιεργήσω το χωράφι μου και να κάνω τη σπορά. Και τότε παρουσιάστηκε μια καινούργια δυσκολία: χρειαζόμουν βολοκόπο. Έτσι αναγκάστηκα να περάσω αμέτρητες φορές πάνω στο χωράφι, σπέρνοντας ξοπίσω μου ένα χοντρό κλαρί δέντρου. Το πιο σωστό είναι να πω ότι μάλλον έζηνα το χώμα, παρά το βολοκοπούσα.

Έπρεπε ακόμα να περιφράξω το χωράφι κι ύστερα να κάνω ό,τι μπορούσα για να διώξω τα αγρίμια μακριά. Έπειτα χρειάστηκε να θερίσω, να λιχνίσω, να ξεχωρίσω το σπόρο και να τον αποθηκεύσω. Μετά απ' αυτό, έπρεπε να φτιάξω ένα μύλο για ν' αλέσω, κόσκινο να περάσω τ' αλεύρι, ζύμη κι αλάτι για να ζυμώσω και τέλος, ένα φούρνο να ψήσω το ψωμί μου. Κι όμως, στο τέλος, έπειτα από σκληρές κι επίμονες προσπάθειες, τα κατάφερα. Άλλωστε ήταν κάτι που έπρεπε να το αντιμετωπίσω οπωσδήποτε, αφού δεν υπήρχε κανένας άλλος τρόπος για να βγω απ' το αδιέξοδο σα θα μου τελειωναν τα τρόφιμα. Έτσι, αφού εξασφάλισα τη σοδειά μου, βάλθηκα να φτιάξω ό,τι μου χρειαζόταν, αφιερώνοντας τις περισσότερες ώρες της μέρας μου για τούτη τη δουλειά. Όταν πια θα 'χα αρκετά μεγάλες ποσότητες στη διάθεσή μου, θα 'φτιαχνα αυτό το τόσο απαραίτητο στη θέση που βρισκόμουν ψωμί. Προς το παρόν, δεν έπρεπε να χαλάσω ούτε σπειρί.

Μια λοιπόν και τώρα είχα περισσότερο σπόρο, έπρεπε να καλλιεργήσω μεγαλύτερη έκταση. Γι' αυτό το σκοπό, μου ήταν απαραίτητη μια καλή και γερή τσάπα. Εφτά ολόκληρες μέρες δούλεψα σκληρά και έφτιαξα αυτό το εργαλείο. Ήταν βέβαια βαριά και με κούραζε, όμως έκανε μια χαρά για τη δουλειά που την ήθελα. Καλλιέργησα δυο μεγάλα κομμάτια γης, όπου έσπειρα το σπόρο μου. Ύστερα, κόβοντας παλούκια απ' το ίδιο δέντρο, που χρησιμοποίησα και τις προηγούμενες φορές, τα 'ζωσα γύρω γύρω μ' ένα πυκνό φράχτη και, πριν περάσει καλά καλά ο χρόνος, φούντωσε κι έκλεισε ολούθε τα χωράφια μου. Δυο τρεις μήνες μου 'φαγε τούτη η δουλειά, γιατί οι συχνές βροχές μ' εμπόδιζαν να δουλεύω καθημερινά.

Μια ολόκληρη εβδομάδα δεν το κούνησα καθόλου απ' το σπιτικό μου για να ξαποστάσω και να χαρώ τις ανέσεις που μου πρόσφερε. Ωστόσο, δεν κάθησα με σταυρωμένα τα χέρια. Σ' αυτό το διάστημα καταπιάστηκα με το κλουβί του παπαγάλου μου που μ' είχε τώρα συνηθίσει αρκετά. Ύστερα, η σκέψη μου πήγε στο κακόμοιρο το κατσικάκι. Ανησυχούσα, μην ξέροντας τι είχε απογίνει μένοντας κλεισμένο στον περιβόλο. Έπρεπε να πάω να το πάρω από κει, ή τουλάχιστον να το ταΐσω. Αυτό κι έκανα. Ήταν μισοπεθαμένο απ' την πείνα. Έκοψα κάμποσες αγκαλιές τρυφερά κλωνάρια από τα τριγύρω δέντρα, καθώς και μπόλικα τρυφερά βλαστάρια και του τα κουβάλησα. Σα χόρτασε την τρομερή πείνα του, το 'δεσα πάλι με το σκοινί απ' τη λαιμαριά και το 'φερα στο σπιτικό μου. Μένοντας τόσες μέρες νηστικό, τόσο πολύ είχε ημερέψει που μ' ακολουθούσε σαν να 'ταν σκυλάκι. Από τότε κι ύστερα, το φρόντιζα στοργικά. Κάθε μέρα του κουβαλούσα να φάει και κάθε λίγο το χάιδευα με αγάπη. Πριν περάσει πολύς καιρός ανάμεσά μας αναπτύχθηκε μια πραγματική φιλία κι έγινε πολύ ευγενικό και χαριτωμένο πλάσμα. Σιγά σιγά πήρε κι εκείνο θέση ανάμεσα στα άλλα ζώα του σπιτιού μου και ποτέ δε θέλησε να μ' εγκαταλείψει.

Συνήθιζα τα κατσικάκια μου να βόσκουν εκεί που δούλευα, δένοντάς τα απ' το λαιμό με κοντό σκοινί, για να μην μπορούν να το σκάσουν. Κάθε λίγο, τους έδινα στάχυα κριθαριού και μερικές φούχτες ρύζι, που το τρώγανε απ' το χέρι μου κι έτσι ημερεύανε σιγά σιγά. Μ' αυτό τον τρόπο, σαν τέλειωσα και τους έλυσα τα σκοινιά εκείνα, μ' ακολουθούσαν βελάζοντας για να τους δώσω κριθάρι και ρύζι.

Έτσι, μέσα σ' ενάμιση χρόνο, είχα συνολικά δώδεκα ζωντανά, δηλαδή τράγους, κατσίκες και κατσικάκια. Δυο χρόνια αργότερα, έγινα σαράντα τρία, εκτός από 'κείνα που είχα σφάζει για να συντηρηθώ. Βάληκα τότε να φτιάξω πέντε καινούργια μαντριά, μικρότερα όμως απ' το πρώτο. Από τη μέσα μεριά, μάλιστα, πρόσθεσα μικρά χωρίσματα, για να μπορώ να πιάνω εύκολα τις κατσίκες και να τις αρμέγω, κι ακόμα ενδιάμεσες πόρτες, ώστε να περνούν από το ένα μαντρί στο άλλο.

Κύλησε αρκετός καιρός ώσπου να σκεφτώ ότι θα μπορούσα να ωφεληθώ πολύ περισσότερο από το γάλα τους, κι όταν το πρωτοσκέφτηκα ένιωσα μεγάλη χαρά. Χωρίς λοιπόν να χάσω καθόλου καιρό, σκάρωσα κι ένα γαλακτοκομείο μια κι οι κατσίκες μου μου έδιναν κάθε μέρα πέντε με έξι κιλά γάλα. Βέβαια δεν είχα αρμέξει ποτέ μου ούτε γελάδα ούτε κατσικά. Κι ούτε ήξερα πώς φτιάχνουν το τυρί και το βούτυρο. Μα ύστερα από πολλές δοκιμές κι αποτυχίες, κατάφερα να φτιάξω και βούτυρο και τυρί, που από τότε κι ύστερα δε μου έλειψαν καθόλου.

Από τα φυτά την πρώτη θέση κατέχουν τα δημητριακά: το σιτάρι, το καλαμπόκι, το ρύζι, η σίκαλη, η βρώμη, το κριθάρι και, από τα λιγότερο σημαντικά, το κεχρί και το σουσάμι. Αυτά τα φυτά παίζουν το σημαντικότερο ρόλο στη διατροφή του ανθρώπου.

Το **σιτάρι**, που καλλιεργείται ιδιαίτερα στις εύκρατες χώρες όπου σημειώνονται πολλές βροχοπτώσεις, χρησιμεύει για την Παρασκευή του ψωμιού, των ζυμαρικών, των γλυκισμάτων κτλ. Η καλλιέργειά του είναι πολύ διαδομένη σχεδόν σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες. Η Ρωσία μαζί με τις Ενωμένες Πολιτείες, τον Καναδά, την Αργεντινή και την Αυστραλία αποτελούν τους μεγαλύτερους εξαγωγείς του είδους.

Το **ρύζι** καλλιεργείται περισσότερο στις χαμηλές και με πολλές βροχές πεδιάδες της Ασίας που δέχονται την επίδραση των μουσώνων. Καλλιεργείται όμως και στην Ιταλία και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Οι κυριότερες ορυζοπαραγωγικές χώρες του κόσμου είναι η Κίνα, η Ινδία, η Ιαπωνία, το Πακιστάν, η Βιρμανία, η Ινδοκίνα, η Ταϊλάνδη και η Κορέα.

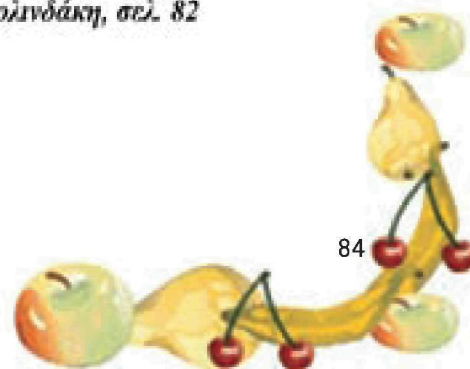
Το **καλαμπόκι** ευδοκίμει στα εύκρατα, ζεστά και υγρά κλίματα. Χρησιμεύει για τη διατροφή των ανθρώπων και των ζώων. Καλλιεργείται και στην Ευρώπη, αλλά η καλλιέργειά του είναι εντατικότερη στις Ενωμένες Πολιτείες, τη Βραζιλία, την Αργεντινή και τη Ρουμανία.

Η **σίκαλη**, που οι κυριότεροι παραγωγοί της είναι η Ρωσία, η Γερμανία και η Πολωνία, χρησιμεύει στην παρασκευή ειδικού ψωμιού που αντικαθιστά το σιταρένιο. Η σίκαλη μπορεί να καλλιεργηθεί και σε ψυχρά κλίματα, αλλά ακόμα και σε εδάφη που είναι λιγότερο εύφορα.

Το **κριθάρι**, καλλιεργούμενο σε ολόκληρη την Κεντρική Ευρώπη, τη Ρωσία, τις Ενωμένες Πολιτείες και τον Καναδά, όπως η σίκαλη και η βρώμη, δεν απαιτεί κλίματα ιδιαίτερα ήπια και εδάφη γόνιμα. Βασικά, εκτός από τη διατροφή, χρησιμεύει για την κατασκευή της μπίρας.

Η **βρώμη** χρησιμοποιείται κυρίως για τη διατροφή των ζώων. Φυτρώνει στις Ενωμένες Πολιτείες, τη Ρωσία και τον Καναδά, ευδοκίμει όμως και σε περιοχές της Κεντρικής Ευρώπης.

Από τον 6^ο τόμο της παιδικής εγκυκλοπαίδειας «Χώρες και λαοί», εκδ. Ζωϊνδάκη, σελ. 82

Ροβινσώνας Κρούσος

1. Διαβάστε τα αποσπάσματα από το ημερολόγιο του Ροβινσώνα Κρούσου και απαντήστε στις ερωτήσεις που ακολουθούν.

- α. Με τι είχε σπείρει το χωράφι του ο Ροβινσώνας;
- β. Ποιοι εχθροί απειλούσαν τη σοδειά του;
- γ. Ποιους τρόπους βρήκε ο Ροβινσώνας για να απαλλαγεί από τους εχθρούς αυτούς;
- δ. Ποια εργαλεία χρειαζόταν για τις γεωργικές του ασχολίες;
- ε. Πόσες μέρες χρειάστηκε για να φτιάξει την τσάπα του;
- στ. Ποιες εργασίες έπρεπε να κάνει για να εξασφαλίσει το ψωμί του;
- ζ. Πόσο χρόνο χρειάστηκε για να φτιάξει το φράχτη και γιατί καθυστέρησε τόσο;
- η. Πώς κατάφερε ο Ροβινσώνας να ημερέψει το πρώτο του κατσικάκι και πώς τα υπόλοιπα κασίκια του;
- θ. Γιατί χρειάστηκε πέντε καινούργια μαντριά;
- ι. Ποια προϊόντα έδιναν οι κασίκες στο Ροβινσώνα;

2. Στα αποσπάσματα που διαβάσατε ο Ροβινσώνας καλλιεργεί ορισμένα δημητριακά.
Βρείτε ποια είναι και διαβάστε περισσότερες πληροφορίες γι' αυτά στο κείμενο από την παιδική εγκυκλοπαίδεια "Χώρες και λαοί, σελ. 82, εκδ. Ζολινδάκη.

3. Συμπληρώστε τον ακόλουθο πίνακα με τα στοιχεία που διαβάσατε στο κείμενο ("Χώρες και λαοί").

Όνομα δημητριακού	Πού χρησιμεύει	Τόποι καλλιέργειας

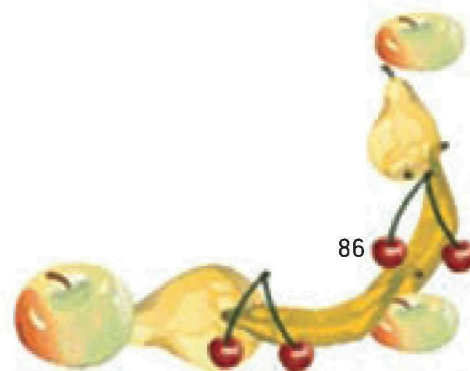

4. Στη συνέχεια, βρείτε στον παγκόσμιο χάρτη τους τόπους που αναφέρονται στο κείμενο και φανταστείτε ότι ο Ροβινσώνας κατοικεί κάθε φορά σε έναν από αυτούς. Εσείς του γράφετε ένα γράμμα εξηγώντας του ποια δημητριακά μπορεί να καλλιεργήσει σε κάθε τόπο, σε τι χρησιμεύουν, σε ποιο κλίμα και έδαφος μεγαλώνουν καλύτερα. Ο πίνακας που συμπληρώσατε θα σας βοηθήσει.
5. Θέλετε να εικονογραφήσετε μερικά σημεία από το ημερολόγιο του Ροβινσώνα που έχουν σχέση με τις γεωργικές και τις κτηνοτροφικές ασχολίες του; Μελετήστε προσεκτικά τα δείγματα από τα “Κλασικά Εικονογραφημένα” της Καθημερινής. Καλό θα είναι να εργαστείτε σε ομάδες και να ζωγραφίσετε με ζωηρά χρώματα την εικονογραφημένη ιστορία σας. Τα λόγια μέσα στα ‘συννεφάκια’ που θα συνοδεύουν την ιστορία σας μπορείτε να τα πάρετε από το ημερολόγιο του Ροβινσώνα.
6. Αν μετά από όλα αυτά είστε περίεργοι να μάθετε πώς τελείωσαν οι περιπέτειες του Ροβινσώνα Κρούσου, μπορείτε να διαβάσετε την περίληψη του έργου που σας δίνεται ή ολόκληρο το βιβλίο.
Καλή ανάγνωση!

7. Η λέξη **γαλακτοκομείο** που συναντάμε στο κείμενο είναι σύνθετη, με πρώτο συνθετικό **γαλακτο** (γάλα) και δεύτερο συνθετικό **-κομείο** (από το αρχαίο ρήμα κομώ, που σημαίνει φροντίζω, περιποιούμαι). Η λέξη δηλώνει το μέρος όπου φροντίζουν για το γάλα (και τα προϊόντα του, το βούτυρο, το τυρί). Κρατώντας σταθερό το δεύτερο συνθετικό μπορείτε να βρείτε και άλλες τέτοιες λέξεις;
8. **Αγριόγίδα:** κρατήστε σταθερό το πρώτο συνθετικό της λέξης και σκεφτείτε κι άλλα άγρια ζώα ή φυτά.

ΥΕΛΟΥΘΜΟΙ

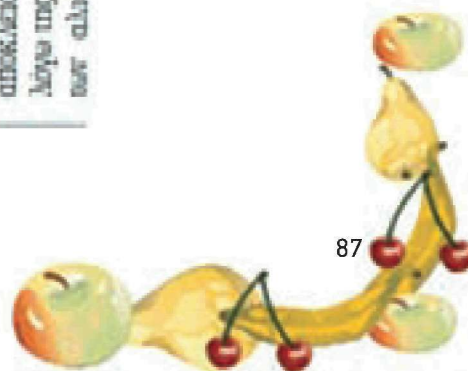
Άδεια τα δίχτυα του ψαρά

Οι Έλληνες ψαράδες έχουν αναπτύξει ποικίλα τεχνικά φάρμακα, κυρίως στην περιοχή Δυτικά. Μία από τις πιο αναπτυγμένες εκδόσεις του Αιγαιού είναι το φάρμακο με τις φρέσες. Οι φρέσες ούρουν τα δίχτυα τους για κάποια απόσταση που κυμαίνεται ανάλογα με την περιεκτικότητα της περιοχής σε ψάρι. Με το τέλος του ψαρέματος μπαίνει η φρέσα σ' έναν προσαρμοσμένο όργανο και αρχίζει το κολάρομα, το μίγμα δηλαδή του δικτύου. Η ποσότητα αλατιού αποτελεί σκεδόν την αποκλειστική ουσία των Ελλήνων ψαράδων. Σήμερα όμως, λόγω της ρύπανσης των θαλασσών και της υπερεκμετάλλευσής των αλιευμάτων από τις μεγάλες μηχανήματα, οι παράδοχα φάρμακα βλέπουν το εικόνα τους να μεταστραφεί δραματικά.

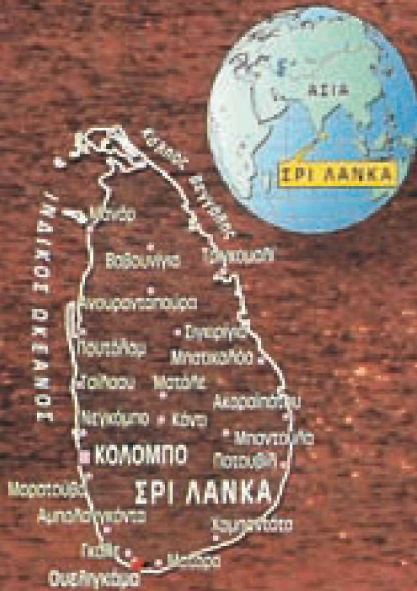
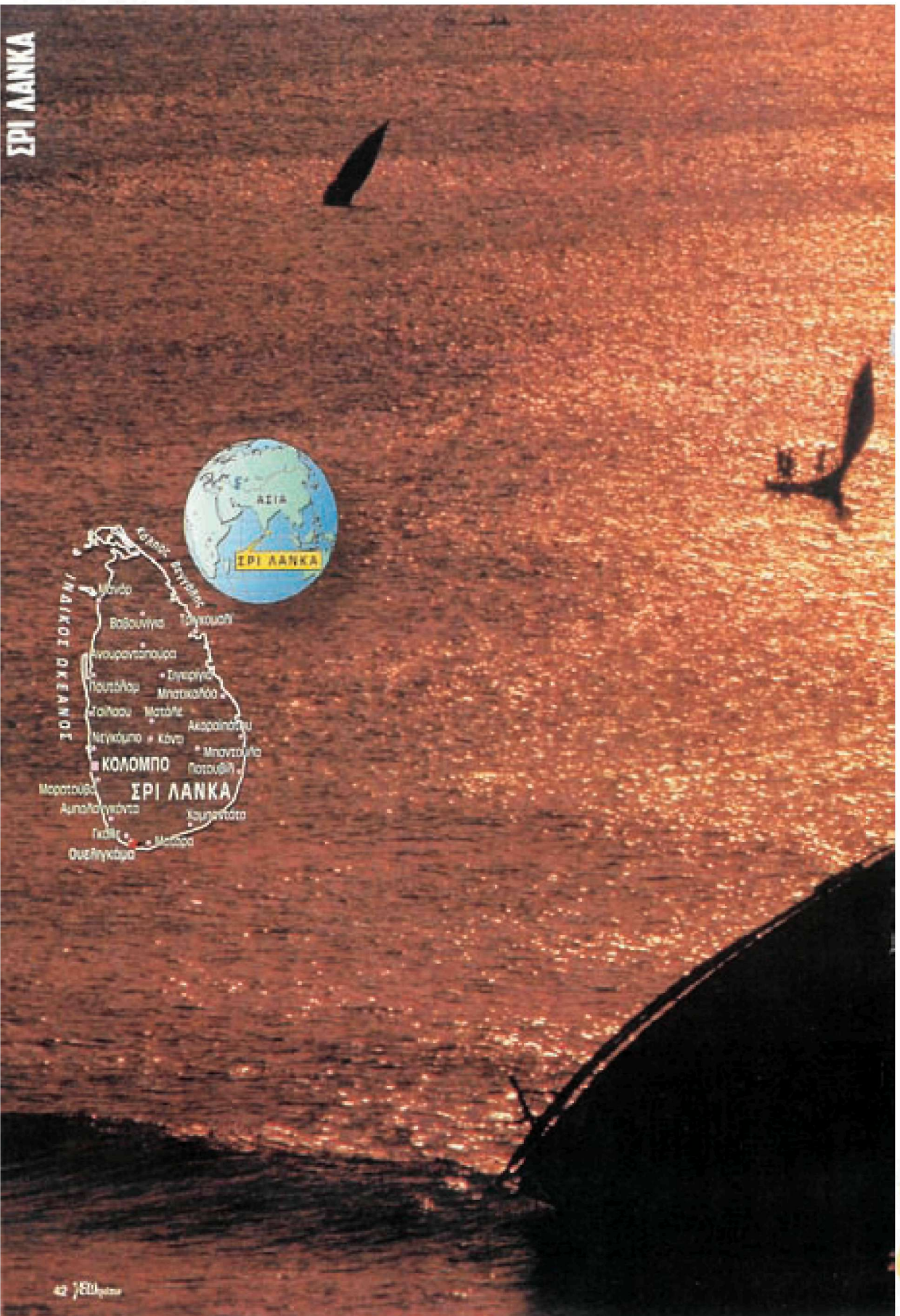
Αναστάσιος
Εκστράτης

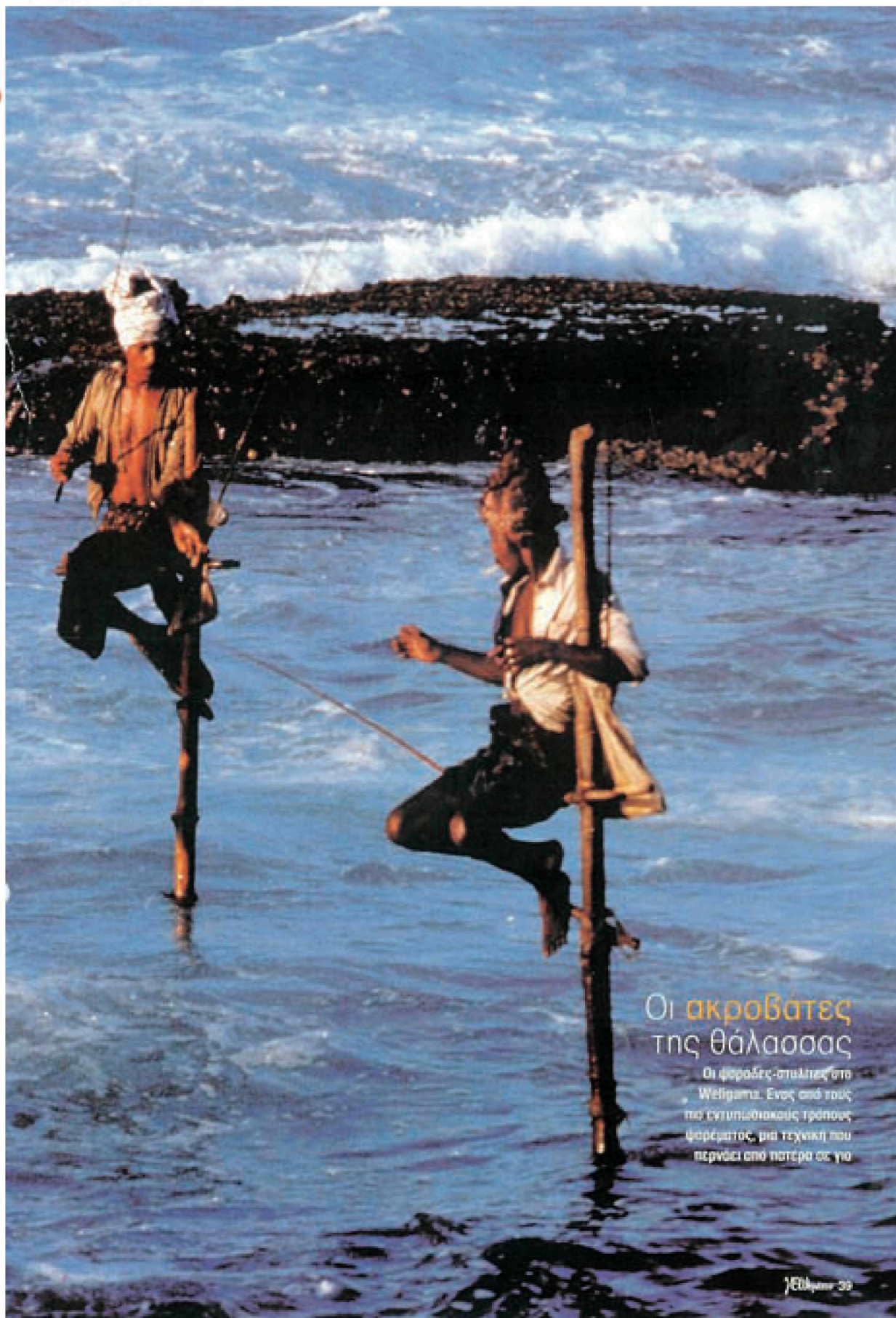
Από το περιοδικό «Γεοτρόπιο» της εφημερίδας «Ελευθεροτυπία»

ΣΡΙ ΛΑΝΚΑ

42 | *ΕΠΕΡ*

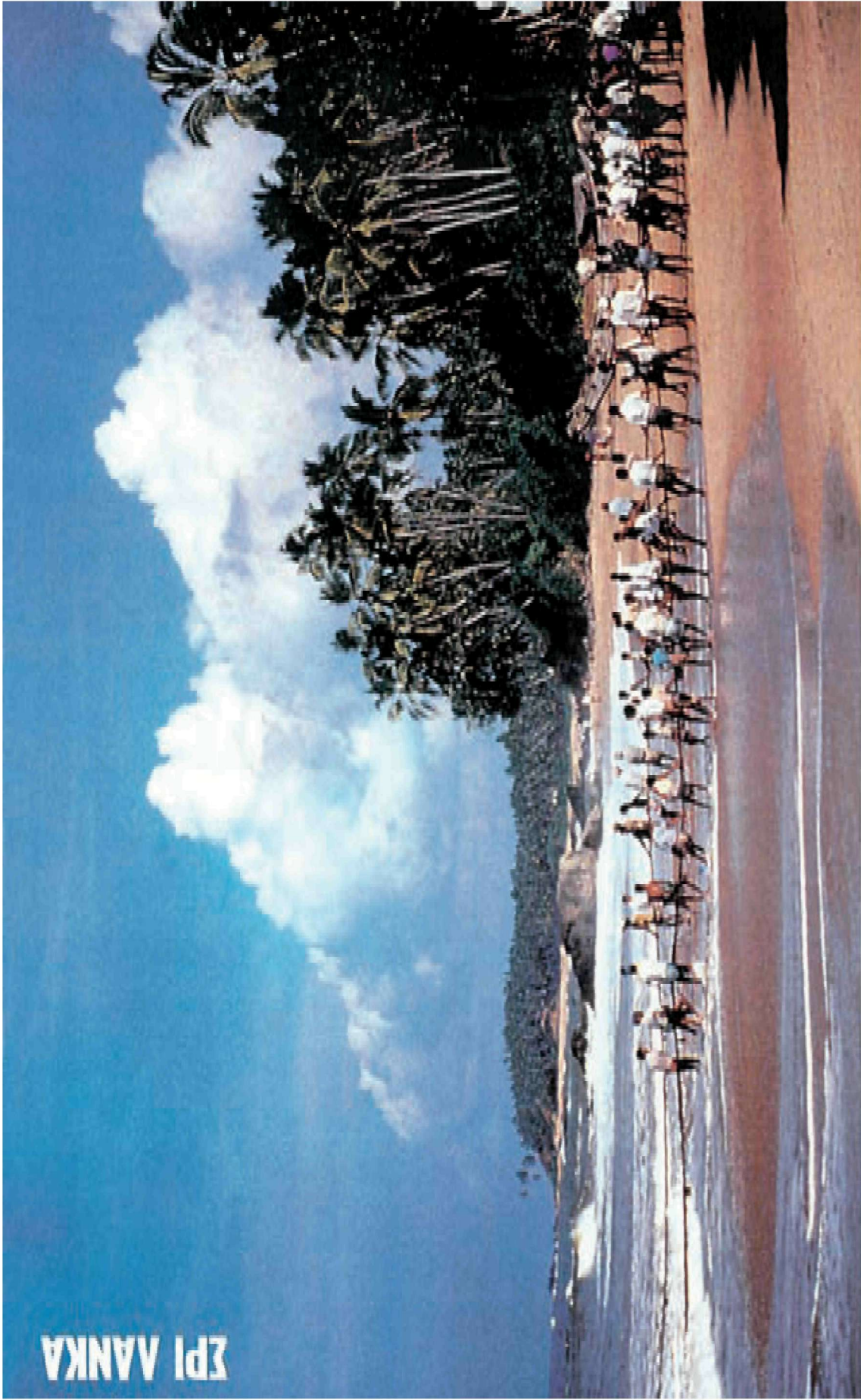
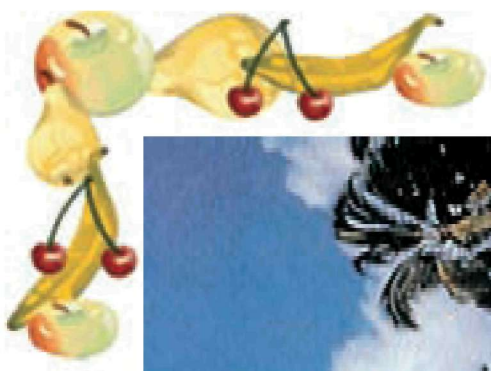

Οι ακροβάτες της θάλασσας

Οι φοραδες-σπαλιτες στο Wehampu. Ένας από τους πιο εντυπωσιακούς τρόπους ψαρέματος, μια τεχνική που περνάει από πατέρα σε γιο

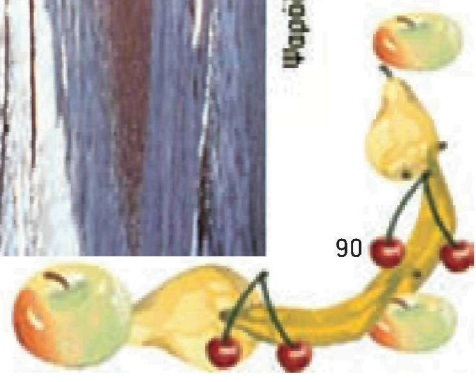
7 Εβδομάδα 39

ΣΡΙ ΛΑΝΚΑ

Φαρόδες ενώ μαζεύουν το δίχτυο στην εκτή Kalutara. Η οικονομία της Σρι Λάνκα στηρίζεται κυρίως στη γεωργία και λιγότερο στην αλιεία, ωστόσο οι περισσότεροι κάτοικοι των εκτών ασχολούνται με το ψάρεμα

Άδεια τα δίχτυα του ψαρά

1. Διαβάστε το κείμενο και απαντήστε με **Σ** (Σωστό) ή **Λ** (Λάθος).

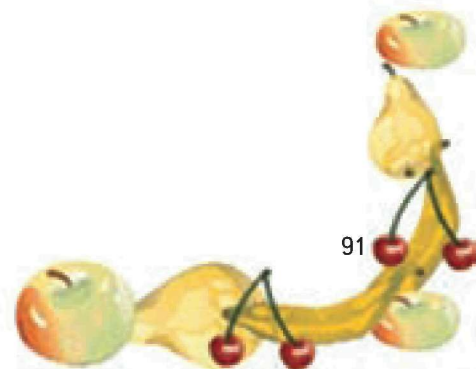
α. Υπάρχουν πολλοί τρόποι με τους οποίους ψαρεύουν οι Έλληνες ψαράδες	
β. Οι τράτες σέρνουν τα δίχτυα τους για να μαζέψουν ψάρια για μικρές αποστάσεις	
γ. Καλάρισμα σημαίνει να μαζεύεις τα ψάρια από τα δίχτυα	
δ. Η ρύπανση των θαλασσών είναι ο μόνος κίνδυνος για τους ψαράδες με τράτες	

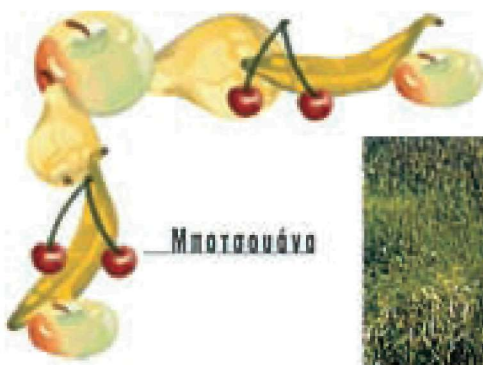

2. Κοιτάξτε τις δύο φωτογραφίες από τη Σρι Λάνκα και μιλήστε και γι' άλλους τρόπους ψαρέματος.

3. Βρείτε στον παγκόσμιο χάρτη πού είναι η Σρι Λάνκα, συγκεντρώστε από μια εγκυκλοπαίδεια και παρουσιάστε στην τάξη πληροφορίες για τις γεωργικές και κτηνοτροφικές ασχολίες των κατοίκων της.

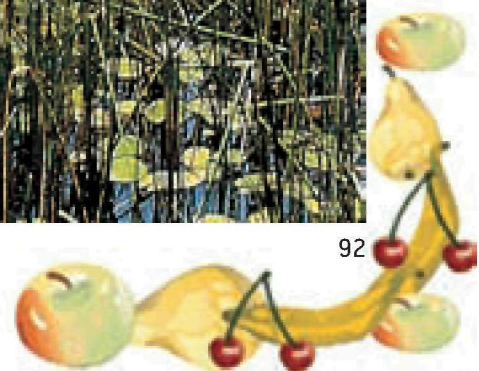

Μποτσουάνα

Από το περιοδικό
«Γεωτρόπιο»
της εφημερίδας
«Ελευθεροτυπία»

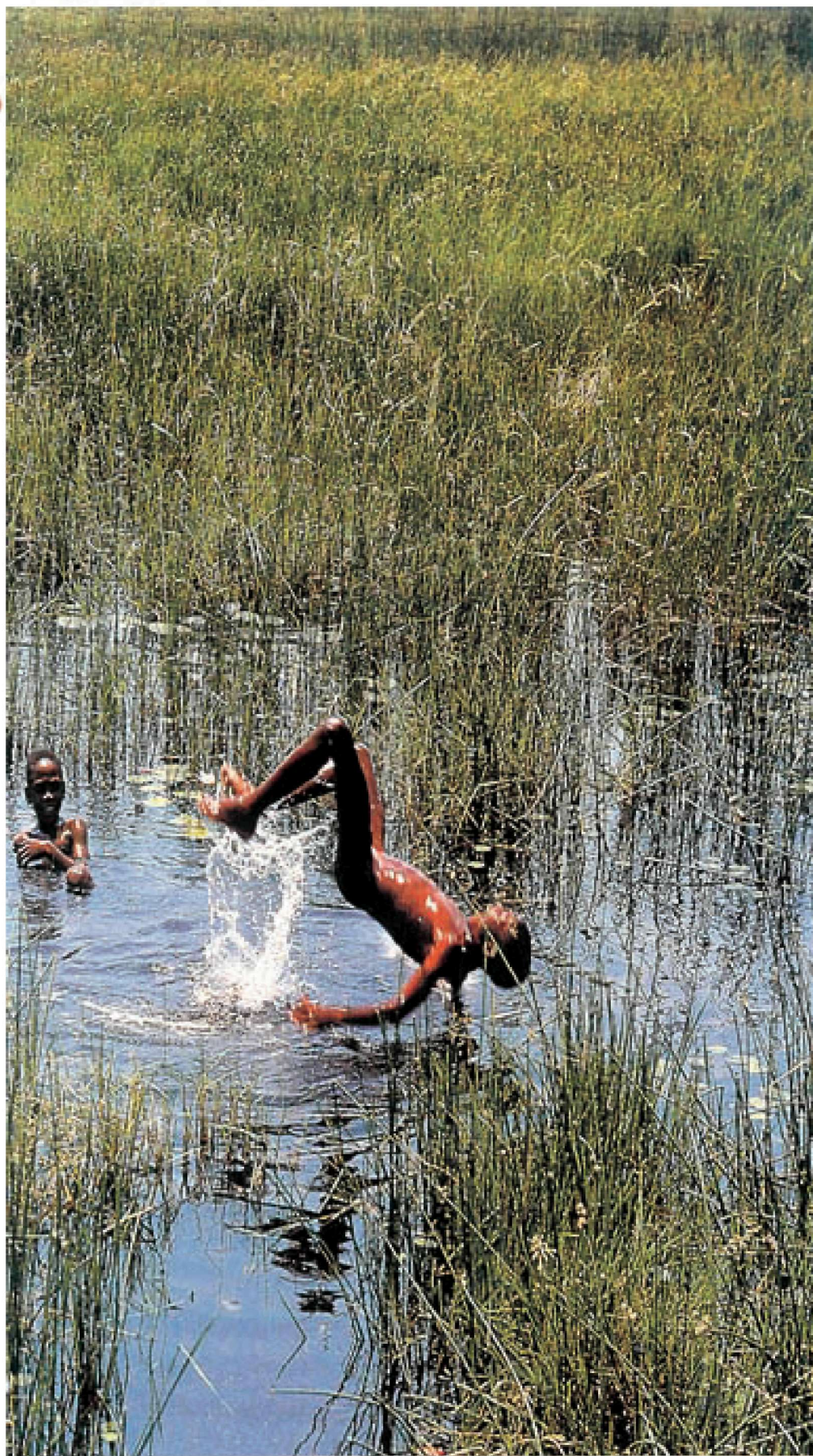
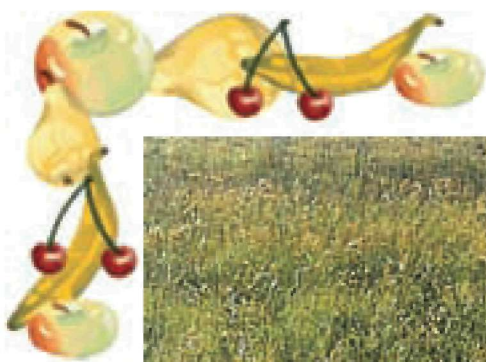

-Οι μονάδες μας δουλεύουν σκληρά. Κόβουν καλάμα, το κόνουν δεμάτια και τα στέλνουν στην πόλη Μασούν. Τα καλάμα πωλούνται στην αγορά της Μασούν και χρησιμοποιούνται για να χτιστούν καινούργιες καλύβες στην έρημο Καλαχάρι, όπου δεν φτάνει τίποτα και όλα είναι στεγνά. Στην έρημο επαχή, τότε που η στάθμη του νερού είναι πάρα πολύ χαμηλή, ένα φορτηγό φέρνει στο χωριό μας και φέρνει διάφορες προμήθειες για το μαγαζάκι της θείας μου. Φεύγοντας, φορτώνουμε στο φορτηγό τα δεμάτια με τα καλάμα και στην καρότσα του ανεβαίνουν όσα παιδιά θα πάνε σχολείο στην πόλη. Οι μονάδες μας είναι επίσης πολύ καλές στο να πλέκουν καλάθια, τα οποία πουλάνε στους ξένους. Πιρνάει σχεδόν μια ολόκληρη εβδομάδα ώστου να τελειώσουν ένα καλάθι!

-Η μητέρα μου ανάβει φωτιά για να μαγειρέψει, έβγα από την καλύβα μας. Εμείς τα παιδιά τη βοηθάμε μαζεύοντας ξύλα για τη φωτιά. Έχω τέσσερα αδέρφια, καρίτσια και αγόρια, αλλά όταν το φορτηγό είναι έτοιμο, έρχονται όλοι οι φίλοι μας και τρώνε μαζί μας. Κι εμείς κάνουμε το ίδιο όταν οι δικές τους μητέρες επιστρέφουν φορτηγά. Εκτός των άλλων, κάθε μέρα τρώμε χυλό από αλεύρι μπιρζιέ υψοά και είναι πολύ νόστιμος-

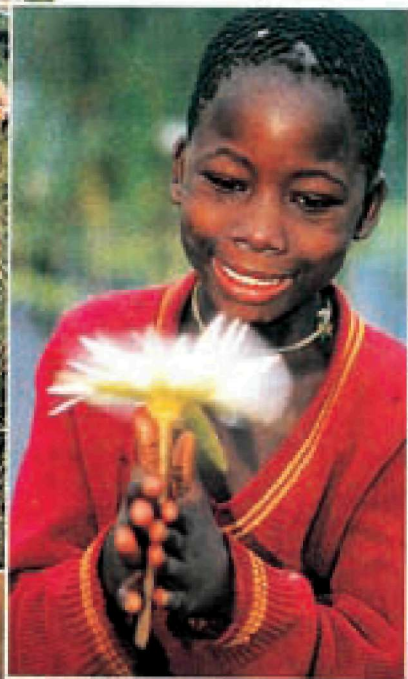
«Εδώ πέρα, στα
ρηχά νερά κοντά στο
χωριό μας, δεν έχει
ιπποπόταμους. Το
μεσημέρι, το νερό
είναι πολύ ζεστό και
μας αρέσει πολύ να
βρεχόμαστε και να
παίζουμε ανάμεσα
στα χόρτα. Ξέρουμε
όλοι μας κολύμπι.
Μάθαμε να
κολυμπάμε πολύ
μικροί, τότε που
αρχίσαμε να
περπατάμε. Συχνά
πάμε να παίξουμε
στην παλιά,
μοσβυθισμένη
μοκίρα στην άκρη
του ποταμού»

ΜΠΟΥΦΕΛΟ

-Τα φάρμακα είναι δουλειά των αγοριών και των αντρών. Τα πρωίνα απλώνουμε τα δίχτυα στο ρεύμα του ποταμού και τ' απογύμνατα επιστρέφουμε για να μαζέψουμε όσα φάρια έχουν παγιδευτεί σ' αυτά. Τα φάρια είναι μακρά κι έτσι πρέπει να πάσουμε πολλά για να φτάσουν για όλους. Είναι πολύ νόστιμα και πολύ βρεπτικά. Κατόπιν, περνάμε πολλές ώρες για να ξεμπερδέψουμε τα δίχτυα-

Η Μπούφελο κβίει τα πανέμορφα λουλούδια του ποταμού και τα στρογγυλνάει στα χεράκια της τραγουδώντας ένα τραγούδι για τα κρίνα που έμαθε πρόσφατα

-Μερικά πράγματα που πετάνε οι μεγάλοι, είναι πολύ χρήσιμα για μας τα παιδιά. Φτιάχνουμε αυτοκνητάκια και φορητάκια από ξύλο, τενεκεδάκια και χαρτόκουτα από γάλα. Τα κορίτσια φτιάχνουν κούκλες με

διάφορα παλιά ρούχα και κομμάτια από κουρέλια. Η Οραπελένγκι άλειψε το πρόσωπό της με λάσπη για να προστατευτεί από τον ήλιο. Παρ' όλο που το δέρμα μας έχει σκούρο χρώμα, καγώμαστε εύκολα από τον ήλιο-

Αγροτικές συνήθειες στην Μποτσουάνα της Αφρικής

1. Στο κείμενο από το Γεωτρόπιο της Ελευθεροτυπίας μιλάει ένα μικρό αγόρι από την Μποτσουάνα της Αφρικής. Διαβάστε τις πληροφορίες που μας δίνει για τις καθημερινές τους ασχολίες και απαντήστε.

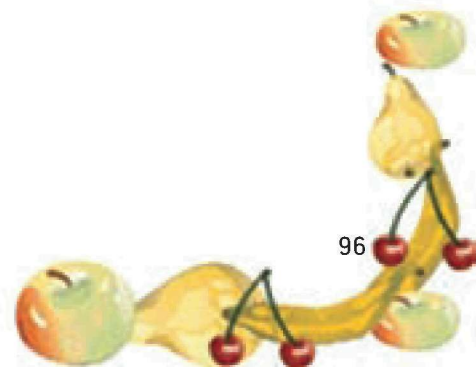
- α. Γιατί χρειάζεται να κόβουν καλάμια οι γυναίκες της Μποτσουάνα;
- β. Πώς πηγαίνουν τα παιδιά στο σχολείο στην πόλη;
- γ. Γιατί πλέκουν καλάθια οι γυναίκες και πόσο χρόνο χρειάζονται για να τελειώσουν ένα από αυτά;
- δ. Με τι άλλο ασχολούνται οι γυναίκες και τα παιδιά της Μποτσουάνα;
- ε. Με τι ασχολούνται οι άντρες;
- στ. Ποιο είναι το πιο συνηθισμένο φαγητό των κατοίκων;
- ζ. Πού και με ποιο τρόπο ψαρεύουν;
- η. Τι κάνουν μετά το ψάρεμα;

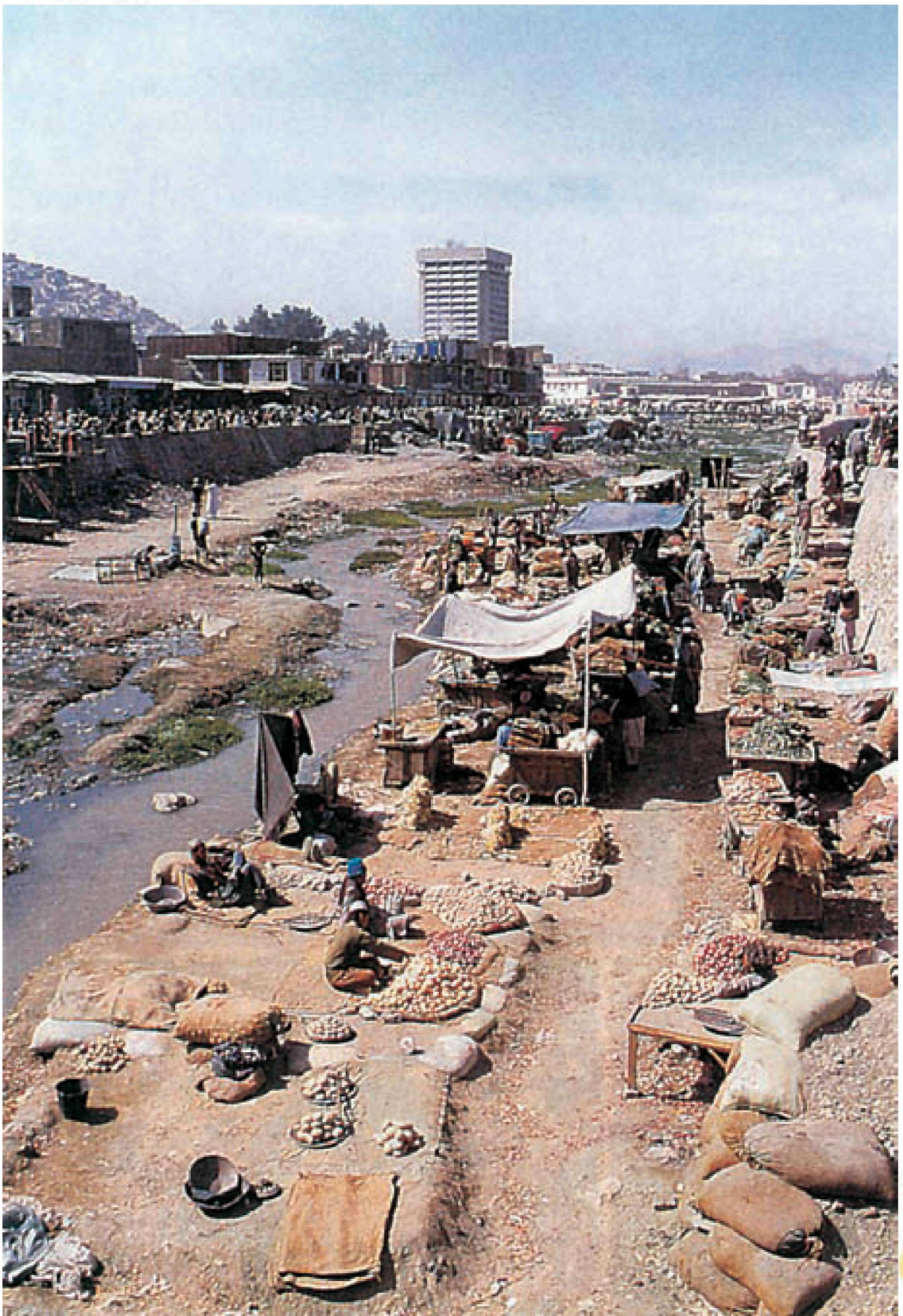

2. Βρείτε στο χάρτη της Μποτσουάνα τη Μαούν και την έρημο Καλαχάρι που αναφέρει το παιδάκι στη διήγησή του.

3. Παρατηρήστε τις φωτογραφίες και μιλήστε μέσα στην τάξη για τις καθημερινές ασχολίες των κατοίκων της Μποτσουάνα. Σε τι μοιάζουν με αυτές των κατοίκων του τόπου σας και σε τι διαφέρουν; Γράψτε στη συνέχεια ένα μικρό κείμενο για την εφημερίδα του σχολείου με τα σχόλια που έγιναν στην τάξη σας καθώς και αν θα σας άρεσε να ζούσατε κι εσείς εκεί.

Από το περιοδικό «ΜΕΤΡΟΡΑΜΑ» Φωτογραφία: Αλέξανδρου Σεφεριάδη

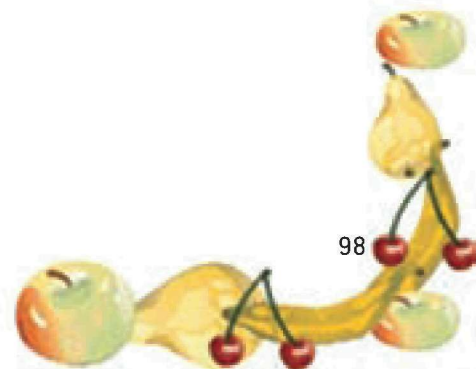
Παζάρι στην Καμπούλ

1. Παρατηρήστε τη φωτογραφία και μιλήστε για τα γεωργικά προϊόντα που πουλιούνται σε αυτό το παζάρι. Τι άλλα προϊόντα πουλιούνται σε ένα παζάρι;
Γίνονται παζάρια στον τόπο σας;

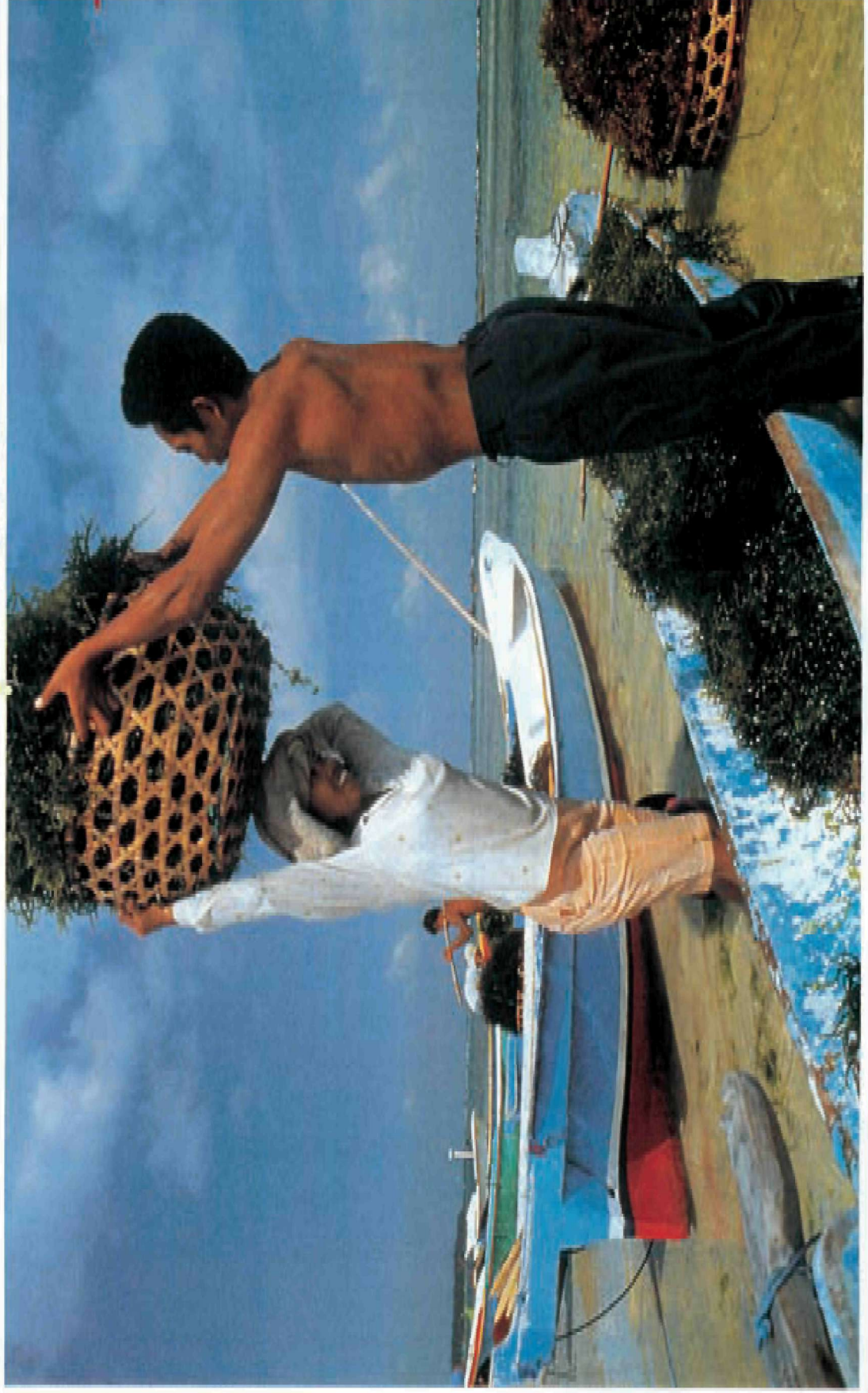
2. Χωριστείτε σε δύο ομάδες και ετοιμάστε δύο καταλόγους με τα προϊόντα που πρέπει να πουλήσετε σε κάποιο παζάρι (γεωργικά η μία ομάδα και κτηνοτροφικά η άλλη). Πώς θα διαλαλούσατε την προαμείβη σας; Για να βοηθηθείτε μπορείτε να μαγνητοφωνήσετε τις φωνές πωλητών από ένα παζάρι της περιοχής σας και να τις μεταφέρετε στην τάξη.

Γεωργία

ΚΕΙΜΕΝΟ 30

Χορεύοντας με τα φύκια

1. Η φωτογραφία που βλέπετε τραβήχτηκε στην Ινδονησία. Για να ξέρετε πού είναι μπορείτε να ψάξετε στον παγκόσμιο χάρτη. Στη συνέχεια, κοιτάξτε προσεκτικά τη φωτογραφία και μιλήστε για το τι βλέπετε.

2. Μπορείτε, αν θέλετε, να σημειώσετε από μια εγκυκλοπαίδεια και να ανακοινώσετε στους συμμαθητές σας περισσότερες πληροφορίες για το **φύκι** και τα είδη του, την καλλιέργειά του, τους τόπους που το συναντάμε, τη χρησιμότητά του.

